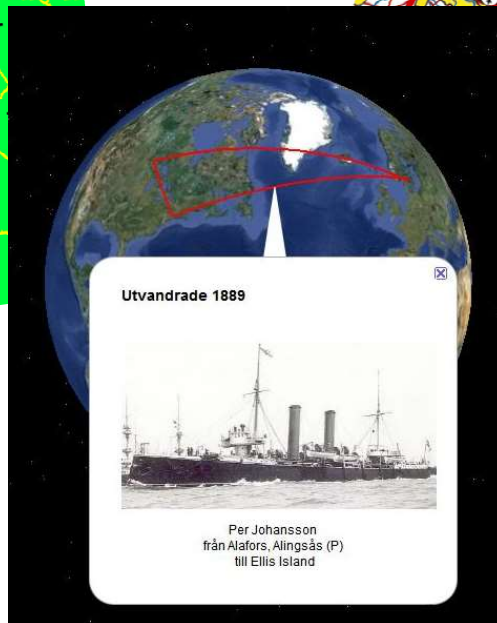
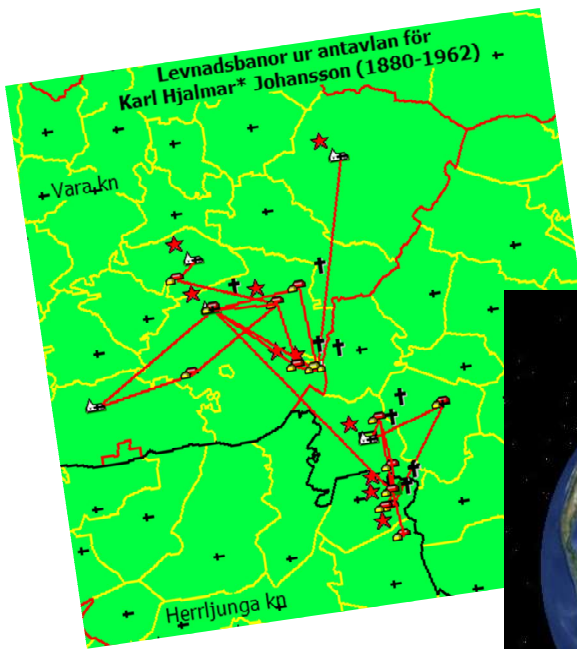

Kartfunktionen i Disgen 2021

Studiehandledning Del 1

Kartfunktionen i Disgen 2021

Studiehandledning Del 1

Syftet med denna handledning är att ge dig färdigheter att utnyttja kartfunktionen i Disgen. I första hand skall du lära dig hur du använder ditt eget registrerade material och visar hur dina släktingar har flyttat på en karta. Kartan kan vara den i programmets kartfönster, en utskriven karta eller en resa med hjälp av programmet Google Earth Pro.

Som stöd för dina studier av kartfunktionen, finns ett övningsmaterial som hör till denna handledning. I slutet av denna finns också lite övningsuppgifter som du kan testa dina nyförvärvade kunskaper med.

Innehållsförteckning med bildreferenser

Introduktion.....	2	Ortens koordinater	72
Handledningar för Kartfunktionen	3	Hitta koordinater	73
Förkunskaper, bra att veta	4	Justera visningen av en ort	77
Hämta övningsmaterial	10	Hitta historiska kartor	78
Hantera datamappar	13	Hitta kyrkböcker via kartan.....	84
Per Johansson – ett exempel.....	16	Några tips för levnadsbeskrivningar	86
Starta kartfönstret	17	Hämta personinformation	89
Kartfönstrets delar.....	18	Visa personinformation	90
Hantering av kartan	19	Exempel på visningar	91
Ortdatabasen och ortspanelen.....	23	Vilka notiser visas.....	93
Zooma och mät.....	26	Välj notistyper.....	94
Inställningar	27	Visa mer på kartan	96
Händelsenotiser och orter	29	Centrera och släck persondata	97
Hem	33	Rubrik och teckenförklaringar	98
Lagerpanelen	34	Spara karta som bild	99
Underlagskartor.....	36	Skriv ut karta.....	100
Kartdatabasen	46	Visa två fönster	102
Kartpaket	48	Google Earth Pro (GEP).....	105
Importerera kartpaket	49	Visa levnadsbanan på GEP.....	107
Kartförråd	53	Bilder, ljud och video	110
Uppdatera kartdatabasen	58	Ikoner, etiketter och bilder	113
Välj underlagskartor	60	Olika presentationer på GEP.....	115
Var ligger alla kartor?	64	Spela in resa.....	118
Visa underlagskartorna.....	65	Exportera till GEP	120
Egenskaper för underlagskartor	68	Google-resa från webbsida.....	125
Installera DIS gratis-kartor	70	Övningsuppgifter med facit.	
Registrera några orter	71		

Introduktion till Disgens Karta

- Få en överblick över landets indelning
- Hitta och visa platserna för släktgårdarna
- Visa hur släkten har flyttat
- Kombinera släktinformationen med historiska kartor
- Spara kartvyer som bilder och gör kartutskrift
- Illustrera släktens resor på Google Earth Pro

2

Handledningar på webben för Kartfunktionen i Disgen 2021

Dis.se – Verktyg – Disgen – Handledning för Disgen 2021

Sök efter KARTA, gärna också med något nyckelord ur titlarna nedan.

En del av handledningarna har också fördjupningar med lite mer avancerade tips.

Följande handledningar finns tillgängliga

- Introduktion till Disgens karta
- Kartfönstret
- Starta kartan, Mer om kartan
- Orter i kartan, Mer om orter i kartan
- Visa släkten på kartan, Mer om släkten på kartan
- Underlagskartor, Mer om underlagskartor
- Följ släktens spår på Google Earth Pro, Mer om Google-export
- Spara kartan
- Inställningar för kartan

3

Din dator

Windows 10 (och motsv. för Windows 11)

Skrivbordet

Platsen för dina programikoner och andra genvägar, t.ex. till Disgens datamapp och dess undermappar

Aktivitetsfältet

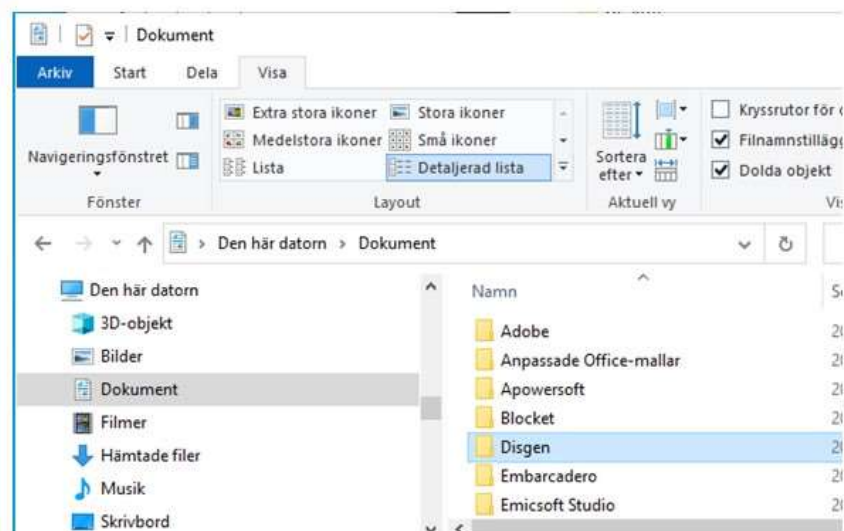
Visar vilka program som du använder ofta och just nu (understrukna)

4

Utforskaren

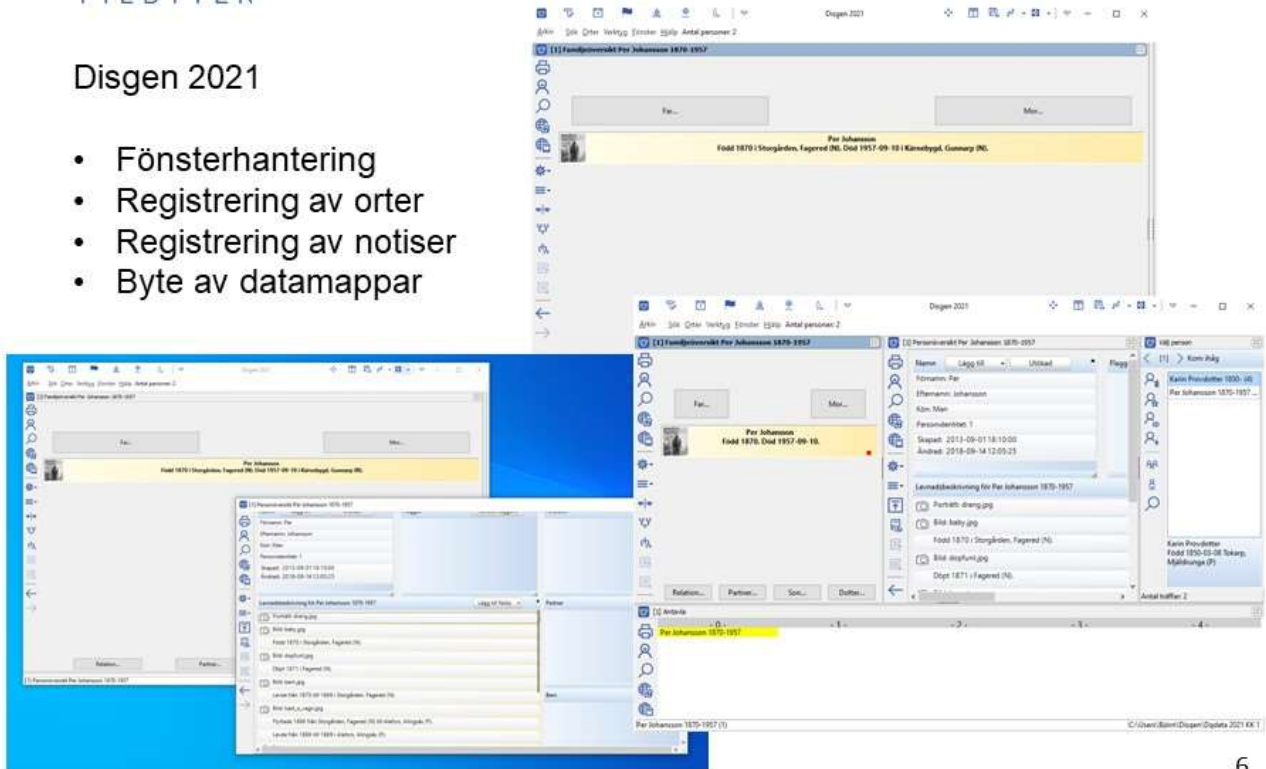
Verktöget för att hitta och hantera mappar och filer på dina hårddiskar och USB-minnen

5

Disgen 2021

- Fönsterhantering
- Registrering av orter
- Registrering av notiser
- Byte av datamappar

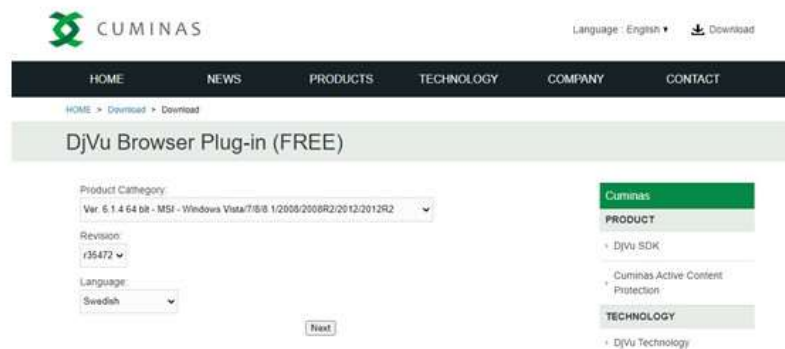
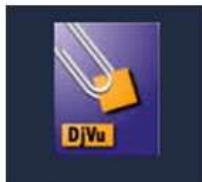

6

DjVu-läsare

för att titta på kartor från Lantmäteriet och Riksarkivet

Hämtas från cuminas.jp/en/downloads/download?pid=1

7

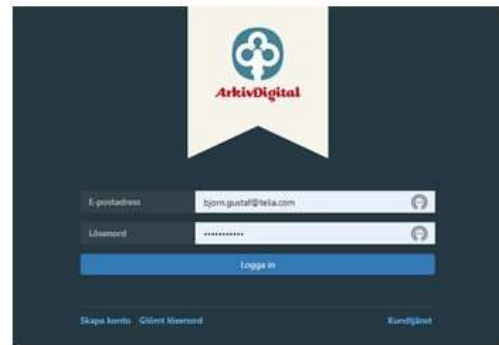
Bra att veta

ArkivDigital

Till webbsidan
arkivdigital.se/

Till Sökdialogen
app.arkivdigital.se/login

8

Bra att veta

Hitta till Riksarkivet

Till webbsidan
sok.riksarkivet.se/digitala-forskarsalen

9

Hämta övningsmaterial

www.bjornngj.se/kartkurs/

Björns sida om

Kartfunktionen i DISGEN

Kursmaterial

- [Kartfunktionen i Disgen 2021, Del 1 - Slakten på kartan och på Google Earth Pro \(Uppdaterad 2022-09-21\)](#)
- [Kartfunktionen i Disgen 2021, Del 2 - Underlagskartor och kartöverlägg för Google Earth Pro \(Uppdaterad 2022-09-21\)](#)

10

Hämta övningsmaterial

Kartfunktionen i Disgen 2021, Del 1

Denna kurs har målet att på olika sätt visa var slakten bott och hur denna flyttat runt, inkl export av levnadsbanor till Google Earth. Exempel på DIS underlagskartor och hur dessa hanteras tas också upp.

Till kursen följer en övningsdatabas och kartmaterial.

- [Handledning](#) vers 6, Pdf (10 MB)
- [Disgen Datamapp och två kartpaket till Del 1](#) Zipfil (87 MB)

Markera länken till filerna, klicka för att ladda ner eller högerklicka och välj "Spara mål som..." Välj Skrivbordet som lagringsplats.

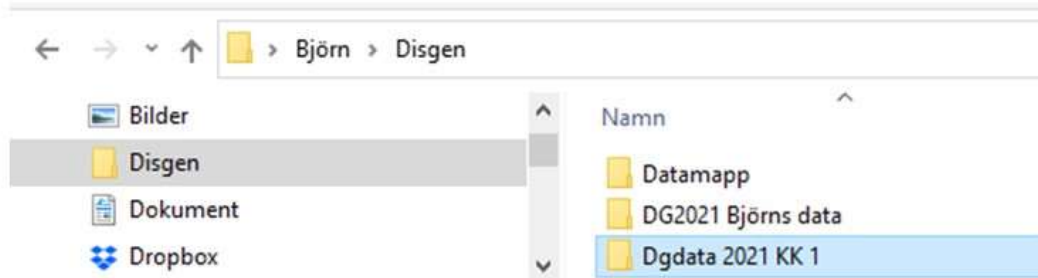
- [skolan.mp3](#) Kort ljudspår om Vägen till skolan (225 Kb)
- [cyklister.mp4](#) Filmsekvens med unga cyklister (25 Mb)

Högerklicka på namnen, välj "Spara länk som..." och placera dem på skrivbordet.

Titta på denna [exempelsida med Kalle Test](#) där en KMZ-fil är skapad och laddad på servern. KMZ-filen hämtas genom att högerklicka på länken och sedan klicka på filen i egna datorn för att visa den i Google Earth Pro.

11

Flytta kursdatamappen från Skrivbordet till Disgen-mappen

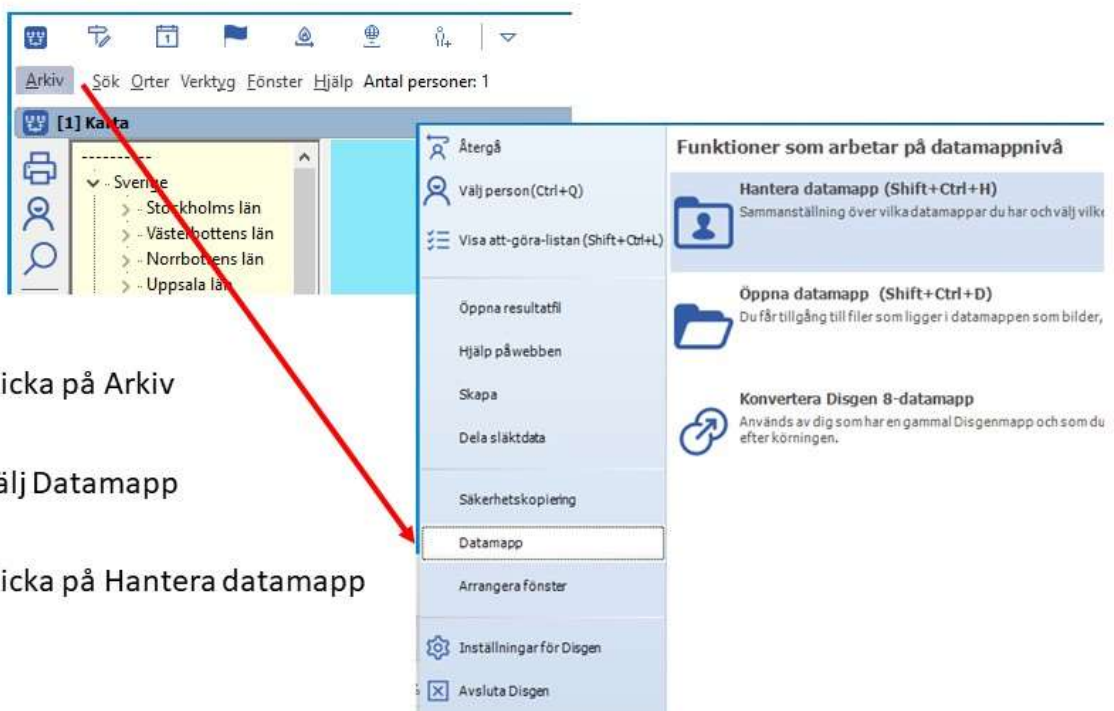
Om du använder mappen Dokument tillsammans med en molntjänst för backup eller för delad datamapp mellan Disgen i olika datorer:

Risk för problem med tappade data!

Använd en annan plats för Disgens datamappar än ...\Dokument\...

12

Hantera datamappar

1. Klicka på Arkiv
2. Välj Datamapp
3. Klicka på Hantera datamapp

13

Hantera datamappar

1. Klicka på triangeln
2. Bocka för Visa hantera datamapp
En mappsymbol med en person i visas
3. Klicka i fortsättningen på symbolen för att komma till Hantera datamapp

14

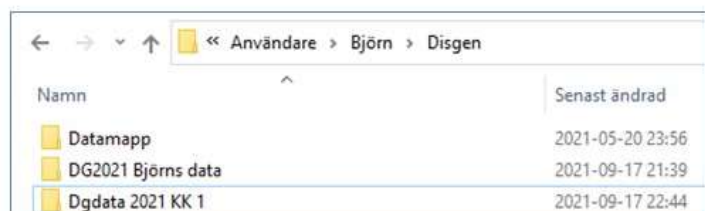
Välj kursens datamapp

- Klicka på **Lägg till befintlig ...**
- Leta upp och markera kursens datamapp
- Klicka på **Välj mapp**

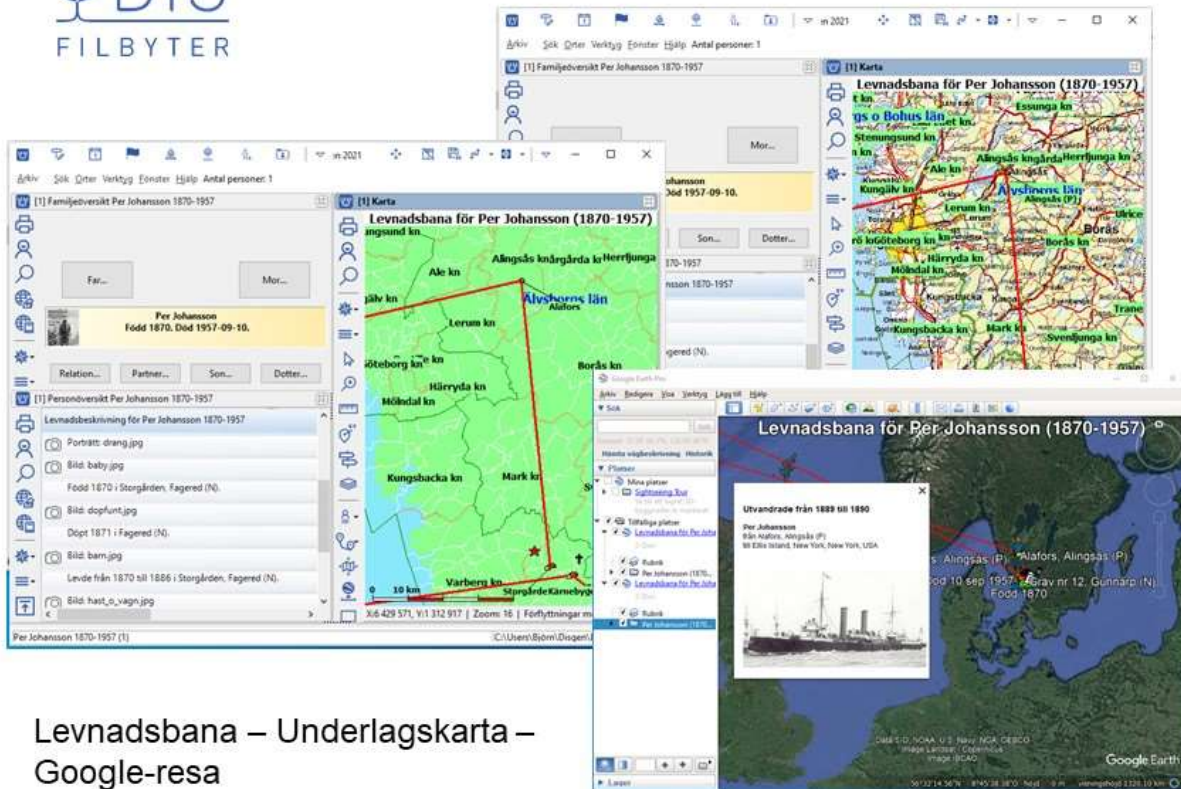
Datamappen visas i listan

- Markera datamappen
- Klicka på **Använd**

15

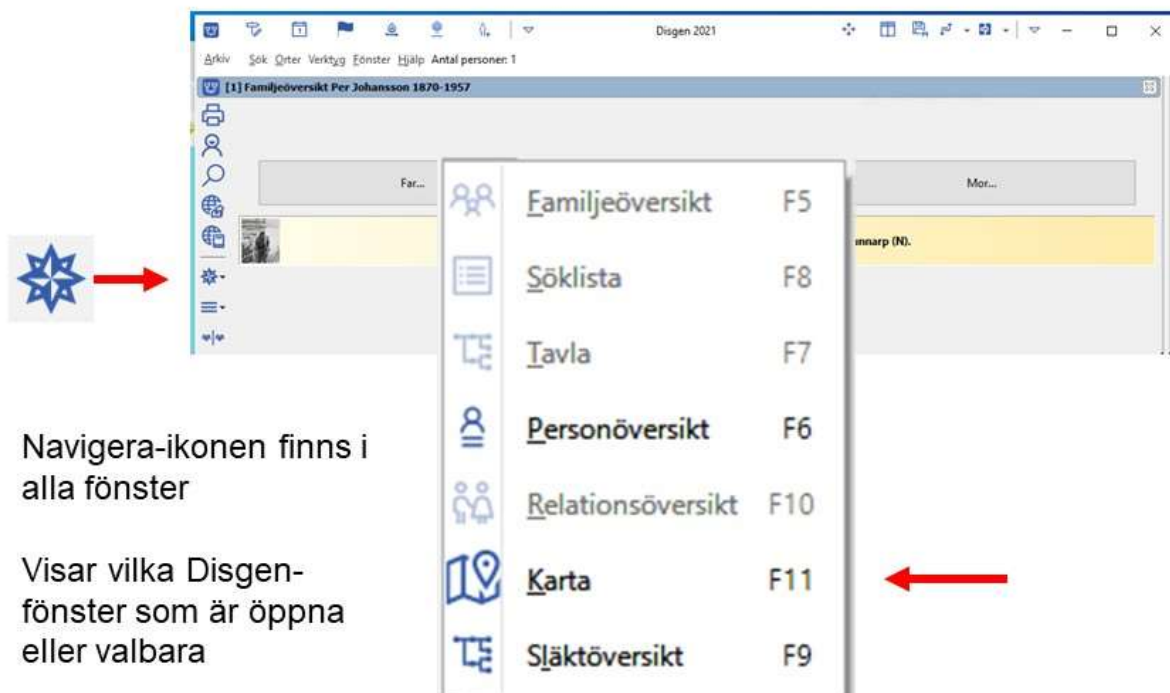
Per Johansson - Ett exempel

Levnadsbana – Underlagskarta – Google-resa

16

Starta kartfönstret

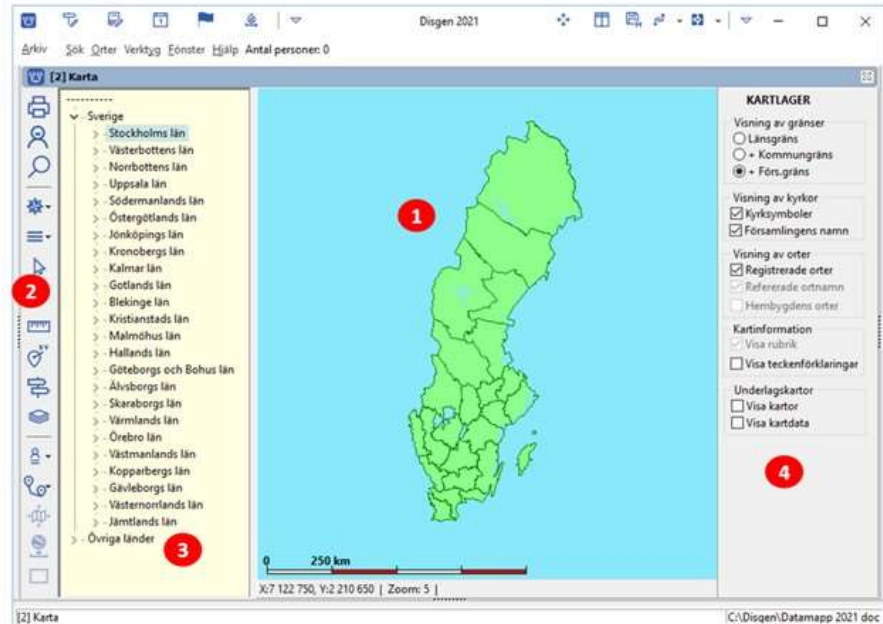
Navigera-ikonen finns i alla fönster

Visar vilka Disgen-fönster som är öppna eller valbara

17

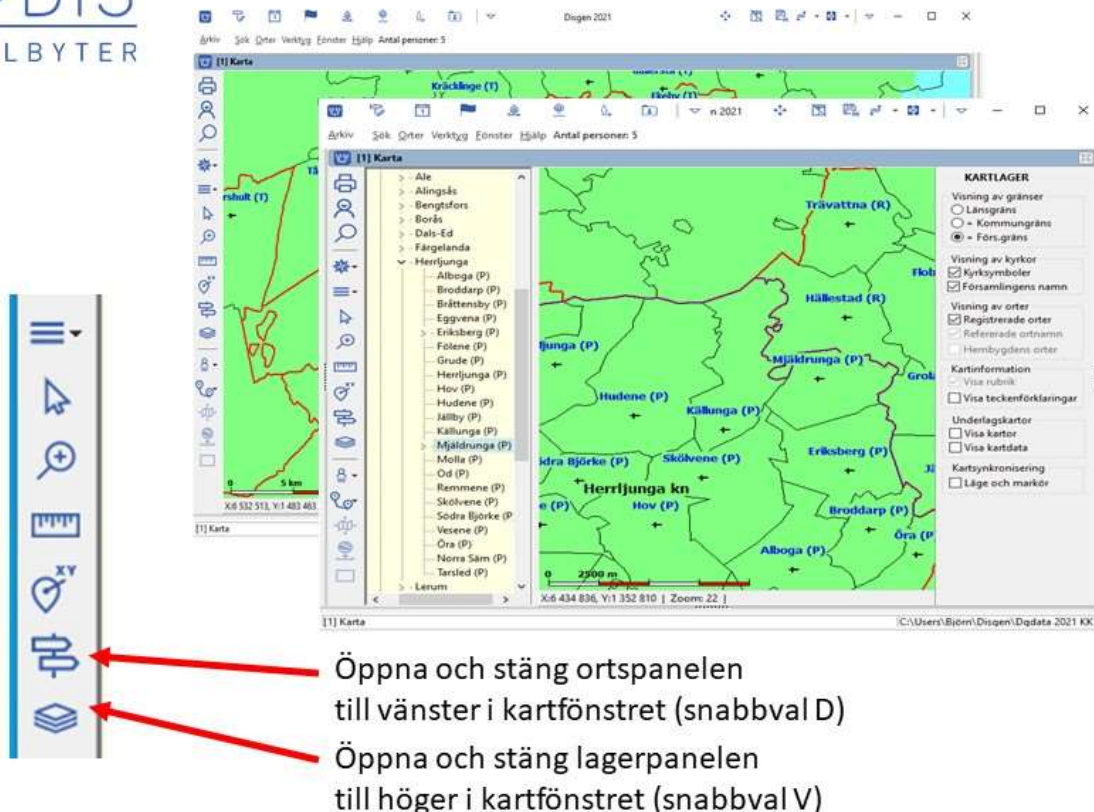
Kartfönstrets delar

1. Grundkartan
2. Vänsterpanel med olika verktyg
3. Ortopanel med orterna i Disgens ortsdatabas
4. Lagerpanel med olika visningsalternativ

18

Mer eller mindre av kartan

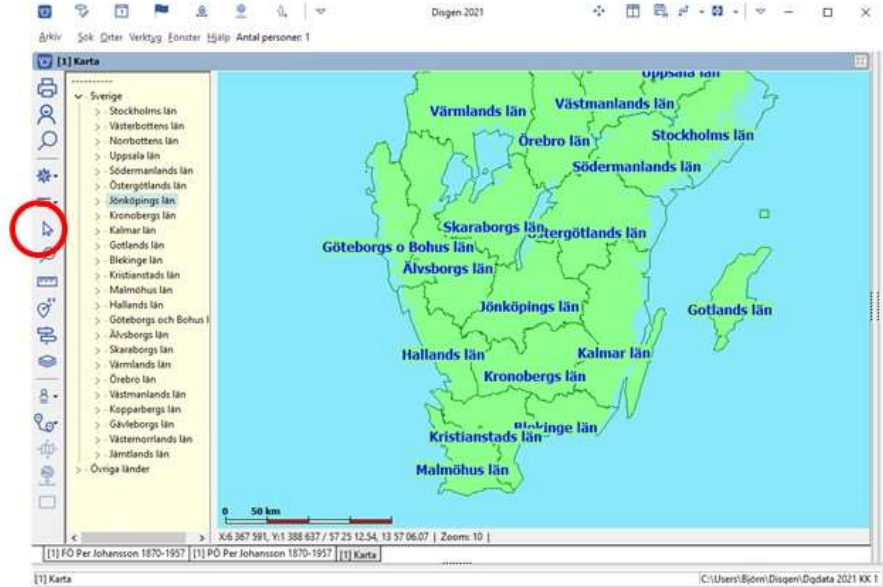

- Öppna och stäng ortspanelen till vänster i kartfönstret (snabbval D)
- Öppna och stäng lagerpanelen till höger i kartfönstret (snabbval V)

19

Manövrera kartan

- Markera pilverkettyget
- Flytta kartan med musen
- Flytta kartan med Ctrl + pilar
- Zooma med musen
- Zooma med Ctrl + Plus/minus

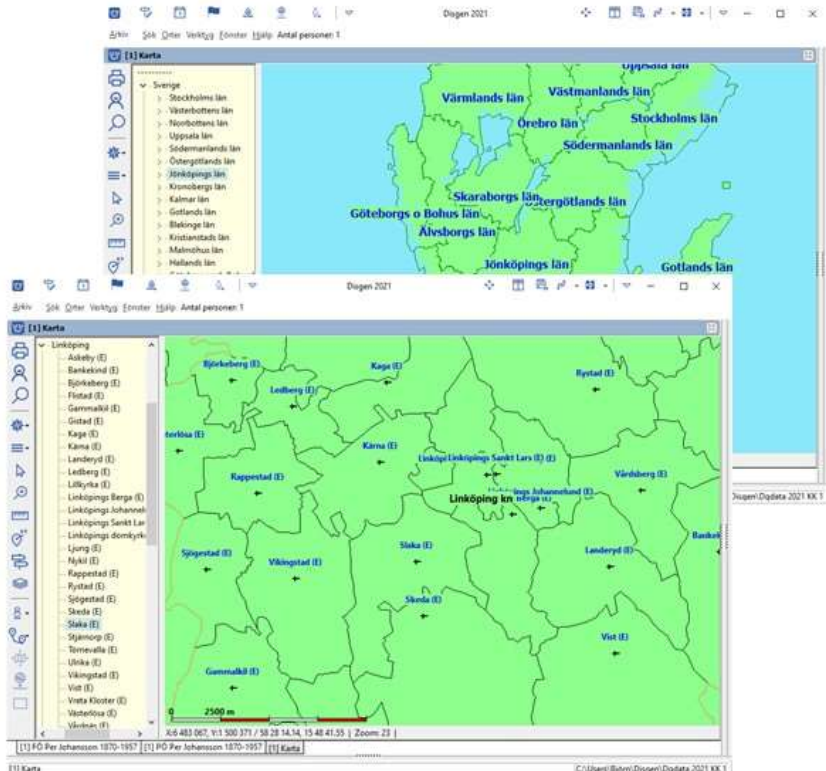
20

Landets indelning

Den gröna grundkartan innehåller

- Gränser och namn för län, kommuner och församlingar
- Församlingarnas kyrkor

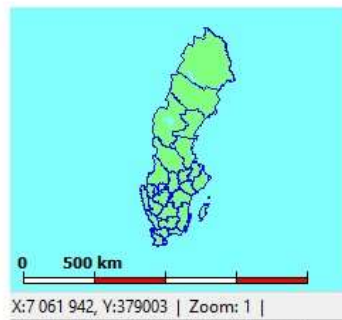
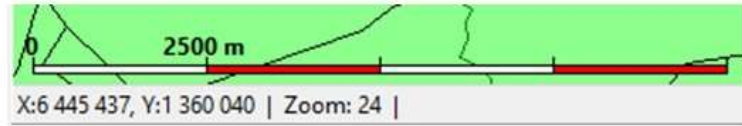
Gränserna för rikets indelning gällande 1989

21

Mer om grundkartan

- Skallinjal visar avstånd
- Statusrad visar markörens koordinater och kartans zoomnivå
- Kartans zoom spänner från översikt till detaljnivå, 1 - 46

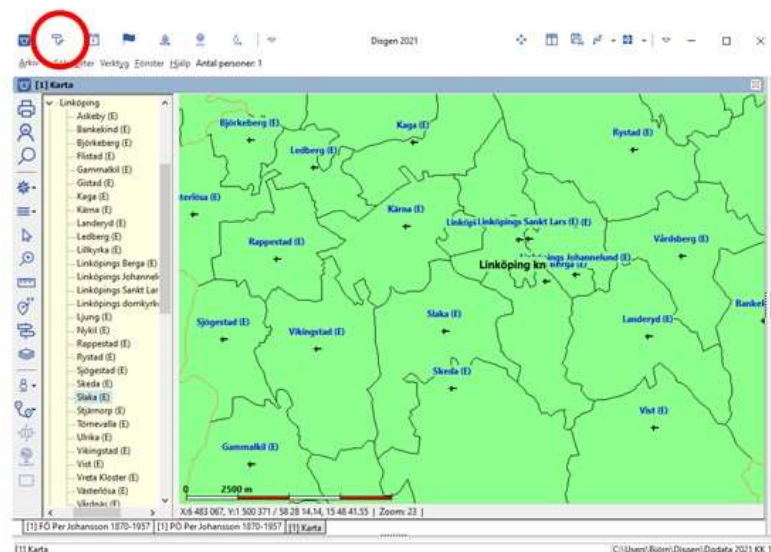
22

Ortsdatabasen och Ortspanelen

I ortsdatabasen registreras alla orter.

Redigera orter

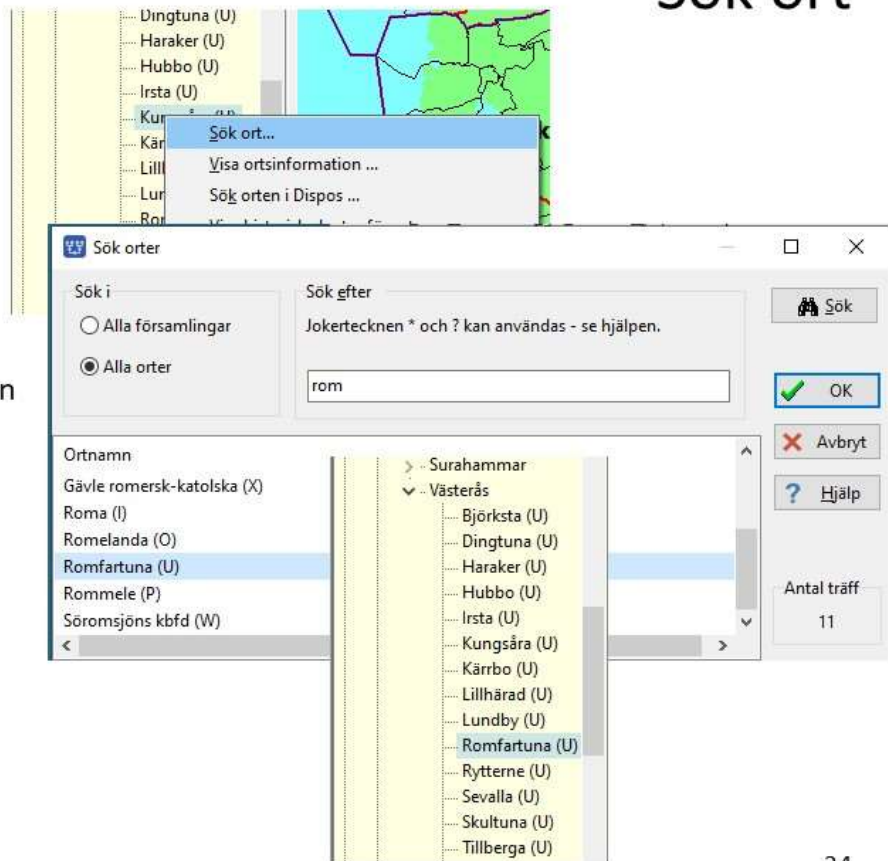
Ortspanelen i vänsterkant speglar ortsdatabasen och visar på kartan alla orter med sina symboler enligt de koordinater som ortsdatabasen innehåller.

23

Sök ort

- Högerklicka på valfri ort i ortsträdet
- Välj Sök ort
- Ange (del av) ortnamn
- Tryck Sök
- Välj ort
- Tryck OK

Orten markeras i trädet

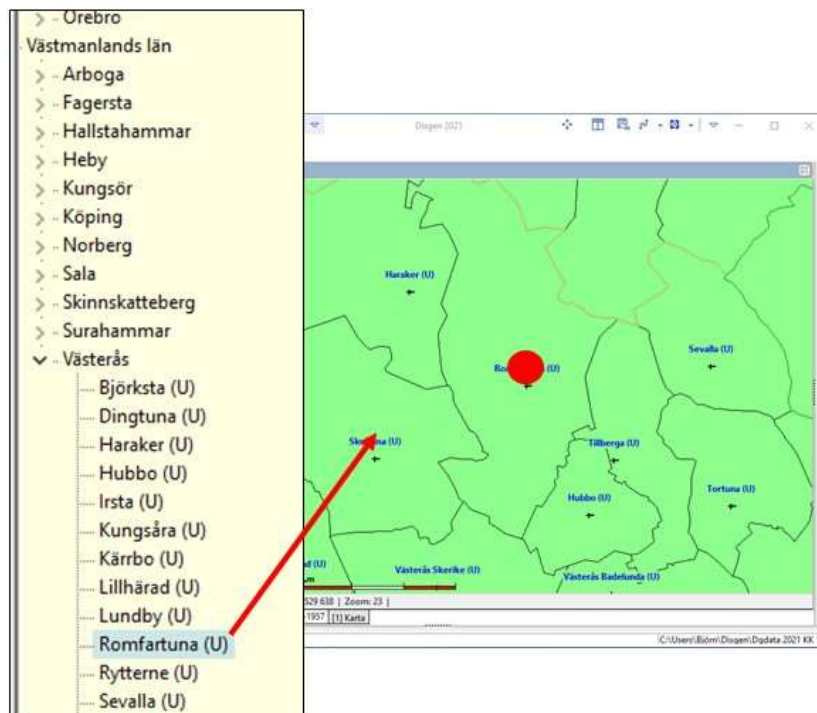
24

Visa ortens läge

- Markera ortsnamnet och dra det med musen från trädet ut i kartan
- Släpp musknappen

Kartan centreras på ortens läge och orten markeras med en röd blinkande punkt.

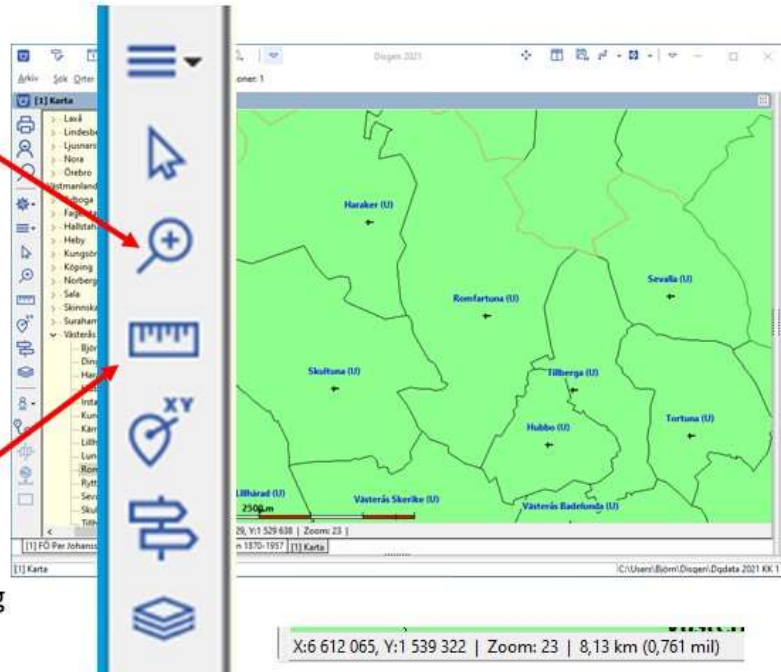
OBS: Den ort som ligger i kartans mitt markeras också i ortsträdet!

25

Zooma och Mät avstånd

- Förstora kartan runt Romfartuna med förstoringsglaset
  - Klicka på punkten
  - Rama in ruta på kartan
- Kombinera med Shift för att förminska kartan
- Mät avståndet mellan kyrkorna Romfartuna och Skultuna
  - Markera punkt 1 och drag till punkt 2, släpp

Avståndet visas i km (gamla mil) eller meter (fot) i statusraden.

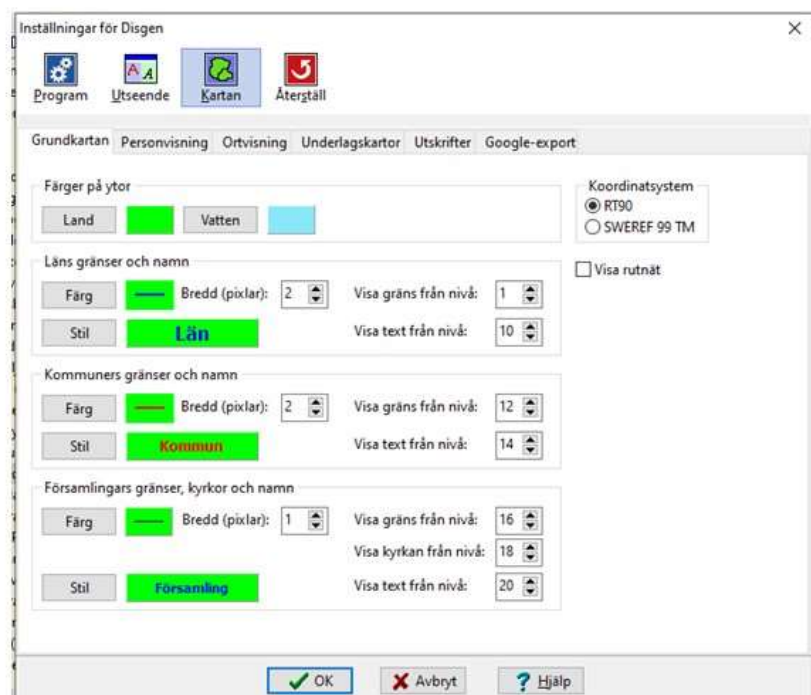
26

Kartans inställningar

Kartfunktionen har sex olika flikar med inställningar:

- Grundkartan
- Personvisning
- Ortvisning
- Underlagskartor
- Utskrifter
- Google-export

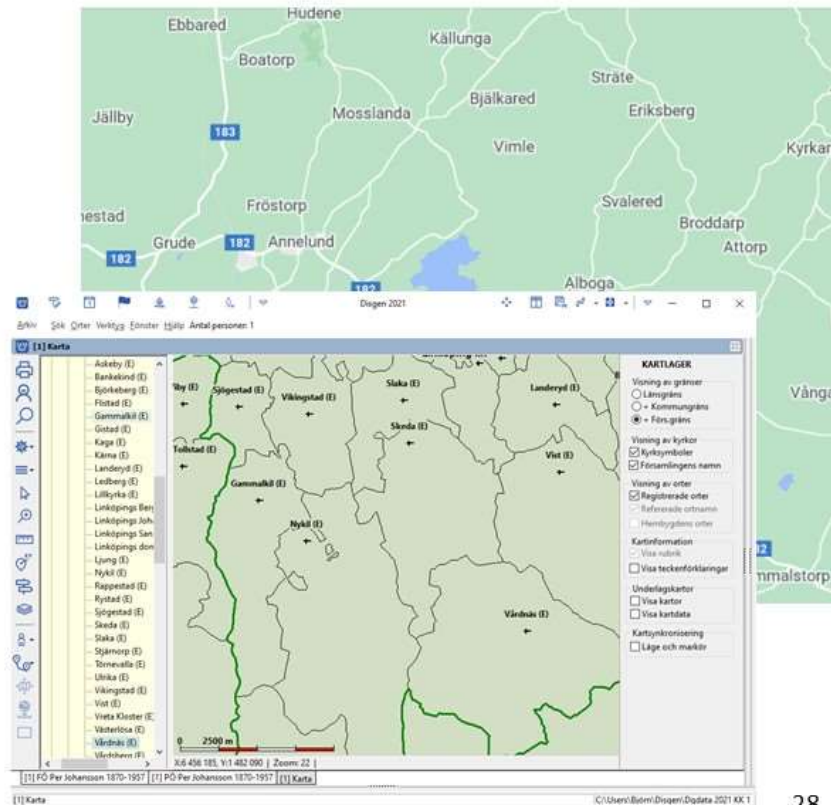

27

Kartans inställningar

Gör grundkartan lite "mjukare", kanske mer lik Google Maps

- Ändra färg på vatten och land
- Ändra färger och tjocklekar på gränserna
- Ändra utseende på texterna

28

Händelsenotiser och orter

Registrera kvinnan Karin Provdotter

Född 1850-03-08

i Tokarp, Mjäldrunga (P)

29

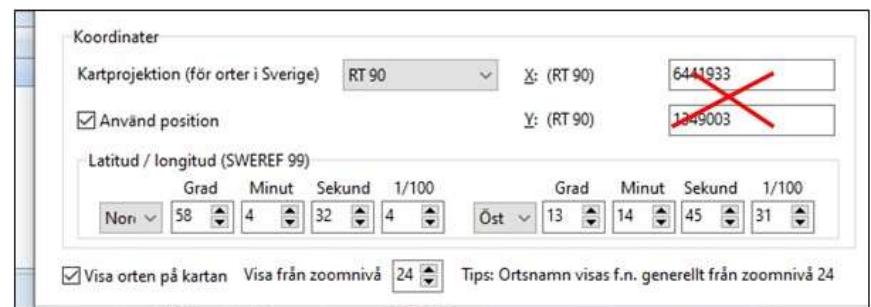
Registrera ort

Tokarp, Mjäldrunga (P)

Låt koordinat-
informationen vara
oförändrad.

Gården får tillfälligtvis
församlingskyrkans plats.

Vi återkommer till denna
lite längre fram för att
hitta dess rätta läge.

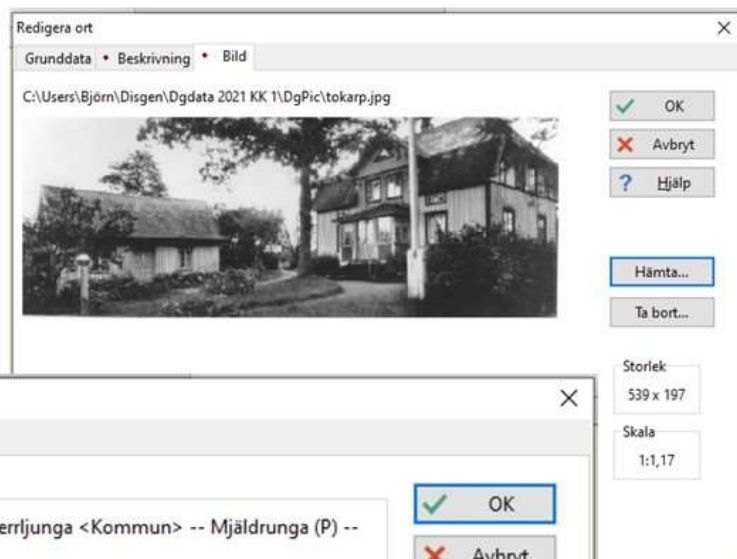
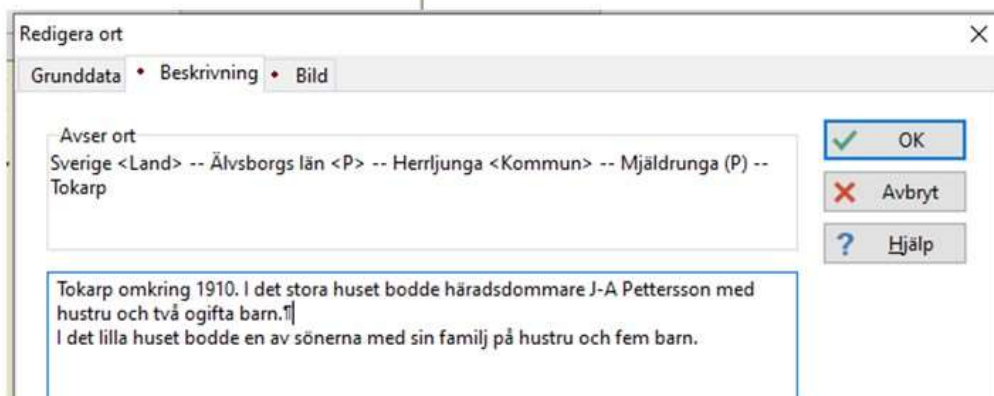
30

Registrera ort

Lägg in bild och ...

... text

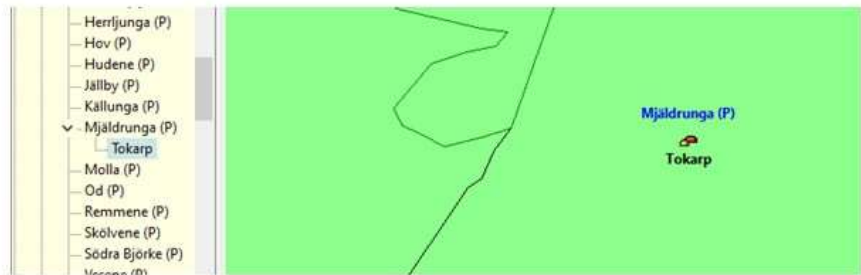
för gården Tokarp

31

Registrera ort

Tokarp är noterad i programmets ortsdatabas och synlig i kartans ortsträd

Orten är markerad på kartan – nu på kyrkans plats

- Högerklicka på Tokarp i Ortsträdet och välj Visa ortsinformation...

32

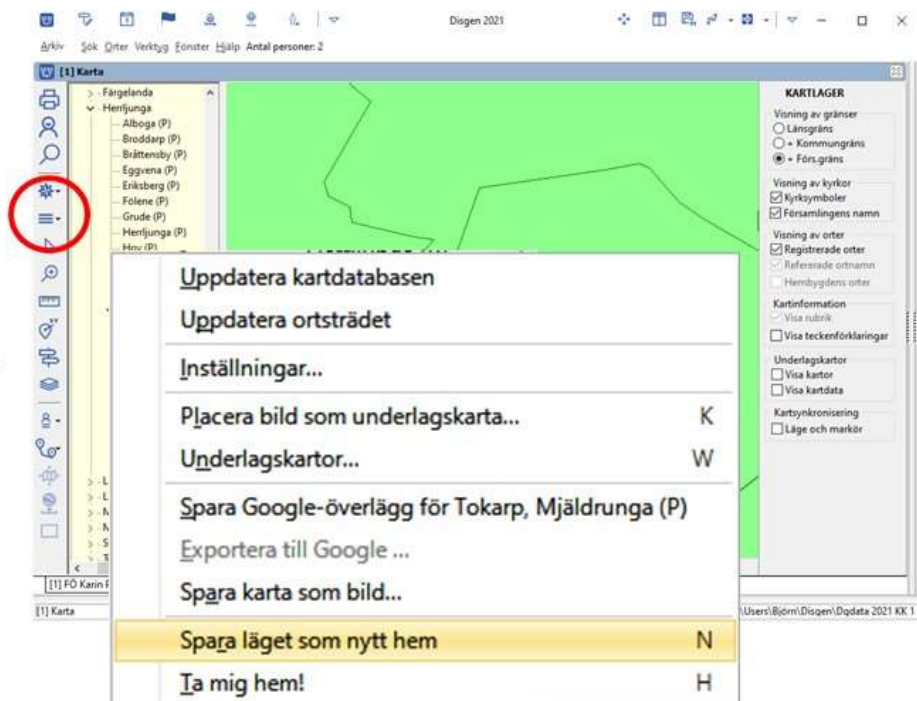
Mitt "Hem" på kartan

- Välj en kartvy (läge och zoom) som du snabbt vill kunna komma tillbaka till.

- Klicka på
- Välj Spara läget som nytt hem (eller snabbval N)
- Flytta kartan till Stockholm

För att hitta hem:

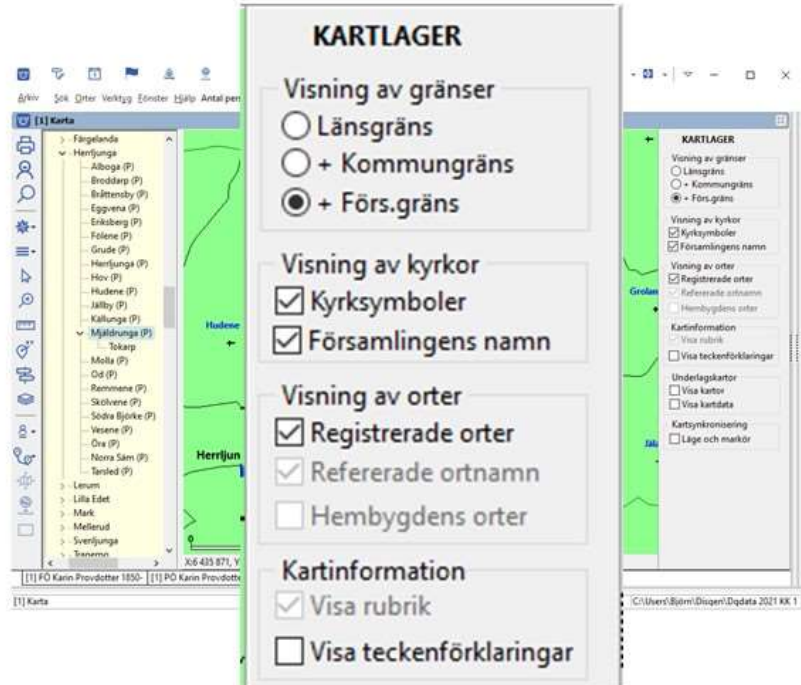
- Klicka på
- Välj Ta mig hem (eller snabbval H)

33

Lagerpanelen med val för gränser, orter och text

- Klicka på för att se Lagerpanelen
- Gränser kan tändas och släckas i ordningen län + kn + fs
- Alla orter inkl kyrkorna släcks då fs släcks!
- Kyrkornas symboler och församlingarnas namn kan släckas och tändas
- Egna registrerade orter under församlingarna kan släckas och tändas

34

Lagervalen för gränser, orter och text

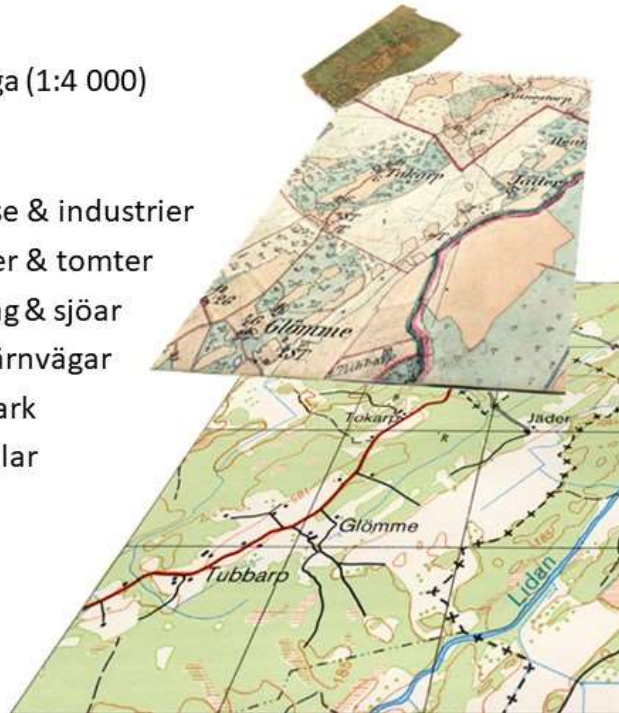
- Släck Församlingsgränser
Vad händer med orten Tokarp?
Vad händer med Mjälldrunga kyrka?
- Tänd Församlingsgränserna
- Flytta kartan till Skåne
- Visa församlingar – många namn!
- Släck församlingarnas namn
- Avmarkera Registrerade orter
Vad händer med Tokarp?

35

Kartor har mycket att berätta!

Storskaliga (1:4 000)

Bebyggelse & industrier
Fastigheter & tomter
Vattendrag & sjöar
Vägar & järnvägar
Skog & mark
Berg & dalar

Olika projektioner
Olika orientering
Olika symboler
Olika miljöer
Olika skalor
Olika tider

Småskaliga
(1:50 000)

36

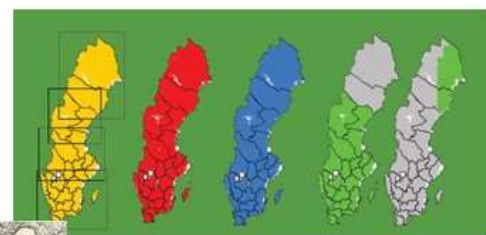
Underlagskartor i Disgen

Underlagskartor från DIS

- Topografiska kartor (DIS Webb sida, USB)
- Generalstabskartor (DVD)
- Häradsekonomiska kartor (DVD/USB)
- Sockenkartor (USB)
- Ekonomiska kartor (USB)

Andra underlagskartor

- Historiska stadskartor (DVD)
- Egna storskaliga kartor som skifteskartor, tomtkartor, griftegårdskartor, mm

37

Topografiska kartor

Sverige (SVE)
1:1 000 000

Röda (SVR)
1:250 000

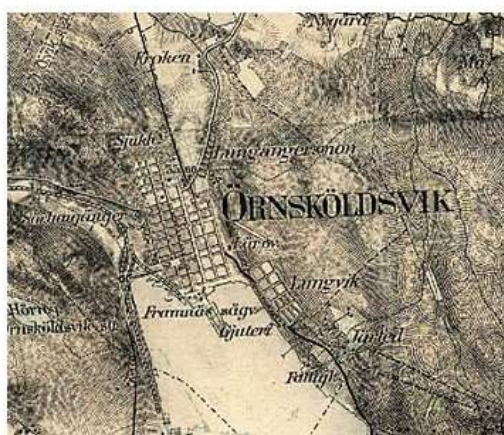
Blå (SVB)
1:100 000

Ju större skalor desto fler detaljer.
SVE och SVR finns gratis på DIS webb.
Alla kartor tillsammans på en USB

Gröna (SVG)
1:50 000

Generalstabskartor (GSK)

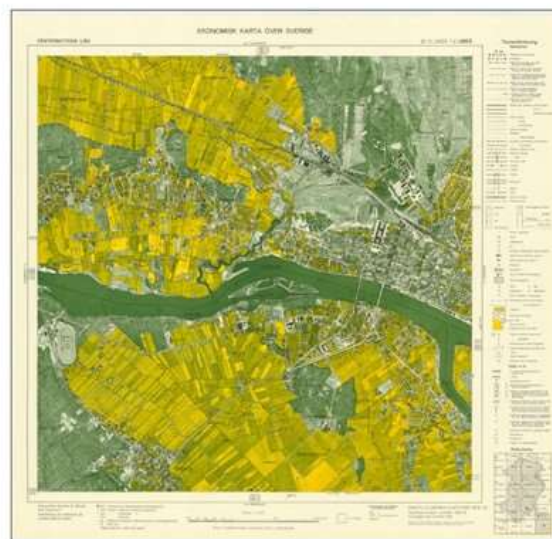

Skala 1:100 000 (Söder) / 1:200 000 (Norr)

- Tätortsområden länsvis!
Paketerade i 2 DVD (N och S om Mälaren) (vers 1)
- Heltäckande kartor
Paketerade länsvis på USB (vers 2)

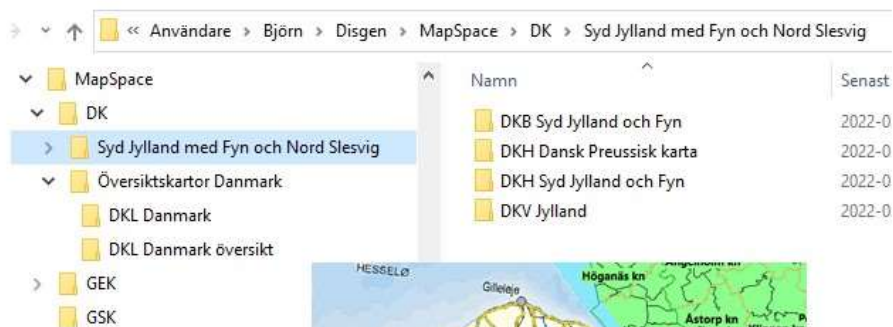

Ekonomiska kartor (GEK)

Skala 1:10 000 / 1:20 000 (norra länen)
Paketeras länsvis på USB

Danska kartor (DK)

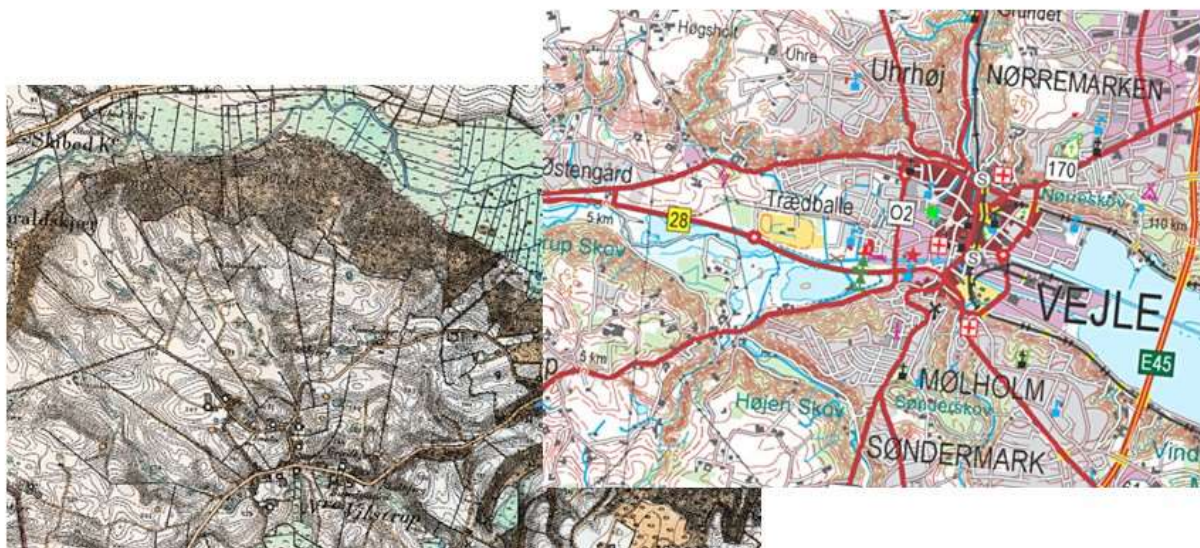
Kartorna är uppdelade i följande geografiska områden:

- Nord Jylland
- Mitt Jylland
- Syd Jylland med Fyn
- Själland
- Lolland-Falster med Bornholm.

Danska kartor (DK)

Inom varje område finns moderna kartor i skalorna 1:1 000 000, 1:250 000 och 1:100 000 samt en historisk karta från 1800-talet i skalan 1:20 000 förutom Syd Jylland (Nord Slesvig) där skalan är 1:100 000.

44

DIS Webbshop shop.dis.se

DIS
Vi gör din släktforskning enklare.

Sök

Varukorg (Tom)

HISTORISKA KARTOR   DATABASER   BÖCKER   PROGRAM

BLI MEDLEM!   TILLBEHÖR

Hur såg dina släktingars hembygd ut i Norge?

- Norska landskartan, 23 kartblad (NOL)
- Norska väggkartan, 250 kartblad (NOV)
- Norska bykartan, 1301 kartblad (NOB)

Som bonus medföljer Modern Gårds-karta och den Tyska kartan från 1941-42.

Äldre ekonomiska kartor för Disgen

Hur såg dina släktingars hembygd ut vid millennieskiftet (2000-talet)? Ekonomiska kartor är en källa i din forskning.

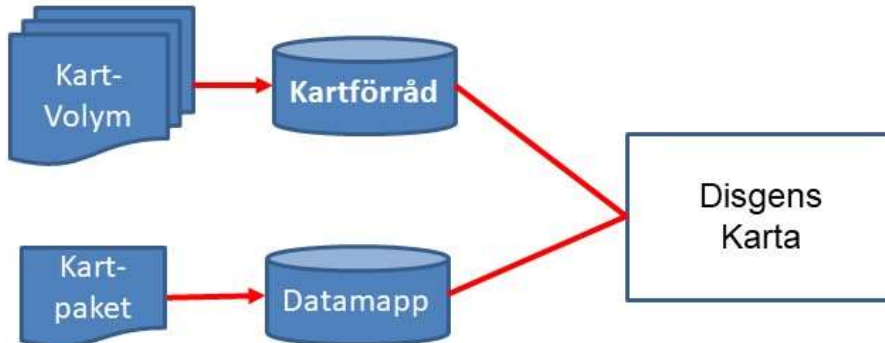
Behöver du hjälp att komma igång med utskrifter i Disgen?

Beställ kompendiet som innehåller exempel på ett 25-tal väl beskrivna lösningar.

45

Kartdatabasen

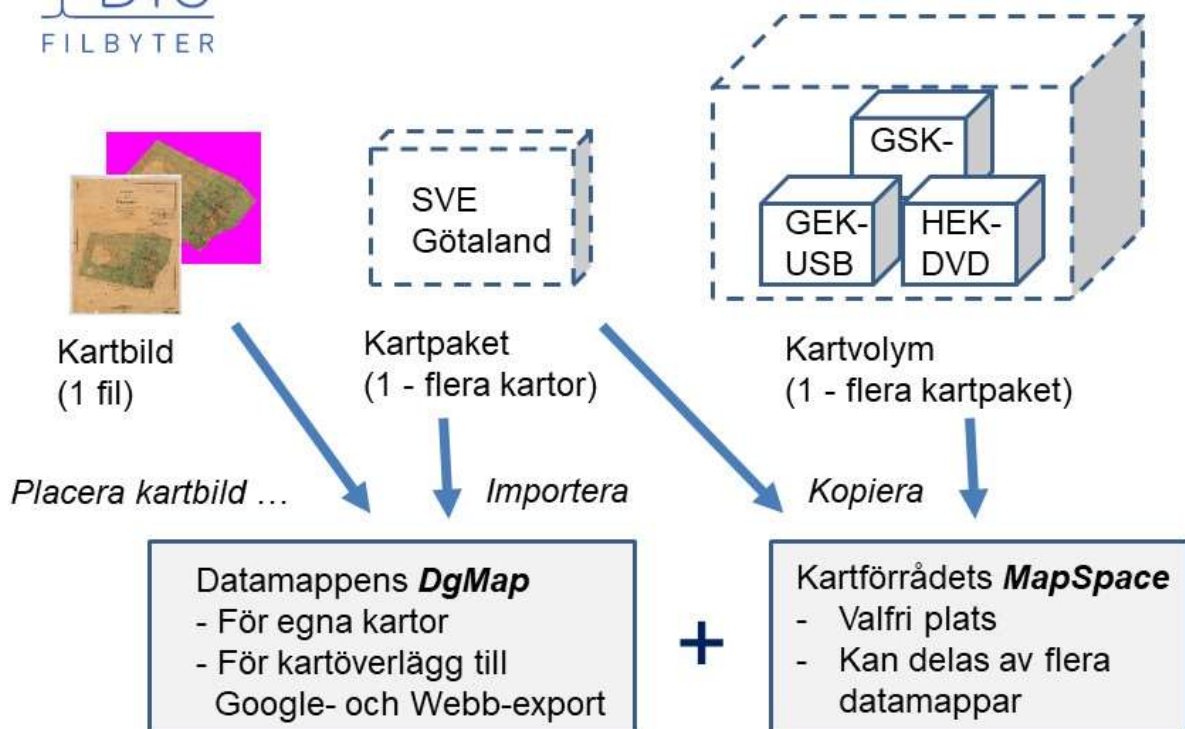

Stöd för lagring och hantering av enskilda kartor och flera kartor i kartpaket

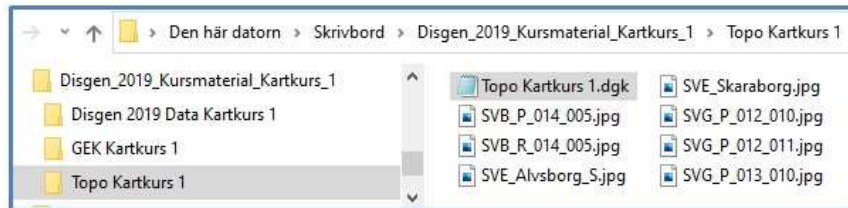
Två lagringsplatser

- Disgens datamapp – mappen DgMap
- Fristående Kartförråd - mappen MapSpace

Kartdatabasen

Kartpaket för Disgen

Ett kartpaket är en, ev. zippad, mapp som innehåller

- Kartfiler i bmp- eller jpg-format
- En metadatafil (.dgk)

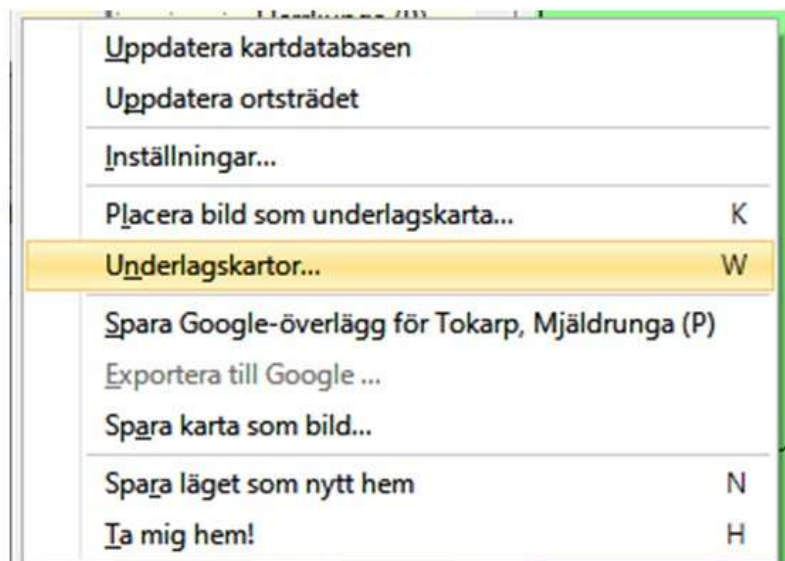
Metadatafilen innehåller information om

- Antal kartbilder
- Kartbildernas filnamn
- Kartbildernas benämningar
- Koordinater för kartbildernas hörn
- Zoomintervall i vilka kartbilderna visas

48

Importera kartpaket

- Klicka på Mer
- Välj Underlagskartor... (snabbval W)

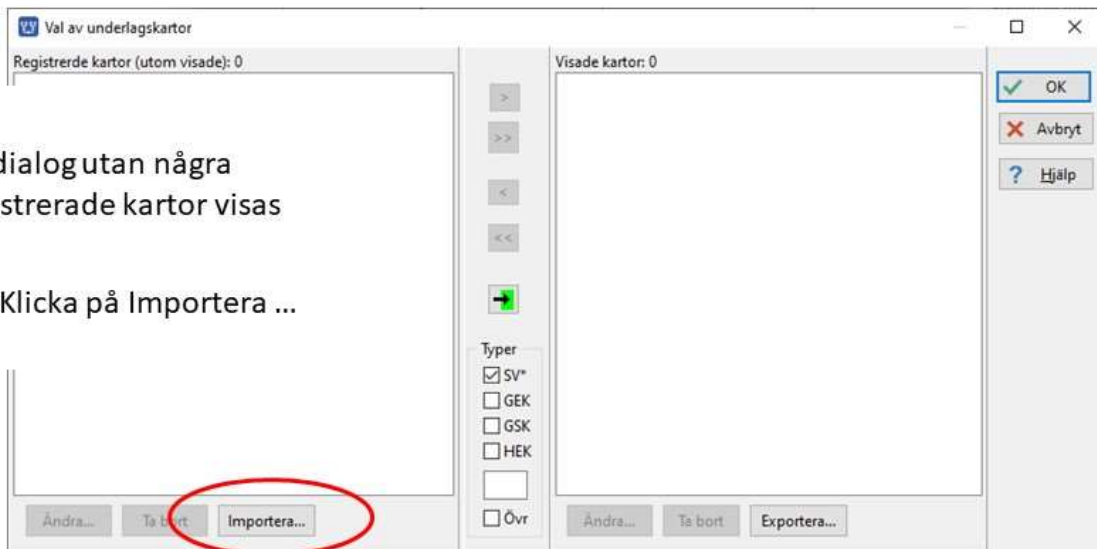

49

Importera kartpaket

En dialogutan några registrerade kartor visas

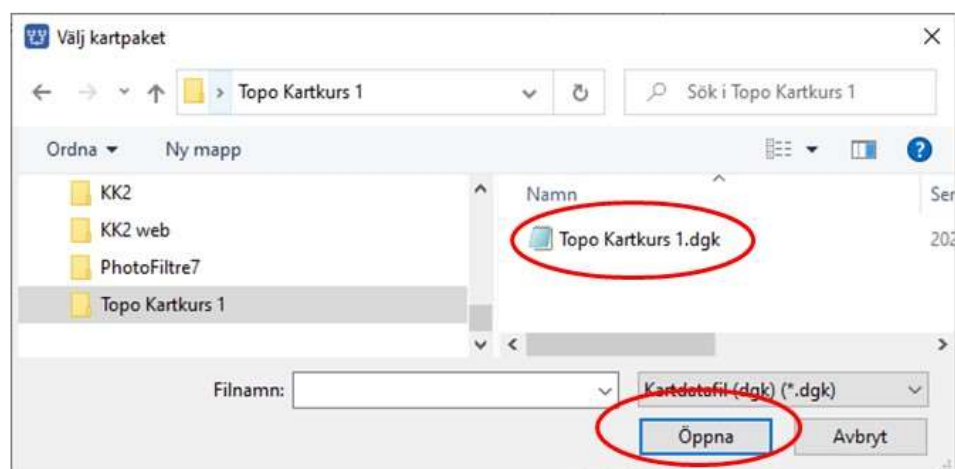
- Klicka på Importera ...

50

Importera kartpaket

- Leta upp kartpaket
Topo Kartkurs 1
- Leta upp dgk-filen
- Markera dgk-filen
- Klicka på Öppna

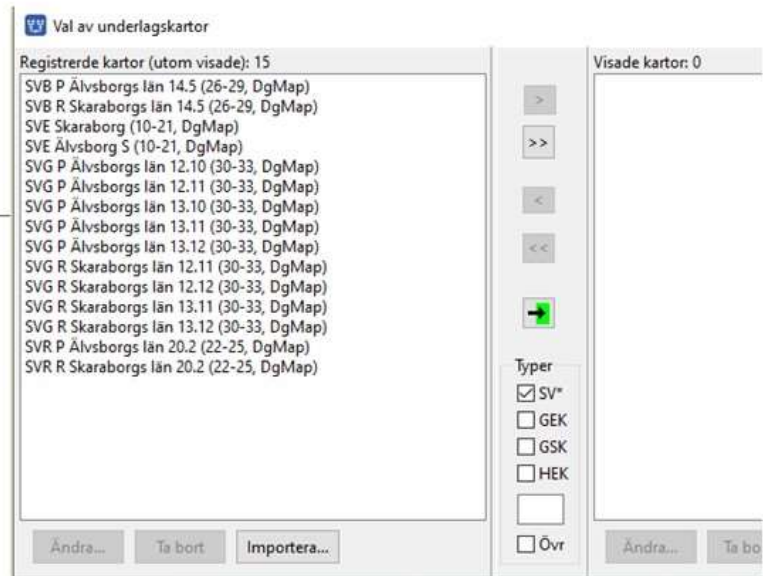

51

Kartorna klara att användas

Kartpaketet med de olika kartorna kopieras till datamappens DgMap.

- Disgen 2021
  - Kartorna
    - SVR P Älvsborgs län 20.2
    - SVR R Skaraborgs län 20.2
    - SVB P Älvsborgs län 14.5
    - SVB R Skaraborgs län 14.5
    - SVG P Älvsborgs län 12.10
    - SVG P Älvsborgs län 12.11
    - SVG P Älvsborgs län 13.10
    - SVG P Älvsborgs län 13.11
    - SVG P Älvsborgs län 13.12
    - SVG R Skaraborgs län 12.11
    - SVG R Skaraborgs län 12.12
    - SVG R Skaraborgs län 13.11
    - SVG R Skaraborgs län 13.12
    - SVE Älvsborg S
    - SVE Skaraborg
  - importerade!

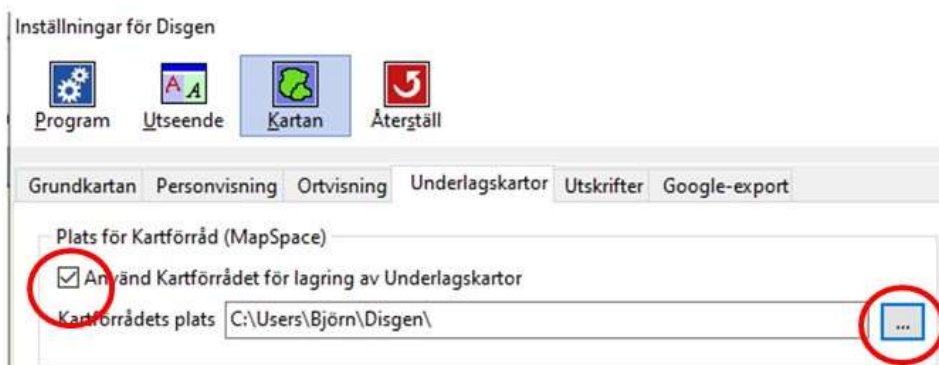
Kartorna blir synliga i den vänstra listan.

OK

52

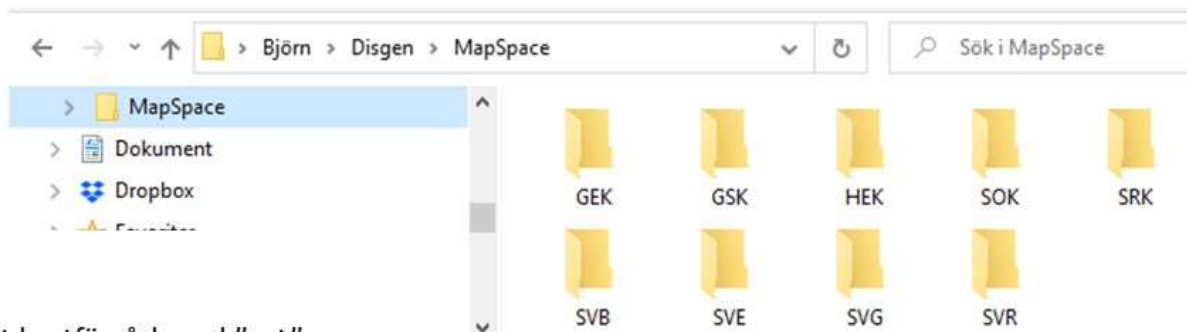
Skapa kartförråd i Disgen-mappen

- Klicka på Mer
- Välj Inställningar ...
  - Flik Underlagskartor
- Markera
  - Använd Kartförrådet ...
- Välj lagringsplats
  - C:\Användare\Namn\Disgen med knappen [...] (går ej att skriva)
- Klicka OK

53

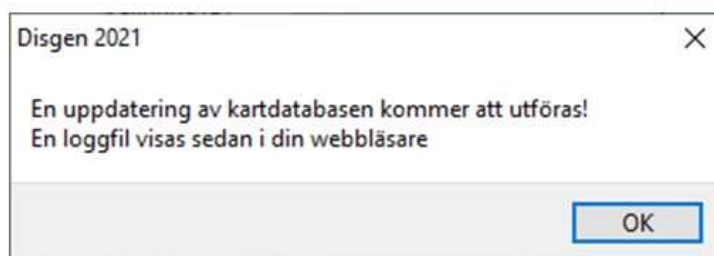
Skapa kartförråd i Disgen-mappen

Ett kartförråd med "rot"-mappen MapSpace skapas.

Undermappar för av DIS definierade karttyper skapas.

En uppdatering av kartdatabasen görs och en loggfil skapas

- Avsluta med OK

54

Skapa kartförråd i Disgen-mappen

En webbsida med en kartlogg med registrerade kartor visas.

55

Skapa kartförråd i Disgen-mappen

Kartloggen andra del visar innehållet i kartförrådet och en bild av dess mappstruktur

KARTFÖRRÅD - C:\Users\Björn\Disgen\MapSpace

Lagringsplats för kartor som kopierats från DVD/USB eller levererats via nätet. Notera att mappstrukturen under MapSpace skall innehålla följande nivåer: /Typ/Volym/Paket/Kartor (bildfiler och metadata).

Mappen MapSpace och mappar för fördefinierade karttyper skapas automatiskt då platsen för Kartförrådet anges i dialogen Inställningar - Kartor - Underlagskartor:

GEK - Gamla/äldre ekonomiska kartor	GSK - Generalstabskartor
HEK - Häradseconomiska kartor,	SOK - Sockenkartor
SVB - Blå kartan	SVE - Sverigekartan
SVG - Gröna kartan	SVR - Röda kartan

TYP VOLYM PAKET KARTA (Metadata)

GEK

Inga kartvolymmer lagrade!

GSK

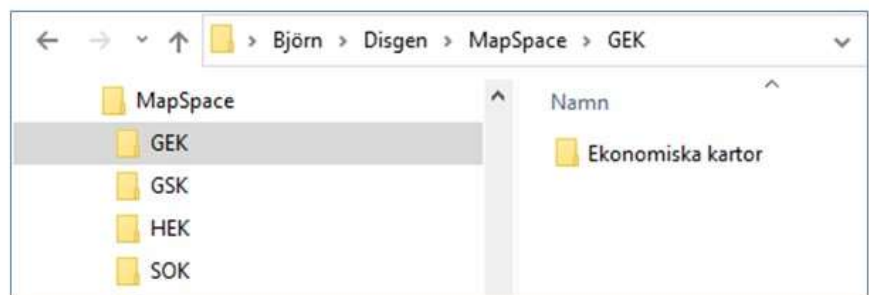
Inga kartvolymmer lagrade!

HEK

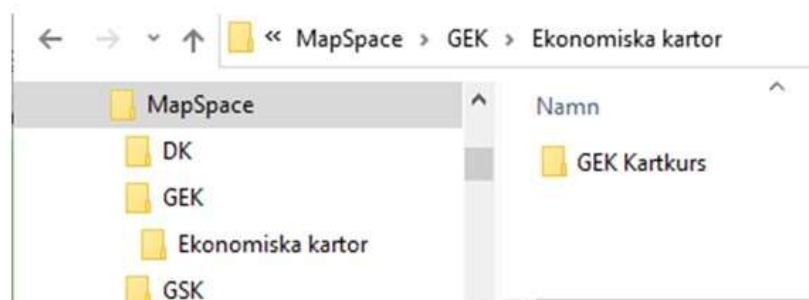
56

Fyll på kartförrådet

- Skapa volymmappen ***Ekonomiska kartor*** under mappen GEK

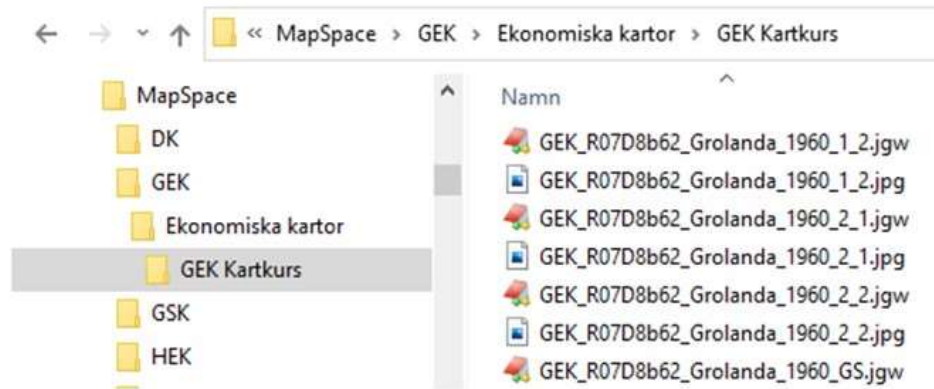

- Flytta/kopiera kartpaketet ***GEK Kartkurs*** från Skrivbordet till volymmappen ***Ekonomiska kartor***

57

Uppdatera kartdatabasen

Kartförrådet innehåller nu kartpaketet GEK Kartkurs

Uppdatera kartdatabasen

- Klicka på Mer
  - Välj Uppdatera kartdatabasen
- En ny kartlogg skapas

58

Uppdatera kartdatabasen

I kartloggens rubrikdel framgår det att det nu finns 30 kartor i Kartförrådet.

Dessa listas nu i den andra delen av loggen.

Tillgängliga underlagskartor i Disgen 2021-09-19 22:14:54

Antal kartor i Datamappen: 15. Antal kartor i Kartförrådet: 30. Totalt: 45 kartor.

(Denna loggfil lagras i datamappen DgMap med namnet Kartlogg.html)

KARTFÖRRÅD - C:\Users\Björn\Disgen\MapSpace

Lagringsplats för kartor som kopierats från DVD/USB eller levererats via nätet. Notera att mapstrukturen under MapSpace skall innehålla följande nivåer: /Typ/Volym/Paket/Kartor (bildfiler och metadata).

Mappen MapSpace och mappar för fördefinierade karttyper skapas automatiskt då platsen för Kartförrådet anges i dialogen Inställningar - Kartor - Underlagskartor:

GEK - Gamla/äldre ekonomiska kartor	GSK - Generalstabskartor
HEK - Häradseconomiska kartor,	SOK - Sockenkartor
SVB - Blå kartan	SVE - Sverigekartan
SVG - Gröna kartan	SVR - Röda kartan

TYP	VOLYM	PAKET	KARTA	(Metadata)
-----	-------	-------	-------	------------

GEK

Ekonomiska kartor

GEK Kartkurs 1

GEK P07C7j63 Sträte 1961 1.1	(ZoomMin=30, ZoomMax=40)
GEK P07C7j63 Sträte 1961 1.2	(ZoomMin=30, ZoomMax=40)
GEK P07C7j63 Sträte 1961 2.1	(ZoomMin=30, ZoomMax=40)
GEK P07C7j63 Sträte 1961 2.2	(ZoomMin=30, ZoomMax=40)
GEK P07C7j63 Sträte 1961	(ZoomMin=26, ZoomMax=29)
GEK P07C8j63 Mjaldruna 1961 1.1	(ZoomMin=30, ZoomMax=40)
GEK P07C8j63 Mjaldruna 1961 1.2	(ZoomMin=30, ZoomMax=40)
GEK P07C8j63 Mjaldruna 1961 2.1	(ZoomMin=30, ZoomMax=40)
GEK P07C8j63 Mjaldruna 1961 2.2	(ZoomMin=30, ZoomMax=40)

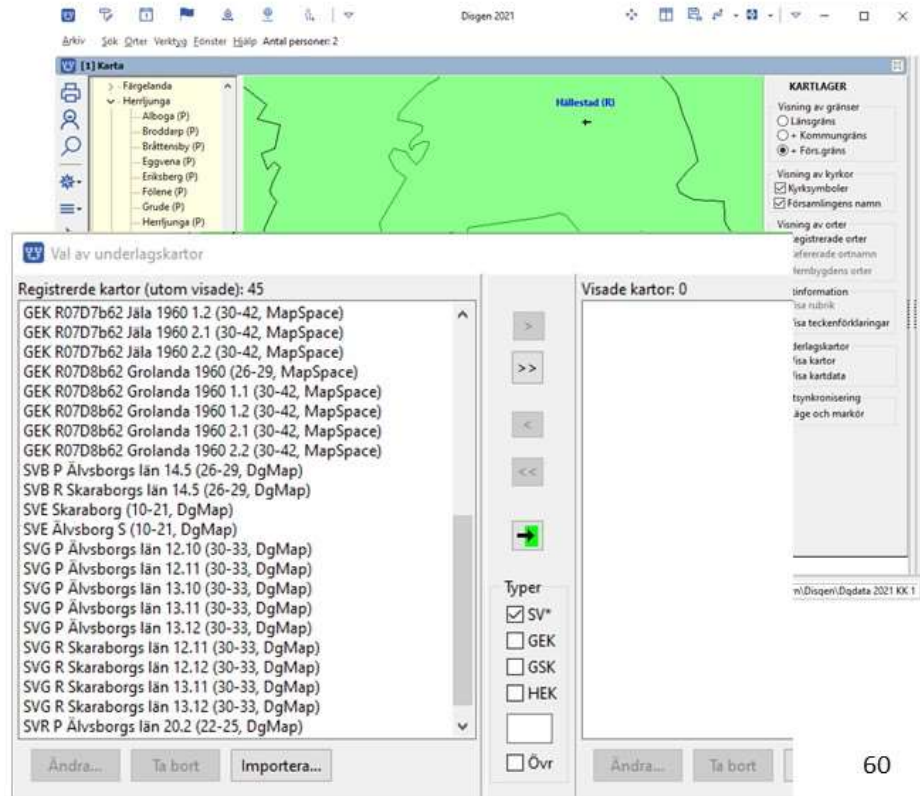
59

Välj underlagskartor

- Välj kartyta för vilken underlagskartor skall visas
- Klicka på
- Välj Underlagskartor (Snabbval W)

Dialogen Val av underlagskartor visas.

Vänsterlistan visar nu alla registrerade kartor i kartdatabasen

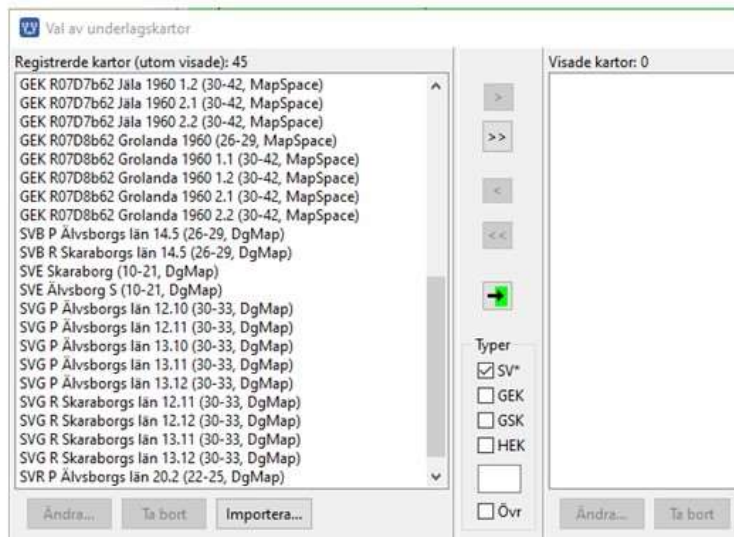

60

Kartdatabasen

Dialogen har två listor

- Registrerade / passiva kartor
- Visade / aktiva kartor

Listorna visar kartornas namn och (zoomintervall och lagringsplats)

Flytta markerade eller alla kartor mellan listorna med tangenterna

[>] [>>] [<] [<<]

Flytta kartor som passar kartfönstret och som tillhör valda typer med

61

Val av karttyper

Valet av underlagskartor, som flyttas från vänster lista till höger lista och som har anknytning till vald karta i kartfönstret bestäms av

- 4 typer av DIS kartor med övervägande rikstäckning

SV*	Sverigekartor (SVE, SVR, SVB, SVG)
GEK	Ekonomiska kartor
GSK	Generalstabskartor
HEK	Häradsekonomiska kartor
- Ett fritt val av initiala tecken (stora och små bokstäver). T.ex. SRK (Skånska Rekognoseringskartor) eller SOK (sockenkartor)
- Övriga kartor som inte identifierats enligt ovan

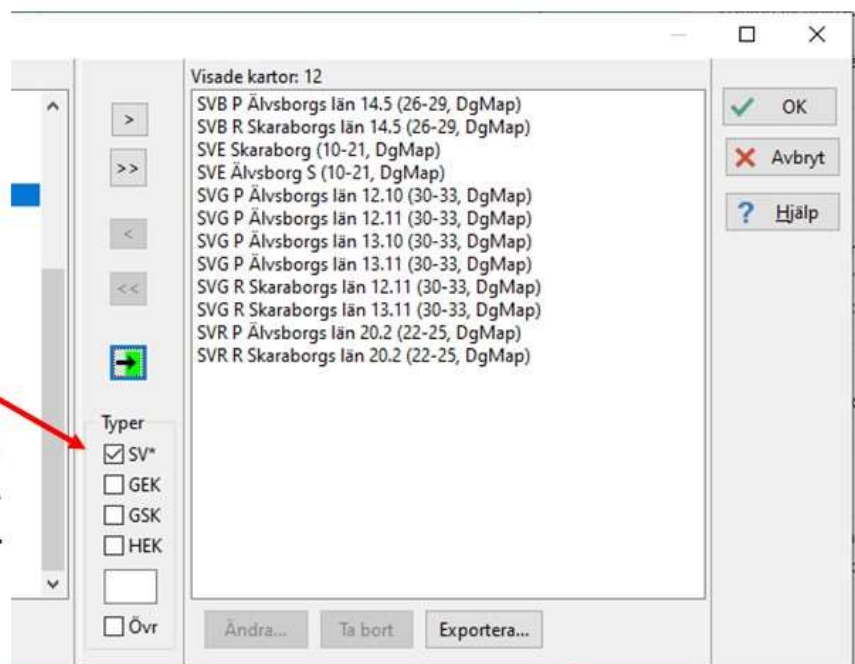
62

Valda underlagskartor

Kartor som passar bakomliggande kartfönster och som är av typ Sverigekartor flyttas till listan över Visade

Mjälldrunga ligger nära gränsen till Skaraborgs län. Därför visas kartor för både P-län och R-län.

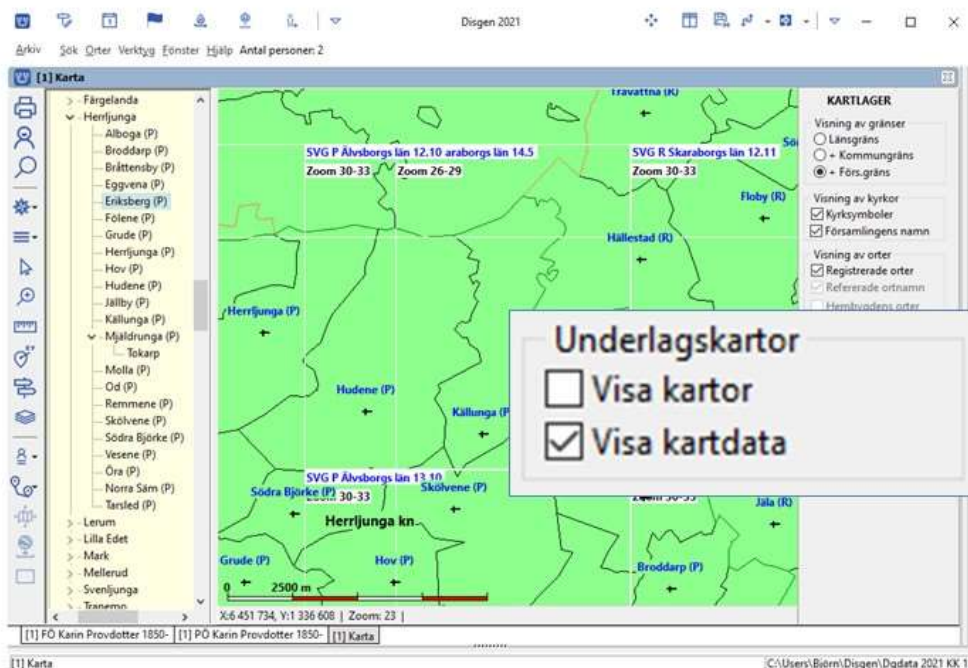

Dessa kartor är paketerade länsvis med en viss överlappning då de inte är beskurna längs gränserna. Kurskartorna är en mix av dessa kartor.

63

Var ligger alla underlagskartor?

- Markera
Visa kartdata i
lagerpanelen
- Zooma och
panorera för
att se kartdata
för de olika
rutorna i kartan

64

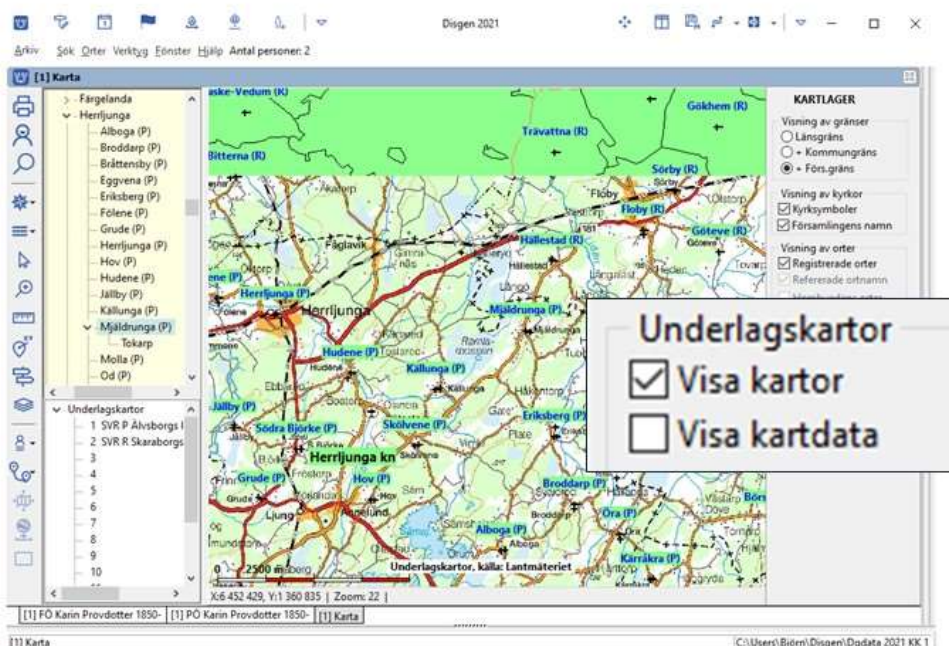
Visa underlagskartorna

- Avmarkera lager-
panelens
Visa kartdata
- Markera
Visa kartor

Någon eller några av
de valda underlags-
kartorna visas i kart-
fönstret.

Om ortspanelen
tidigare var stängd
öppnas denna.

En kartråd visas
under ortsträdet.

65

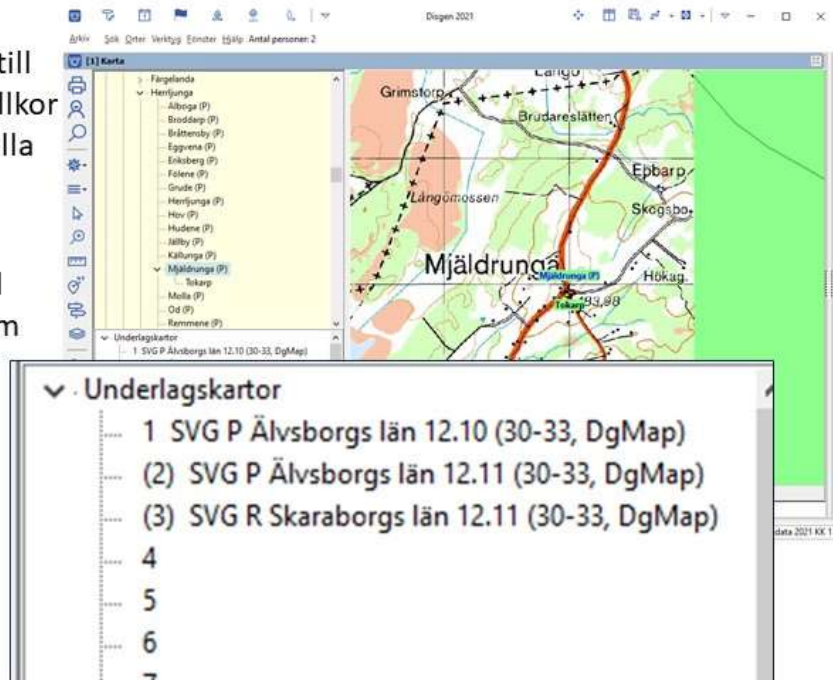
Visa underlagskartorna

Kartor, som har anknytning till kartfönstret och har zoomvillkor som uppfyller kartans aktuella zoomläge, visas.

Kartfönstret kan visa upp till 15 olika underlagskartor, som lagras i var sitt kartlager.

Kartlager 1-9 kan släckas och tändas med tryck på motsv. siffertangent.

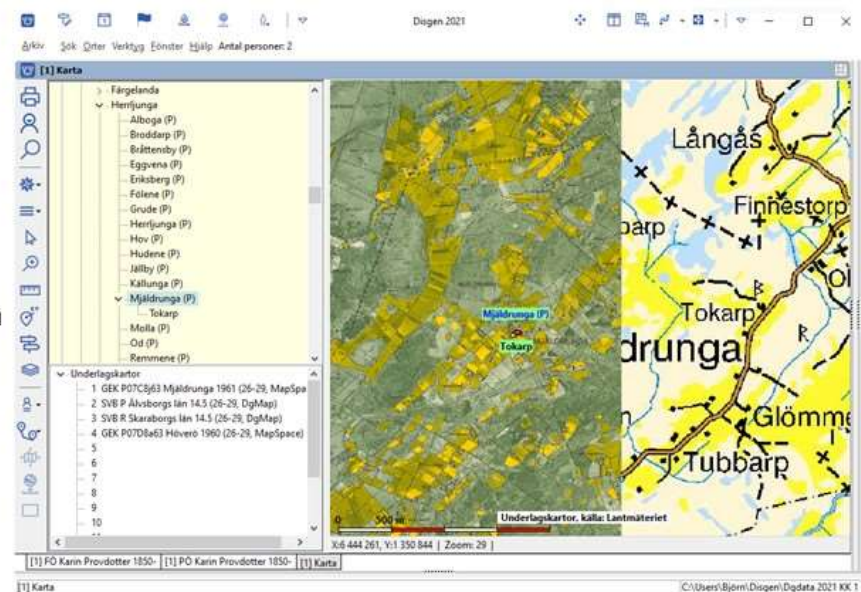
Markerad karta kan flyttas upp/ner till angränsande kartlager med Shift + pil upp/ner

66

Zooma, släck/tänd, flytta kartor

- Välj också GEK-kartor i dialogen Val av underlagskartor
- Zooma in/ut för Mjälldrunga för att också se de ekonomiska kartorna.
- Släck och tänd de olika lagren
- Markera och flytta någon karta till närliggande lager med Shift + pil

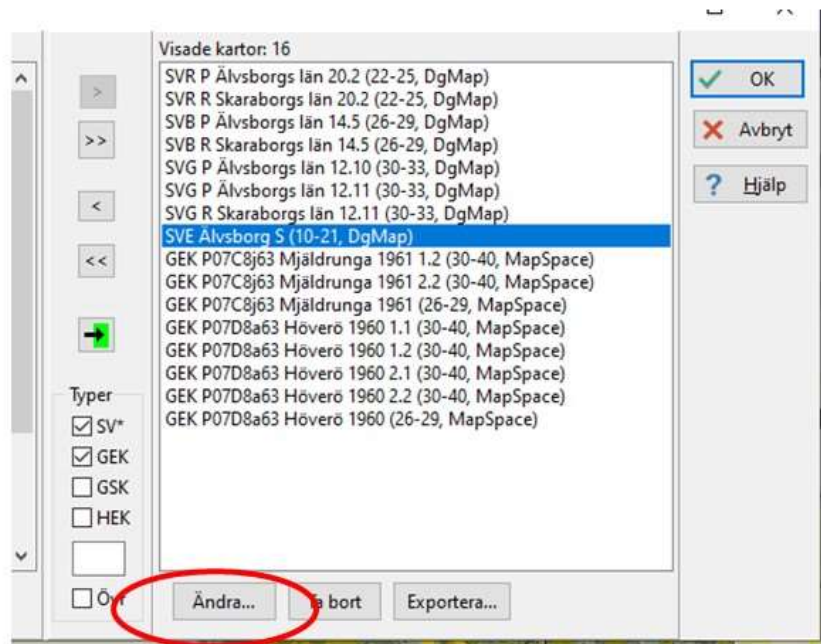
67

Egenskaper för underlagskartor

- Markera karta i dialogen Val av Underlagskartor
- Klicka på Ändra

Egenskaperna för alla registrerade kartor kan ändras.

OBS: Ändringar för kartor i Kartförrådet förloras om användningen av detta avbryts och senare återupptas.

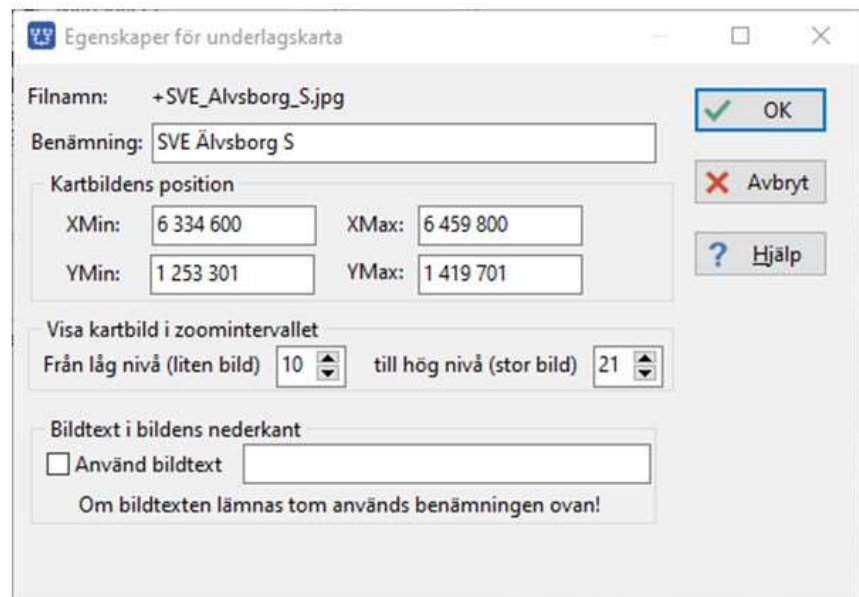

68

Ändra egenskaperna

Här kan man ändra kartans metadata:

- Ändra benämning
- (Ändra koordinater)
- Ändra zoomintervall
- Lägg till bildtext

OBS:

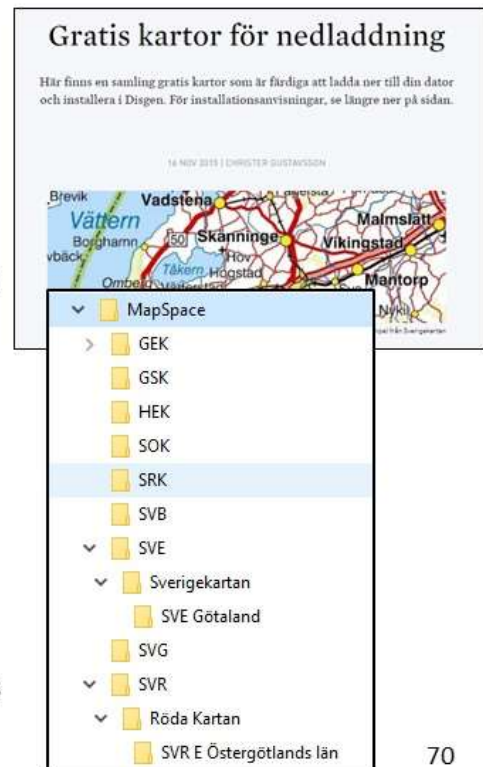
Ändra inte koordinaterna – då kan kartan hamna fel.

En underlagskarta slocknar i kartfönstret då varje bildpunkt förstöras 4 gånger oavsett angiven högre zoomnivå (max 46)

69

Installera DIS gratis-kartor

- Gå till www.dis.se/kartor-nedladdning
- Klicka på Sverigekartan för Götaland
- Spara på Skrivbordet och packa upp zipfilen.
- Skapa volym-mappen MapSpace/SVE/Sverigekartan
- Kopiera paket-mappen SVE Götaland till MapSpace/SVE/Sverigekartan/
- Klicka på Röda kartan för Östergötlands län
- Spara på Skrivbordet och packa upp zipfilen.
- Skapa volym-mappen MapSpace/SVR/Röda kartan
- Kopiera paket-mappen SVR E Östergötlands län till MapSpace/SVR/Röda kartan/
- Disgens Karta: Mer - Uppdatera Disgens kartdatabas

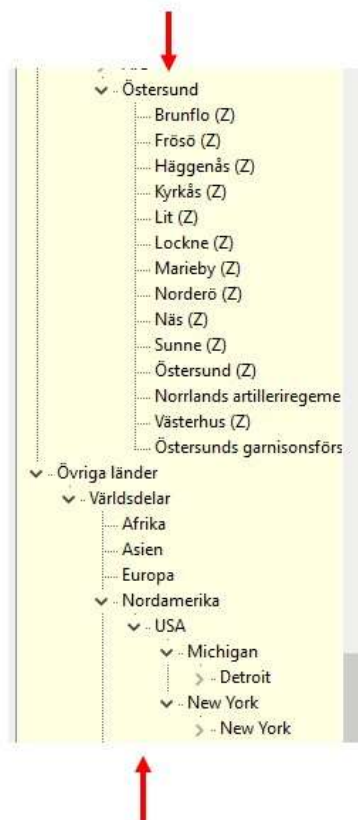

Registrera några orter

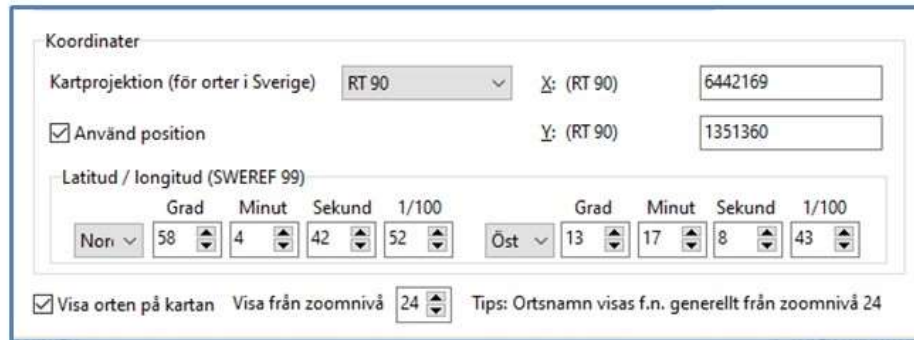
- Torpet Rissgårde i Mjälldrunga fs, Herrljunga kn, P-län
- Herrgården Höverö i Grolanda fs, Falköpings kn, R-län
- Kyrkan Grace Lutheran Church i Mora, Minnesota, USA

Notera nivåerna i ortsträdet och utformningen av ortsnamnet vid utskrift.

- Namnet för svenska orter visas med församling på slutet.
- Namnet för utländska orter visas med landet på slutet.

Ortens koordinater

I dialogen Redigera orter kan du ange ortens koordinater på tre olika sätt

- RT90 med X- och Y-koordinater (2 x 7 siffror)
- Sweref 99 TM med N- och E-koordinater (7 + 6 siffror)
- Latitud och Longitud i grader, minuter och sekunder
- (Markera **Använd position** för att koordinaterna skall gälla. Har ingen effekt!)
- Markera **Visa orten på kartan** för att den registrerade orten skall synas på kartan.
- Ange från vilken **zoomnivå** orten skall visas.

Dessa inställningar behöver normalt inte ändras!

Men det finns enklare sätt att ange ortens läge!

72

Hitta koordinater för orter

Sök Tokarp, Floby (adress)

Med Eniro

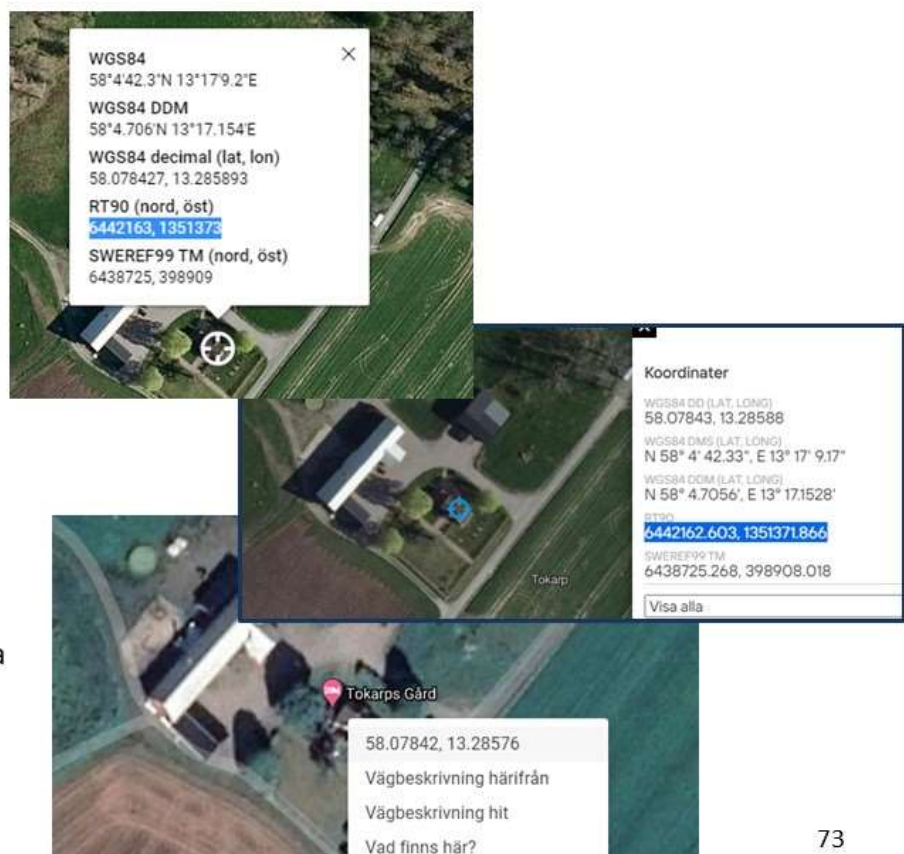
- Kopiera RT90-sträng (eller WGS84 decimal)

Med Hitta

- Kopiera RT90-sträng (eller WGS84 decimal)

Med Google Maps

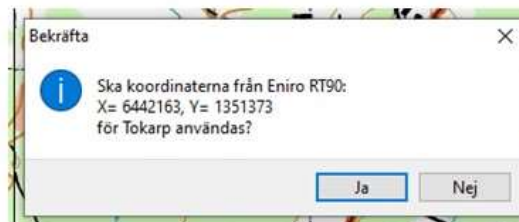
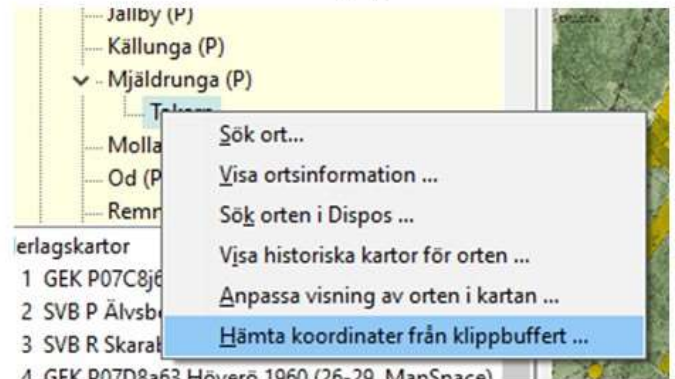
- Högerklicka
- Klicka på koordinaterna
Dessa kopieras då automatiskt till klippbufferten/urklipp

73

Spara koordinaterna i Windows klippbuffert

- Högerklicka på orten i ortsträdet
- Välj
Hämta koordinater från klippbufferten ...
- Godkänn de nya koordinaterna

Ortssymbolen flyttas till rätt plats på kartan.

74

Placera orten med hjälp av en underlagskarta

- Välj positionsverktyget i vänstermenyn och tryck på Shift-tangenten **en gång (eller Shift + klick på **)
- Markera ortnamnet i trädet med musen och dra den till punkten på kartan
- Släpp musknappen och godkänn de nya koordinaterna
- Upprepa drag-släpp för andra orter

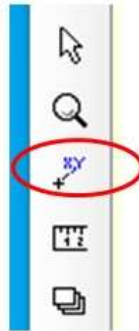

Ortssymbolen flyttas till sin nya plats

75

Placera ortens namn på underlagskartan

- Välj positionsverktyget i vänsterkant och tryck på Ctrl-tangenten **en gång** (Eller **Ctrl + $\times$**)
- Markera ortnamnet i trädet med musen och dra den till platsen för namnet på kartan
- Släpp musknappen
- Upprepa drag-släpp för andra orter

Ortnamnet flyttas till sitt nya läge

76

Justera visningen av en ort

- Markera orten o ortsträdet
- Högerklicka och välj
Anpassa visning av orten ...
- Välj om ändring skall avse endast orten eller även underliggande orter
- Välj att visa orten eller ej
- Ange zoomnivå då orten börjar visas

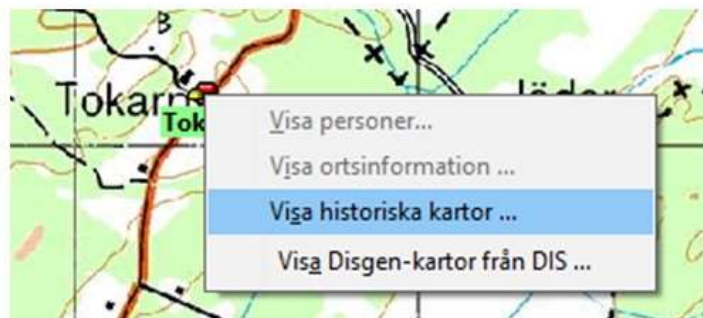
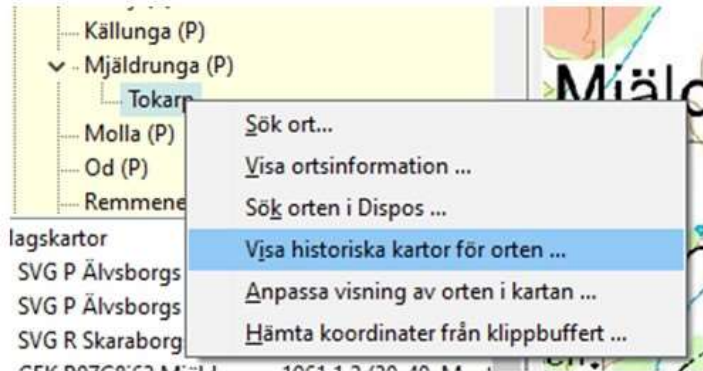
Notera att när orter i en ortshierarki skapas får underliggande ort initialt överliggande Orts koordinater och visningsnivån 2 enheter högre.

77

Hitta historiska kartor

- Markera en ort med egna koordinater i trädet eller ...
- Markera en punkt i kartan
- Högerklicka
- Välj
Visa historiska kartor ...

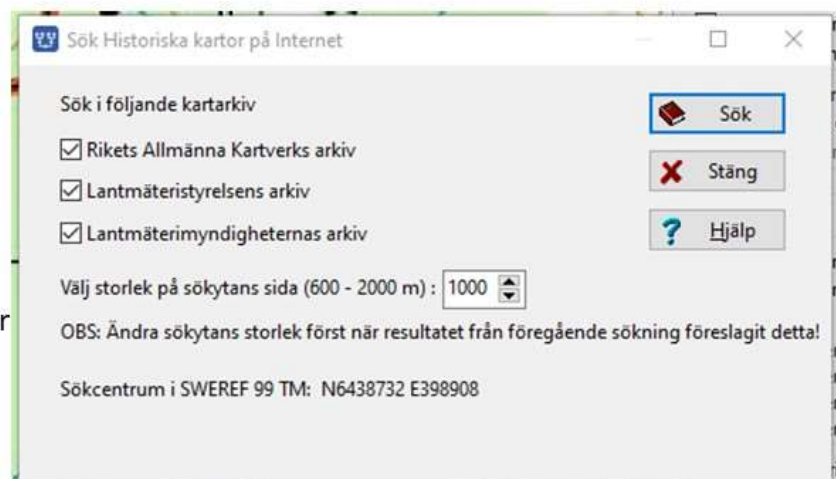

78

Välj kartarkiv

Välj kartarkiv

- RAKs arkiv med småskaliga kartor
- LM-styrelsens arkiv med renritade förämningskartor
- LM-myndigheternas arkiv med förämningskartor i original

Välj på uppmaning mindre söktyta vid sökning, om antalet orter blir för stort inom söktytan.

79

RAKs arkiv

- HEK
- GEK
- GSK

LM-styrelsens arkiv

- (Kopior av ned.)

LM-myndigheternas arkiv

- Register
- Laga Skifte
- Delning
- Avstyckning
- ...

Sökresultat

[Ny sökning](#) | [Avancerad sökning](#)

Du sökte på: Tokarp, Olsholmen i Mjäldrunga, Västra Götalands län

Karta/Akt	Kartserie/Åtgärd/Beskrivning	Årtal	Info	Hämta tiff
Rikets allmänna kartverks arkiv 3 träffar ⓘ				
Flobv J112-43-22	Häradsekonomiska kartan	-	Info	Hämta tiff
Höverö J133-7D8a63	Ekonomiska kartan	1960	Info	Hämta tiff
Skara J243-43-1	Generalstabskartan	-	Info	Hämta tiff
Lantmäteristyrelsens arkiv 1 träff ⓘ				
Mjäldrunga socken Tokarp nr 1-2	Laga skifte	1873	Info	Hämta tiff
Lantmäterimyndigheternas arkiv 4 träffar ⓘ				
15-MJÄ-ALFT	Alfabetiska registret	-	Info	Hämta tiff
15-MJÄ-30	Laga skifte	1874	Info	Hämta tiff
15-MJÄ-14	Laga skifte	1878	Info	Hämta tiff
15-MJÄ-36	Delning	1923	Info	Hämta tiff

80

Välj karta/akt

Sökresultat

[Ny sökning](#) | [Avancerad sökning](#)

Du sökte på: Tokarp, Olsholmen i Mjäldrunga, Västra Götalands län

Karta/Akt	Kartserie/Åtgärd/Beskrivning	Årtal	Info	Hämta tiff
Rikets allmänna kartverks arkiv 3 träffar ⓘ				
Flobv J112-43-22	Häradsekonomiska kartan	-	Info	Hämta tiff
Höverö J133-7D8a63	Ekonomiska kartan	1960	Info	Hämta tiff
Skara J243-43-1	Generalstabskartan	-	Info	Hämta tiff
Lantmäteristyrelsens arkiv 1 träff ⓘ				
Mjäldrunga socken Tokarp nr 1-2	Laga skifte	1873	Info	Hämta tiff
Lantmäterimyndigheternas arkiv 4 träffar ⓘ				
15-MJÄ-ALFT	Alfabetiska registret	-	Info	Hämta tiff
15-MJÄ-30	Laga skifte	1874	Info	Hämta tiff
15-MJÄ-14	Laga skifte	1878	Info	Hämta tiff
15-MJÄ-36	Delning	1923	Info	Hämta tiff

Visa DjVu-dokument

- Kräver DjVu-plugin

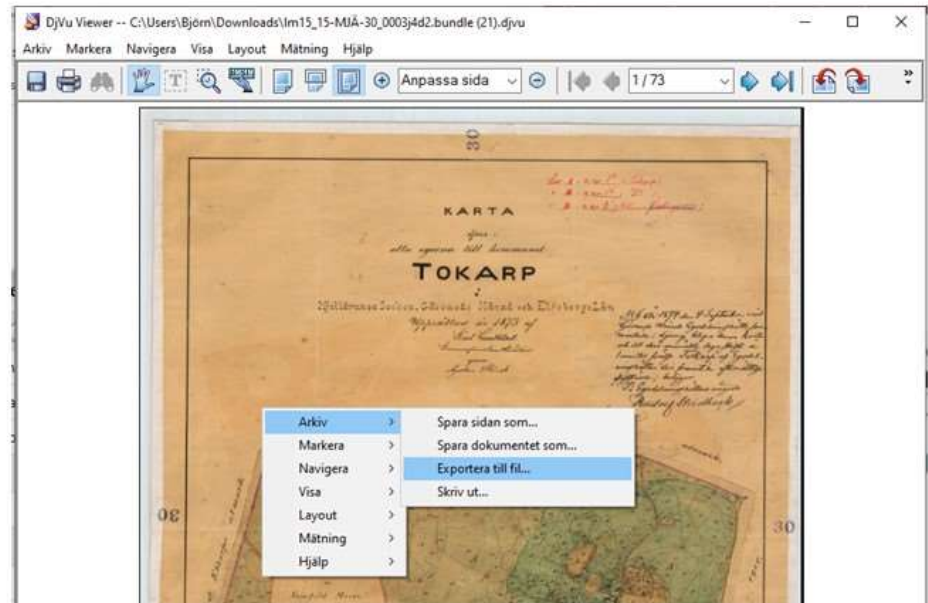
Visa information om akten

Visa dokumentet

81

Titta på historisk akt Välj akt

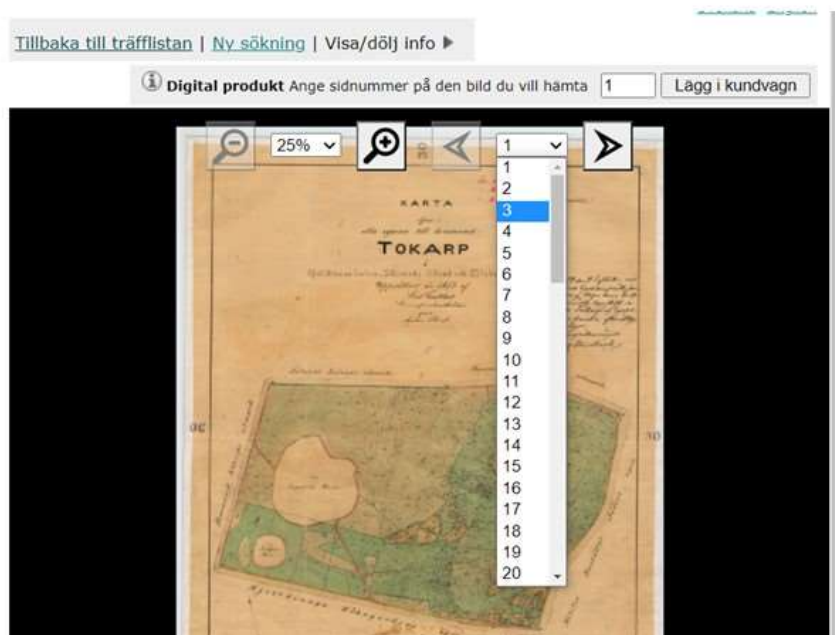
- Visa akt i DjVu-visare
- Zooma
- Bläddra
- Spara bild/akt som DjVu (liten fil)
- Exportera bild till bmp (stor fil)

82

Titta på historisk akt Hämta tiff

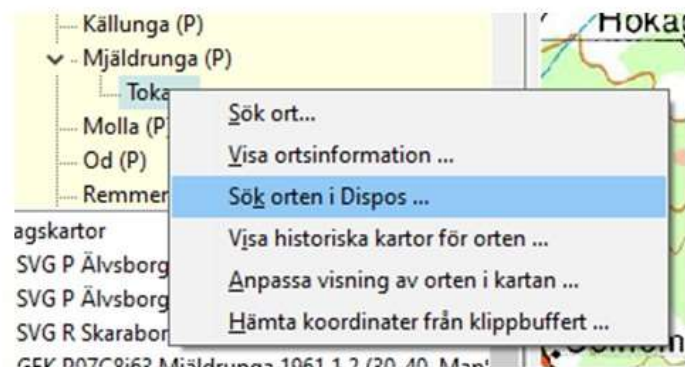
- Visa akt
- Zooma
- Bläddra
- Lägg i kundvagn
- "Köp" - gratis!
- Levereras via länk i mail för nedladdning i bmp

83

Hitta kyrkböcker via kartan

- Högerklicka på ort i ortspanelen
- Välj Sök orten i Dispos

- Klicka på Sök

Sök i Dispos på Internet

Förnamn:

Efternamn:

Händelse: Levde/Husförhör

Ort: Tokarp

Församling: Mjälldrunga

Länsbokstav: P

Datum: 1850 (ååååmmdd eller åååå)

Sök Stäng Hjälp

84

Hitta till husförhörslängderna för orten

DISPOS - Söker efter Husförhör i Tokarp, Mjälldrunga 1850

Rapportera gärna problem stora som små, bäst på DIS Forum, eller annars till dispos@dis.se

Tillgängliga kyrkoboksvolymer				
Volym	Period	Innehåll	Visa volym*	Synka
AI:4	1847-1854	Husförhör		
CI:1	1850-1880	Födda		
FI:1	1850-1880	Döda		

Lägg till sidor till databasen

Uppslag i husförhörslängder			
Ortnamn	Årtal	Sida	Visa sida*
Tokarp	1847	56	
Tokarp	1847	57	
Tokarp	1855	54	
Tokarp	1855	55	
Tokarp	1855	56	
Tokarp	1855	57	
Tokarp	1862	78	
Tokarp	1862	79	
Tokarp	1862	80	

ArkivDigital: Mjälldrunga (P) A15 (1855-1861) Bild: 62 Side: 56

56

Tokarp Note.

Personens Namn och Stånd.	ort.	år.	Flyttningstid	
			från.	år.
<i>Carl Jonasen mjälde</i>	<i>Mjälde</i>	<i>1834/12</i>		
<i>Elisabeth Jönst.</i>	<i>Staby</i>	<i>1824/11</i>		
<i>Klara Johanna</i>	<i>Mjälde</i>	<i>1829</i>		
<i>Anders Fredrik</i>	<i>St.</i>	<i>1820/12</i>		

Mjälldrunga kyrkoarkiv, Husförhörslängder, ...

Karta

- Modern karta från Hitta.se
- Mjälldrunga Kyrka
- Historiska kartor från Lantmäteriet
- Mjälldrunga Kyrka/P
- Mjälldrunga 1825-1875
- Tokarp 1800-1900

85

Några tips för levnadsbeskrivningar

Registrera personens händelsenotiser

- Alla händelser skall innehålla tid(er) och ort(er)
- Lägga dem i kronologisk ordning – skjut in nya notiser mellan Född och Död!

Levnadsbanor kan vara

- Levde ..., Levde ....
- Flyttade ..., Flyttade...
- Levde..., Flyttade..., Levde ...

Händelser ”utanför” levnadsbanan kan vara

- Döpt...
- (Yrke) Arbetade ...
- Begravd ...
- Notiser kan flyttas upp och ner i levnadsbeskrivningen med Ctrl + pil upp/ner.
- Notiser kan kopieras från en persons levnadsbeskrivning till en annans (Ctrl+C → Ctrl+V)
- Senaste registrerade orterna finns i listan som visas med klick på V-symbolen bakom ortfältet

86

Några personuppgifter

Registrera Kalle Test

- Född 1850-01-02 i Rissgårde, Mjäldrunga (P)
- Död 1905-02-01 i Tokarp, Mjäldrunga (P)
- Flyttade 1865-05-02 från Rissgårde till Höverö, Grolanda (R)
- Flyttade 1870-06-04 från Höverö till Plogskog, Eriksberg (P)
- Gifter sig 1871-12-01 med Karin Provdotter i Mjäldrunga K:a
- Arbetade från 1872-01-02 i Björstorp, Eriksberg (P)
- Levde som kyrkvaktmästare från 1880 till 1885 i Grace Lutheran Church, Mora, Minnesota, USA
- Levde från 1885 till 1905-02-01 i Tokarp, Mjäldrunga (P)
- Död 1905-02-01 i Tokarp.

87

Några personuppgifter och orter till

Registrera för Karin Provdotter

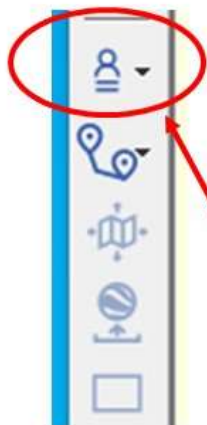
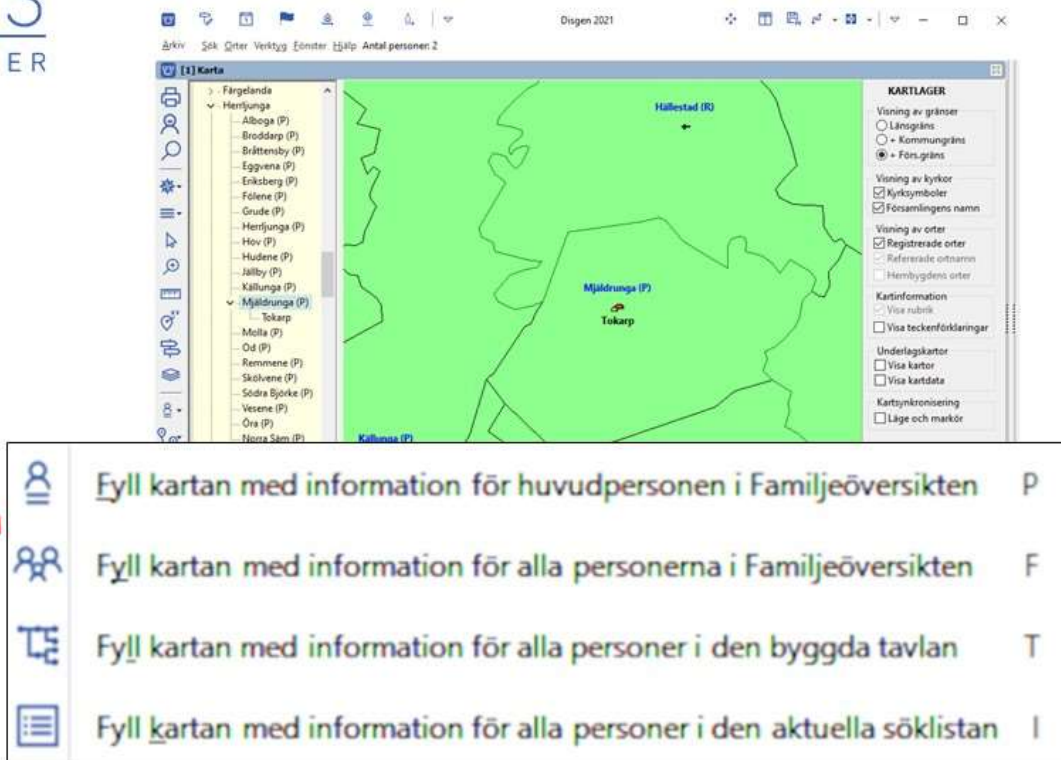
- Flyttade 1971-12-01 från Tokarp till Plogskog

Registrera också följande orter

- Plogskog, Eriksberg (P)
- Björstorp, Eriksberg (P)

88

Hämta personinformation

DISGEN 2021

Arkiv Sök Ort Verktyg Fönster Hjälp Antal personer: 2

[1] Karta

Färgelanda

- Herrljunga
  - Åsboğa (P)
  - Brödåarp (P)
  - Bråttensby (P)
  - Eggvina (P)
  - Eriksberg (P)
  - Fölene (P)
  - Grude (P)
  - Herrljunga (P)
  - Hov (P)
  - Hudene (P)
  - Jällby (P)
  - Källunga (P)
  - Mjälårunğa (P)
    - Tokarp
    - Molla (P)
    - Od (P)
    - Remmene (P)
    - Skölvene (P)
    - Södra Byörke (P)
    - Vesene (P)
    - Öra (P)
    - Norra Säm (P)
- Kilbana (P)

Hällestad (P)

Mjälårunğa (P)

Tokarp

KARTLAGER

Visning av gränser

- Lånsgräns
- Kommungräns
- Försögräns

Visning av kyrkor

- Kyrksymboler
- Försömlingens namn

Visning av orter

- Registrerade orter
- Refererade ortnamn
- Hembygðens orter

Kartinformation

- Visa rubrik
- Visa teckenförklaringar

Underlagskartor

- Visa kartor
- Visa kartdata
- Kartsynkronisering
- Läge och markör

Fyll karta med information för huvudpersonen i Familjeöversikten P

Fyll karta med information för alla personerna i Familjeöversikten F

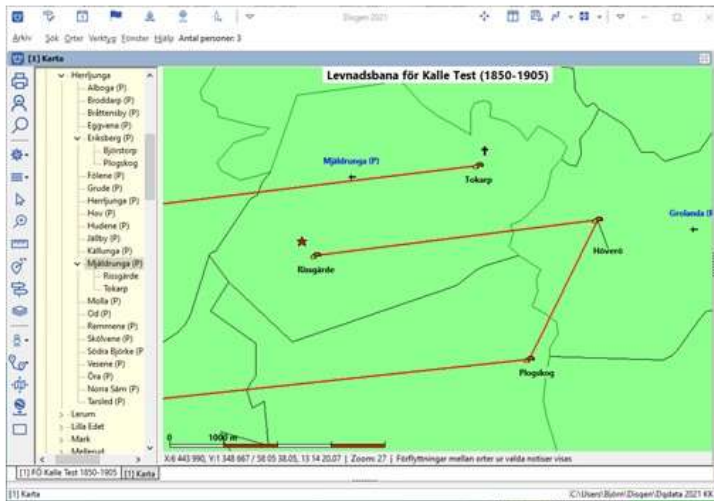
Fyll karta med information för alla personer i den byggða tavlan T

Fyll karta med information för alla personer i den aktuella söklistan I

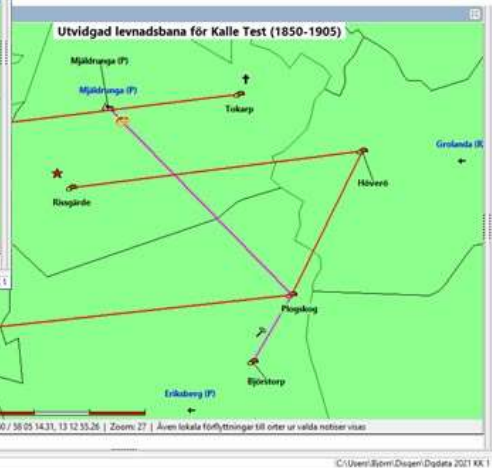
89

Exempel på visningar

Levnadsbana

Utvidgad levnadsbana

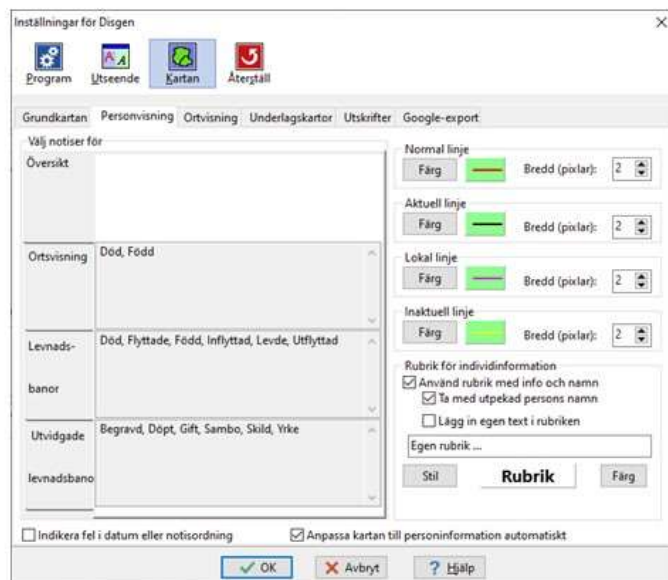
92

Vilka notistyper visas ur levnadsbeskrivningen?

- Klicka på
- Välj Inställningar...
- Välj fliken Personvisning

Rutan **Välj notiser för** visar en översikt med valda notiser för

- Ortsvisning
- Levnadsbanor
- Utvidgade levnadsbanor

Under rutan

Anpassa kartan automatiskt vid hämtning av personinformation

- Markera Anpassa kartan automatiskt... om kartan skall zooma så att alla relaterade orter och linjer blir synliga i fönstret (med lagerpanelen släckt).

93

Välj notistyper

Klicka på rutan Levnadsbanor

Till vänster:

- Notistyper som kan väljas

Till höger:

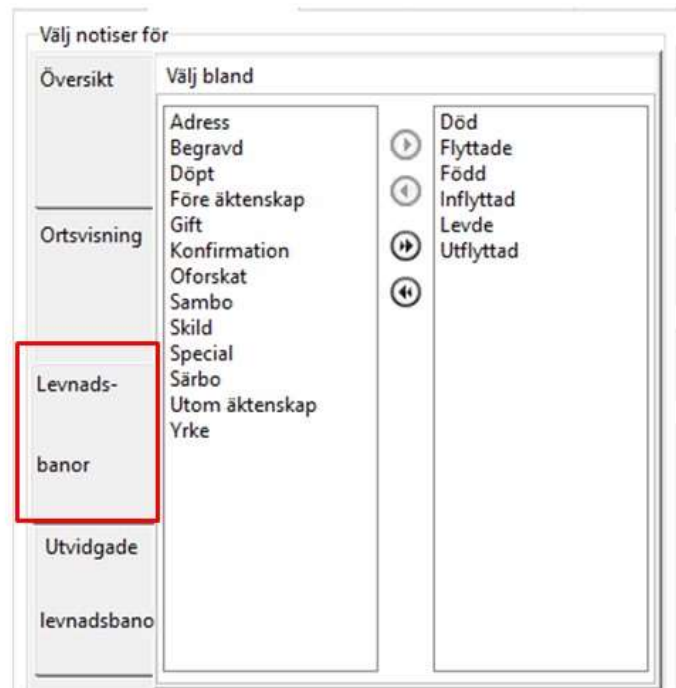
- Notistyper som visas

Markera notistyp

- Flytta denna med pilknappen

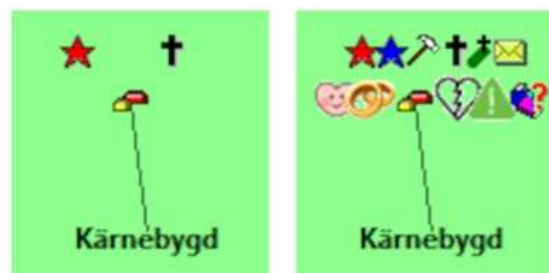
Dubbelpilen flyttar alla notistyper.

Notistyperna kan bara användas i en av levnadsbanorna!

94

Visa händelser vid en ort

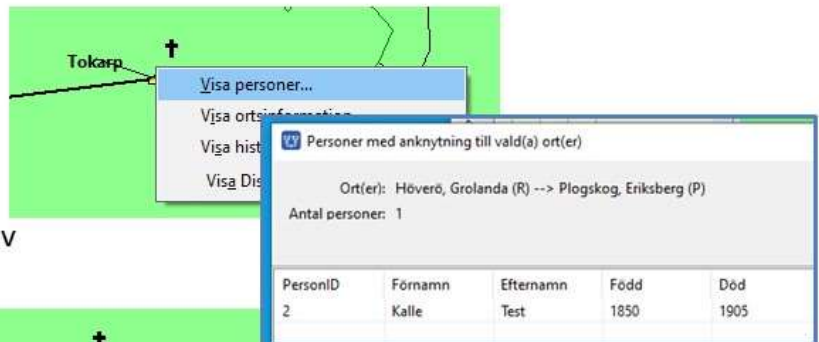
Händelsesymbolerna runt ortssymbolen, där alla händelser skall kunna visas utan överlappning

95

Visa mer på kartan

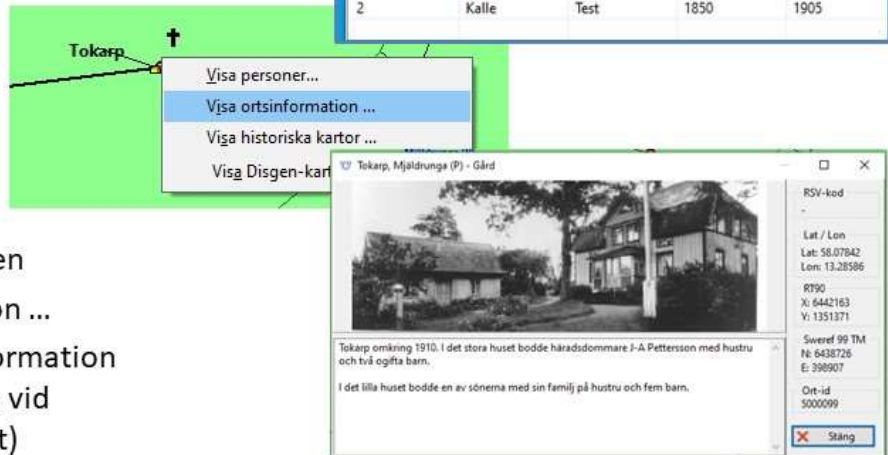
- Högerklicka på linjen
- Visa personer ...

En dialogruta visar en lista av personer med koppling till orten.

- Högerklicka på orten
- Visa ortsinformation ...

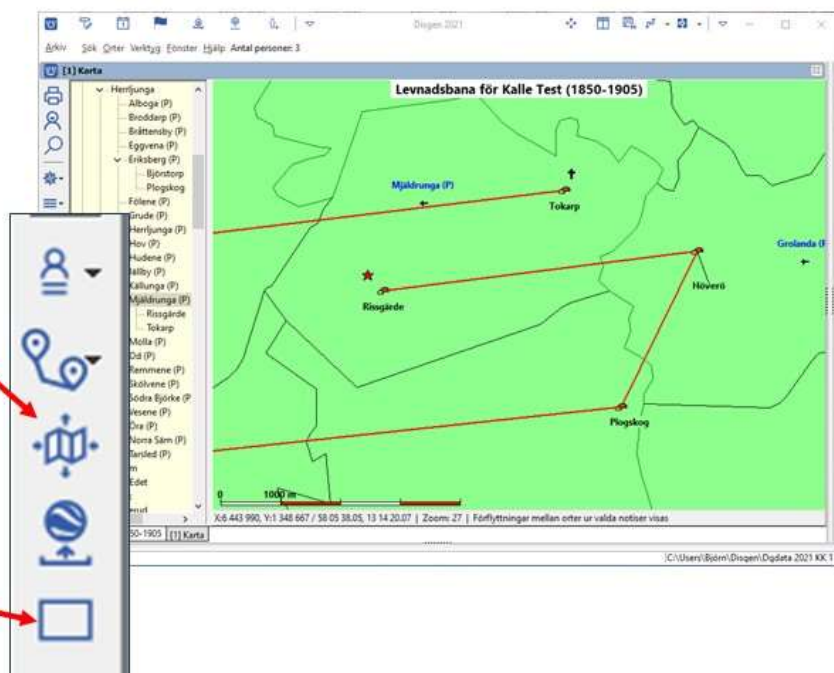
En dialogruta visar information om orten (samma som vid högerklicka i ortsträdet)

96

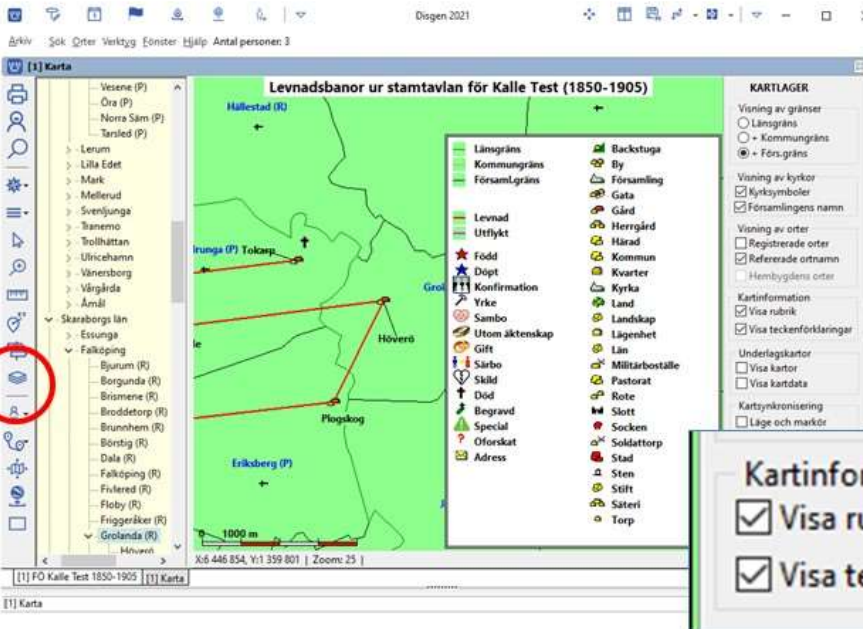
Centrera och släck persondata

- Flytta kartan en bit bort
- Centrera kartan för att visa hela levnadsbanan (Se också inställningar för Personvisning, nedersta valet)
- Radera kartan på levnadsbanor

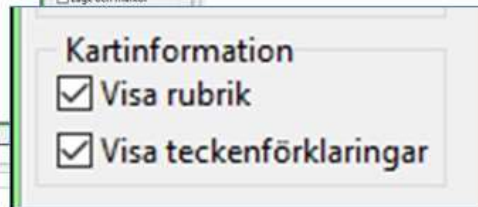
97

Rubrik och Teckenförklaringar

- Öppna lagerpanelen med

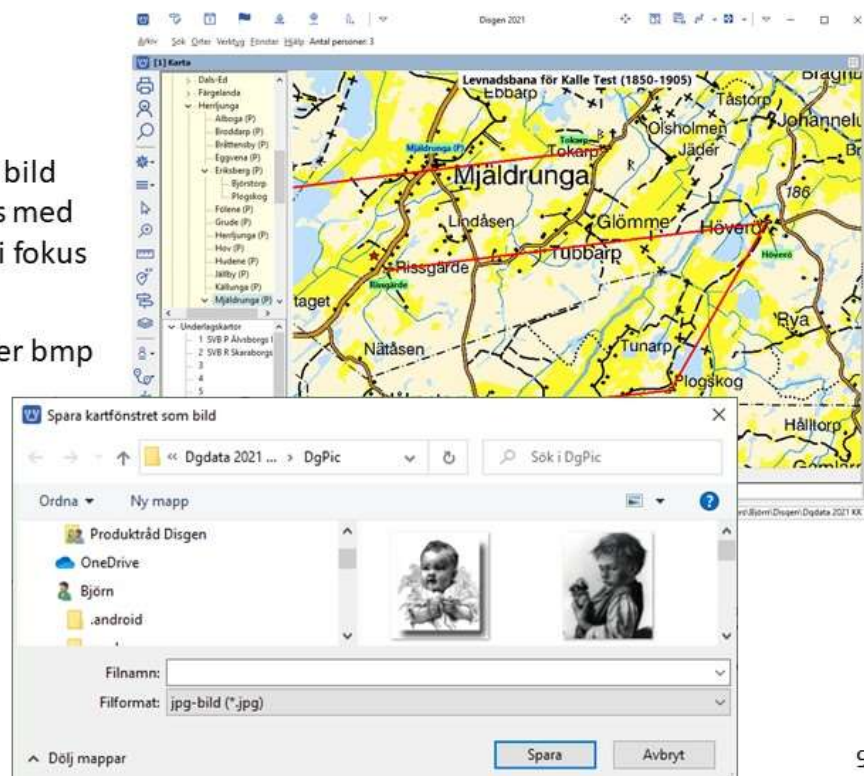
- Markera Visa rubrik
- Markera Visa teckenförklaringar

98

Spara karta som bild

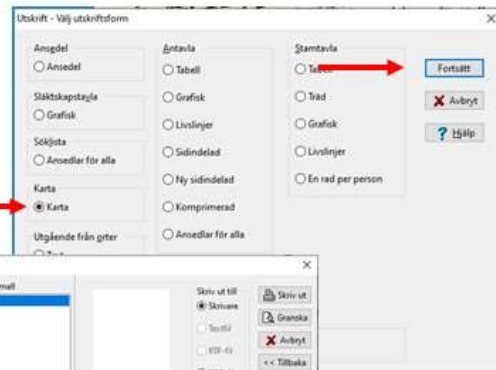
- Klicka på
- Välj Spara karta som bild
En Spara-dialog visas med datamappens DgPic i fokus
- Välj filformat: jpg eller bmp
- Ange bildnamn
- Tryck Spara

99

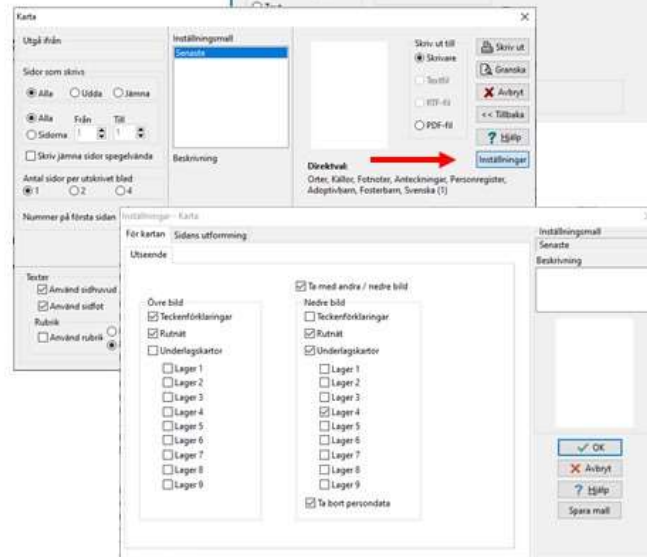
Skriv ut karta

- Klicka på Skrivarikonen
- Karta är markerad
- Klicka på Fortsätt
- Klicka på Inställningar

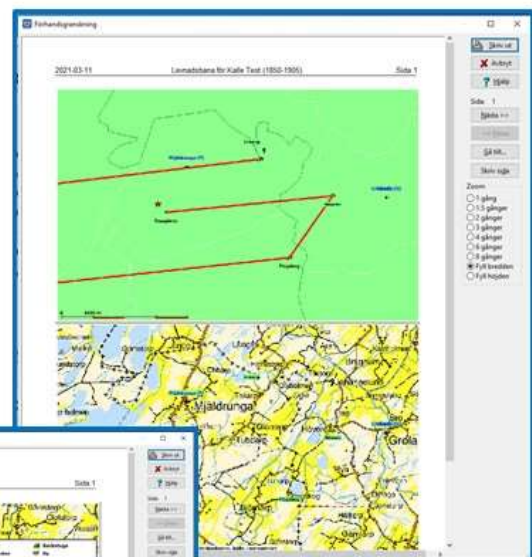
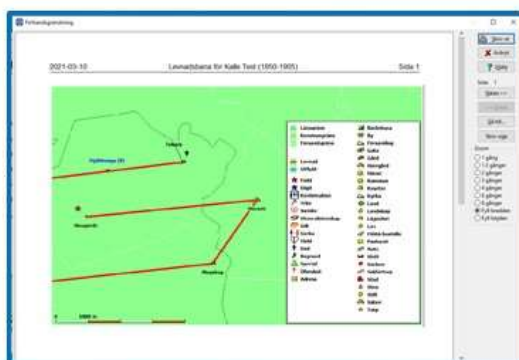
För kartan - Utseende

- Ta med teckenförklaringar
- Ta med rutnät
- Ta med underlagskartor
- Ta med 2:a sida
- Ta med teckenförklaringar
- Ta med rutnät
- Ta med underlagskartor
- Ta bort persondata

100

Skriv ut karta

Vilka inställningar behövs för att få dessa tre varianter av utskrifter?

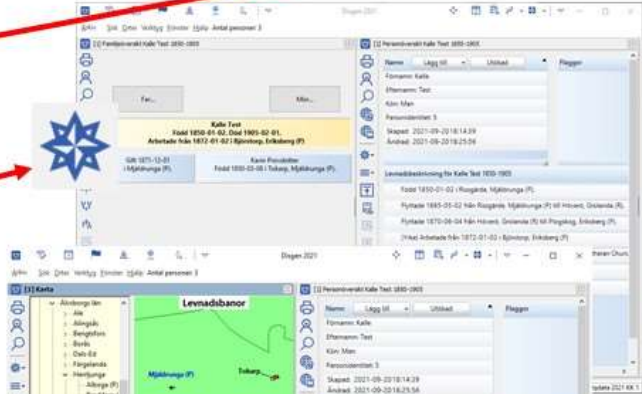

101

Visa två fönster: Familj - Karta

- Aktivera dockning
- Välj modell STD 2
FÖ och PÖ visas sida vid sida
- Öppna karta via Navigera
Kartan visas framför FÖ

- Högerklicka på fliken (1) Karta
- Välj Koppla loss

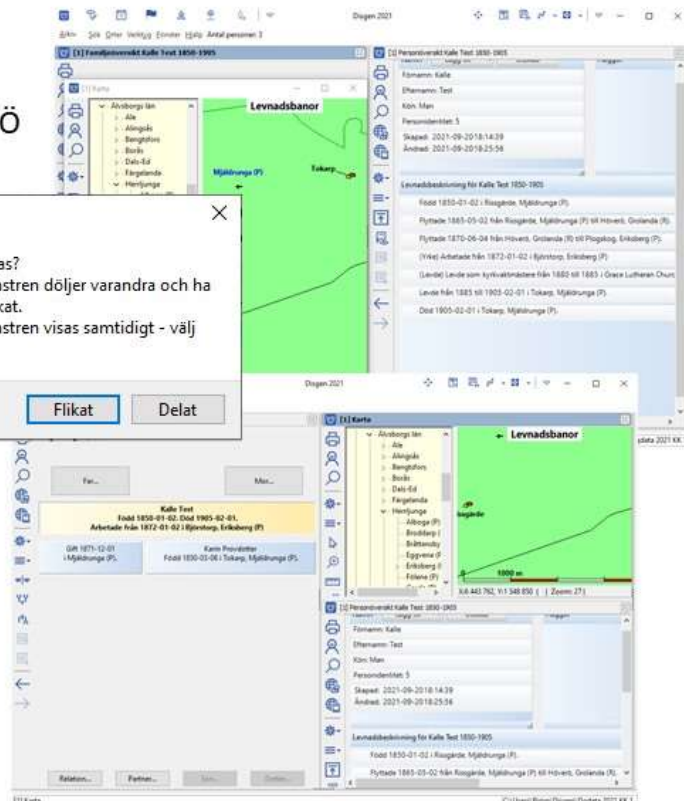
102

Visa två fönster Familj - Karta

- Dra och släpp Kartfönstret över PÖ
Dialog Bekräfta

- Välj Delat
Kartfönstret och PÖ
delar på högra Disgen-fönstret.
- Stäng PÖ
FÖ och Karta hamnar nu
sida vid sida

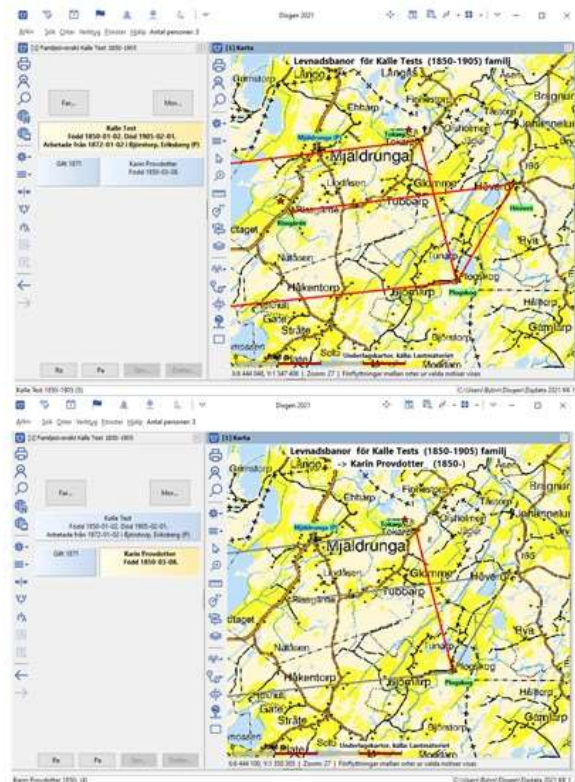

103

Visa två fönster Familj - Karta

- Visa levnadsbanor för alla i FÖ
Linjer för alla personer visas
- Klicka på Karin i FÖ
Hennes linje visas, övriga linjer byter utseende. Se rubriken.
- Klicka på Kalle igen i FÖ
Hans linjer visas medan Karins tonas ner. Se rubriken!

Samma princip för visning av antavla, släkttavla och söklista inom samma fönstergrupp.

104

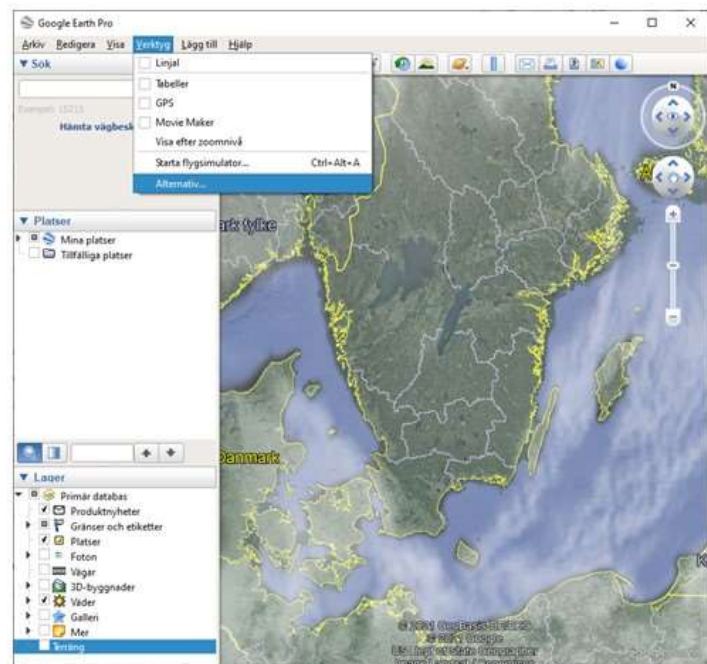
Google Earth Pro - GEP

Google Earth Pro är ett program som laddas ner gratis.

- Sök efter Google Earth Pro på nätet och ladda ner programmet

Programmet laddas, installeras och startar.

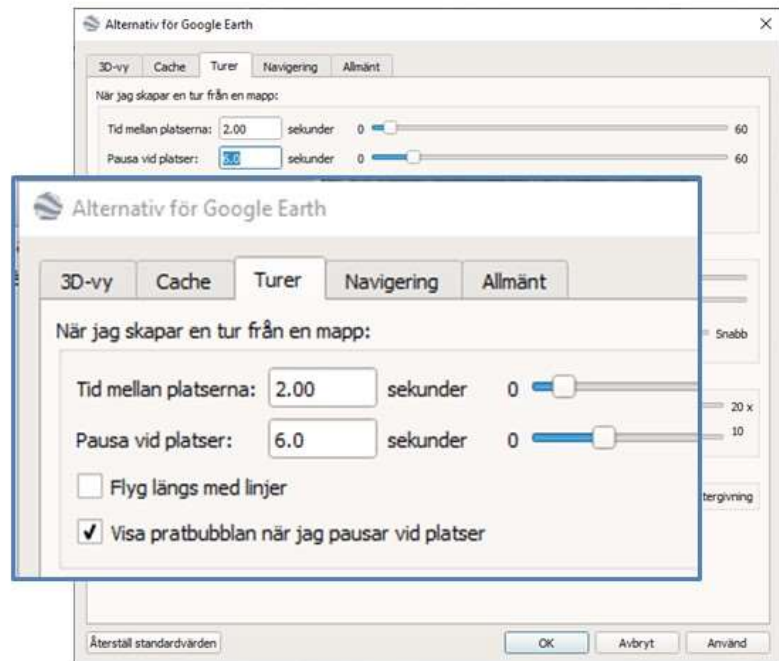
- Klicka på pilen framför **Sök** i vänsterpanelen för att dölja sökrutan
- Bocka av **Primär databas** under **Lager** i vänsterlistan
- Klicka på pilen framför **Lager** för att dölja lagerinformationen
- Klicka på huvudmenyns **Verktyg** och välj **Alternativ ...**

105

- Välj fliken Turer
- Välj
Tid mellan platserna: 2 sek
- Välj
Pausa vid platser: 6 sek
- Avmarkera
Flyg längs med linjer
- Markera
Visa pratbubblan när jag pausar vid platser

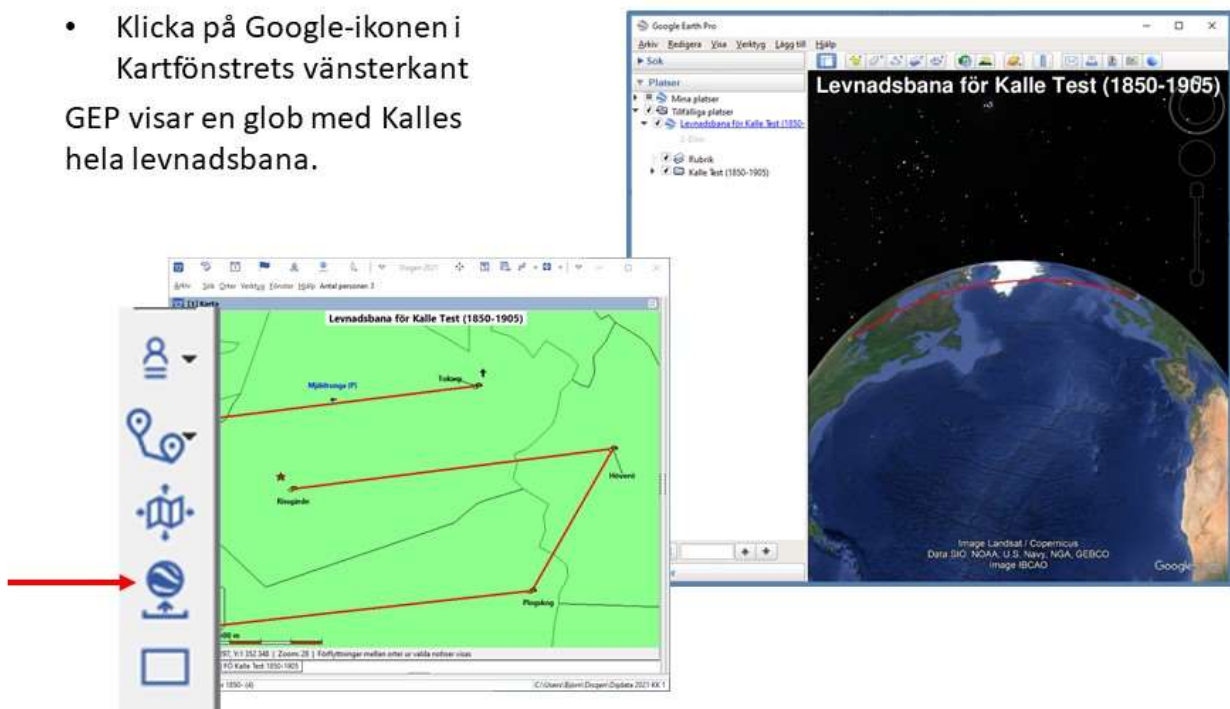
Inget mer behöver göras i dialogen – klicka OK

106

Visa levnadsbanan på GEP

- Klicka på Google-ikonen i Kartfönstrets vänsterkant
GEP visar en glob med Kalles hela levnadsbana.

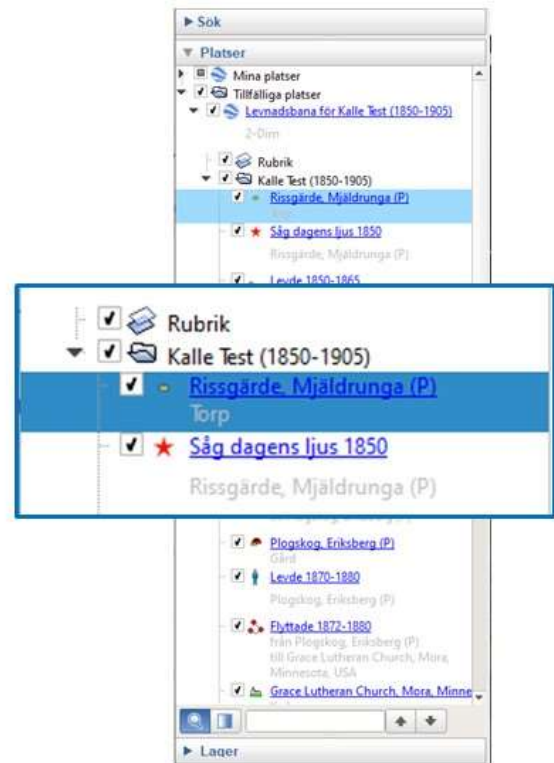

107

GEP Vänsterpanel

Under rubriken Platser, nivån Tillfälliga platser visas Levnadsbana för Kalle Test

- Bocka för Kalle Test
Alla orter och notiser visas i tur och ordning.
- Klicka på en ort
Ortsinformationen visas i en pratbubbla
- Dubbelklicka på ort
Karta zoomar in till orten
- Stäng pratbubblan så ser du orten och alla relaterade ikoner för platsen
- Klicka på punkten så sprids ikonerna ut
- Klicka på ikonerna för att se pratbubblor

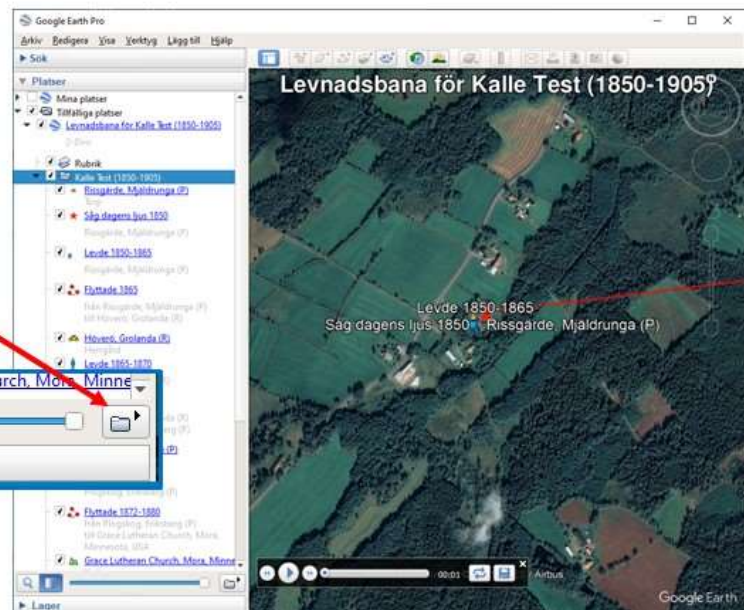
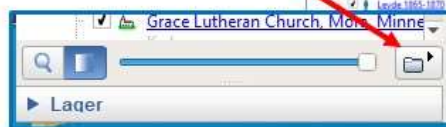

108

Starta resan på GEP

- Markera raden Levnadsbana för Kalle Test eller raden med Kalle Test
- Klicka på Mapp-ikonen längst ner i vänsterpanelen

Resan börjar ...

I kontrollpanelen kan du bl.a.

- Stanna
- Starta
- Flytta dig i tid
- Repetera förloppet

109

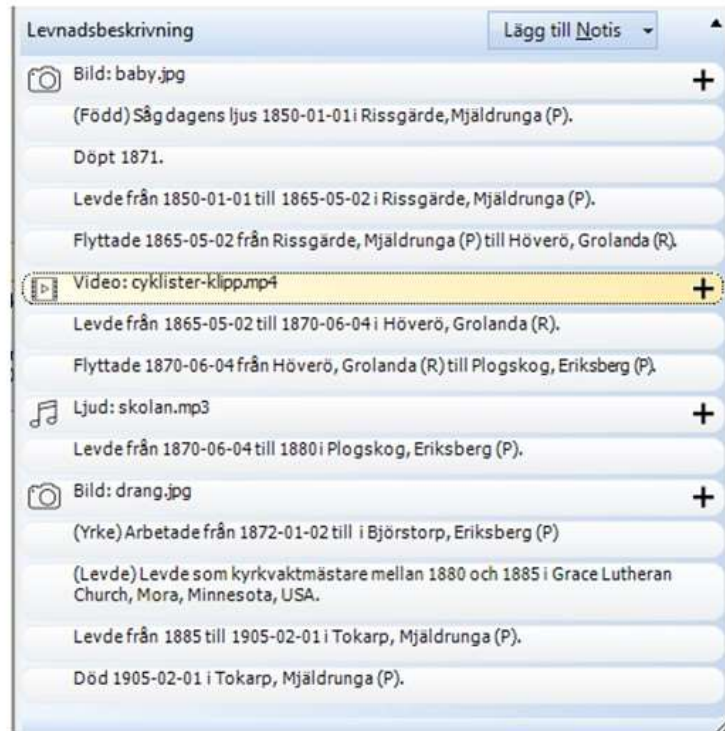
Bilder, ljud och video i levnadsbeskrivningen

- Lägg in en Bild-notis före en levdenotis

Bilder kan vara stora. Visas små i pratbubblan, förstoras via högerklick – Open Image

- Lägg in en multimediantotis med ljud och en med video före var sin levdenotis

Exempel på ljudspår (mp3) och filmsekvens (mp4) finns att hämta på bjorngj.se/kartkurs

110

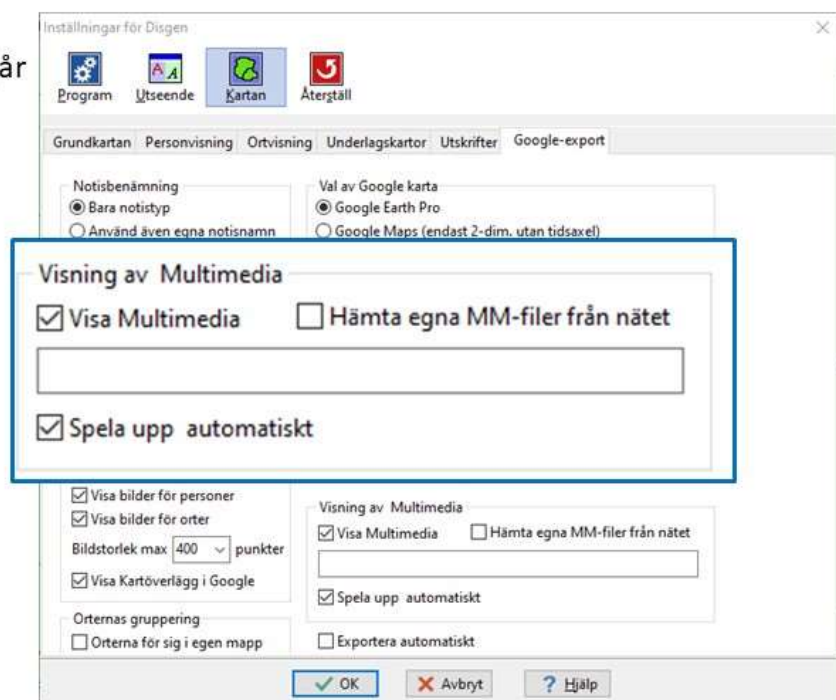
Ljud och video på GEP

Om multimedia (MM)-filer ingår i levnadsbeskrivningen

- Markera Visa Multimedia

Om du vill att dessa skall börja spelas upp direkt i bubblan

- Markera Spela upp automatiskt

111

Ortsgruppering på GEP

Om levnadsbanorna avser flera passager av samma orter kan man slippa flera ikoner.

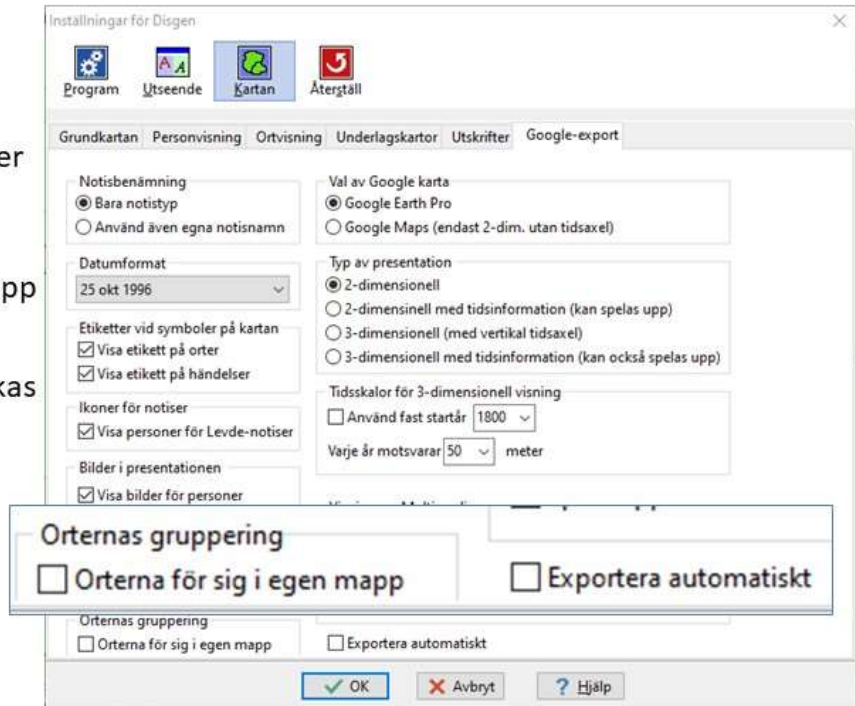
- Markera Orterna för sig i egen mapp

Orterna kan tändas och släckas som grupp och var för sig.

Dessa visas inte med egna pratbubblor under resan.

För löpande visning av kartfönstrets innehåll på GEP.

- Markera Exportera automatiskt

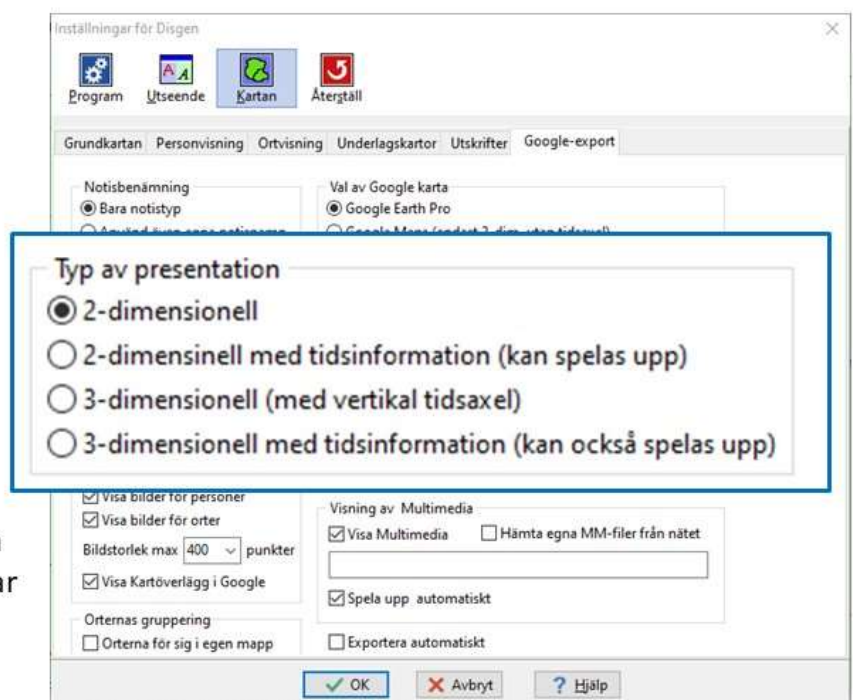

114

Olika presentationer på GEP

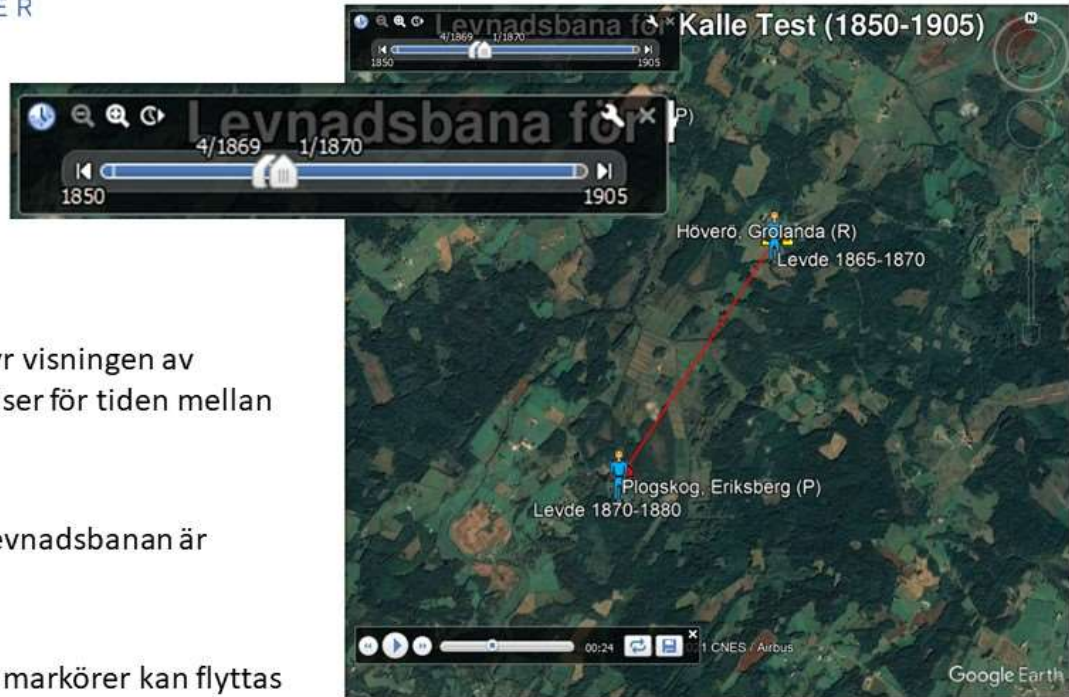
Levnadsbanor kan presenteras på olika sätt

- 2-dimensionell
Alla orter och linjer visas samtidigt.
- 2-dimensionell med tidsinfo
Tidslucka förflyttas längs levnadsbanan och tänder aktuella orter och linjer.
- 3-dimensionell
Tidsaxeln symboliseras av en vertikal axel där förflyttningar visas som ridåer.

115

2-dimensionionellt med tidsaxel

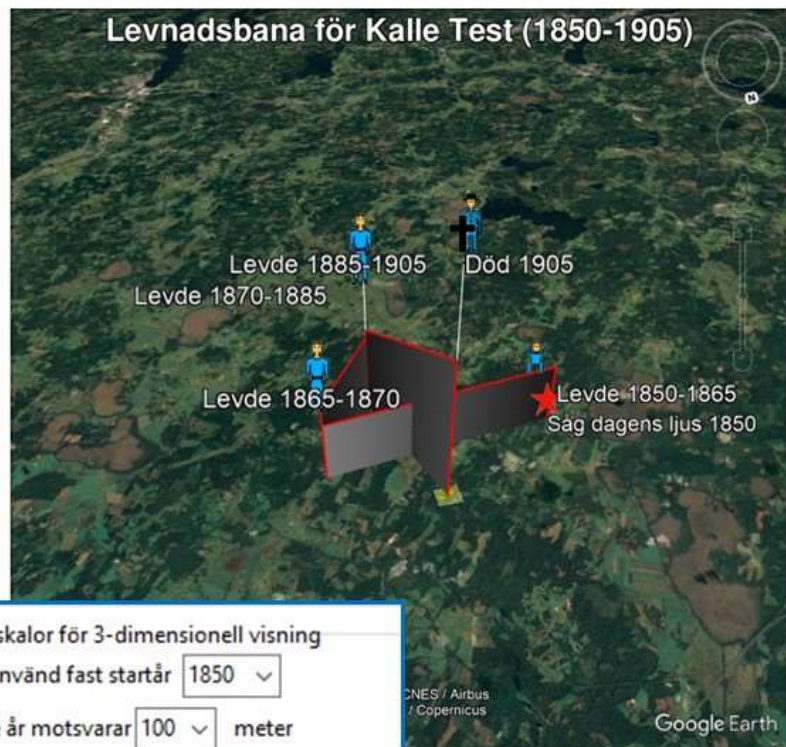
Tidsreglaget styr visningen av aktuella händelser för tiden mellan markörerna

Övriga linjer i levnadsbanan är släckta.

Tidsluckanst två markörer kan flyttas efter behag.

116

3-dimensionionellt

Tidsaxeln visas som en vertikal linje på orten.

Tidsaxeln visas som en ridå vid förflyttning från en ort till en annan.

I kartans Inställningar för Google-export

- Välj startår
- Välj längd för året

Kartbilden kan både roteras och lutas.

117

Spela in din resa på skärmen

- Starta ZOOM – du behöver inte bjuda in någon!
- Starta Delning – Share Screen
- Välj Hel skärm = Screen eller aktivt programfönster

Om du väljer Screen kan du maximera de program du kommer att ha aktiva. T.ex. starta med maximerat Disgen som vid Google-export automatiskt öppnar ett maximerat Google Earth framför.

Om du vill ta med ljud (film): markera Share sound

- Starta inspelningen med Alt + R
- Pausa inspelningen med Alt + P
- Avsluta inspelningen med Alt + R

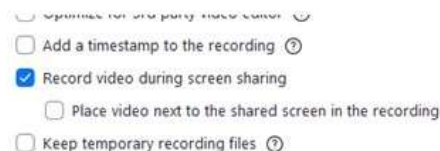
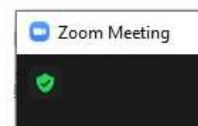
Inspelningen lagras i mappen Dokument/Zoom och en mp4-fil skapas efter att du stängt ZOOM.

118

Spela in din resa på skärmen

Om du vill se dig själv som berättare i en mindre ruta i inspelningen:

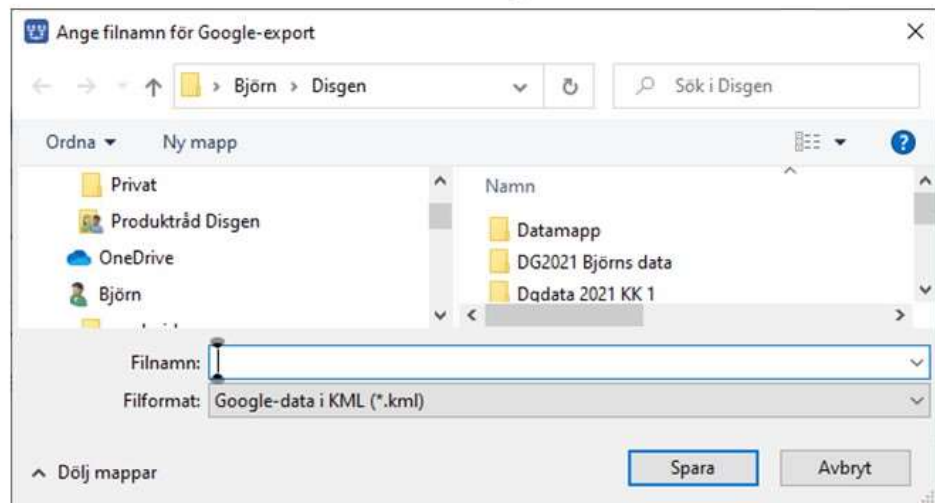
- Klicka på Gröna skölden
- Klicka på kugghjulet
- Markera Recording

- Bocka för Record Video ... så kommer din bild med i övre högra hörnet av bilden
- Bocka för Place video next to ... om din bild skall vara utanför den inspelade bilden (bilden blir lite mindre)

119

Exportera till GEP

- Klicka på
- Välj Exportera till Google
- Ange (mapp och) filnamn
- Välj filformat
  - KML för lokal användning
  - ZIP för distribuerad användning (t.ex. USB)
  - KMZ för distribuerad användning (via server)

Notera att filnamnet "städas" automatiskt på å, ä, ö och mellanslag – GEP gillar inte dessa tecken!

120

Exportalternativen

KML – kan inte delas, startar direkt i GEP

- OK utan MM-filer
- OK med lokala MM-filer
- OK med webbadress till centrala bild- och MM-filer

KMZ – kan delas, startar direkt i GEP

- (OK utan MM-filer)
- **Ej OK med lokala MM-filer**
- OK med webbadress till centrala bild- och MM-filer
- Liten KMZ-fil, kan placeras på webbsida för nedladdning o start

ZIP (med KML och tillhörande filer) – kan delas, måste packas upp först

- OK utan MM-filer
- OK med lokala bild- och MM-filer. **Stor ZIP-fil, enkelt att hantera.**
- OK med webbadress till centrala bild- och MM-filer
- Liten ZIP-fil, kan placeras på webbsida för nedladdning - uppackning - start

121

Dela presentation utan MM

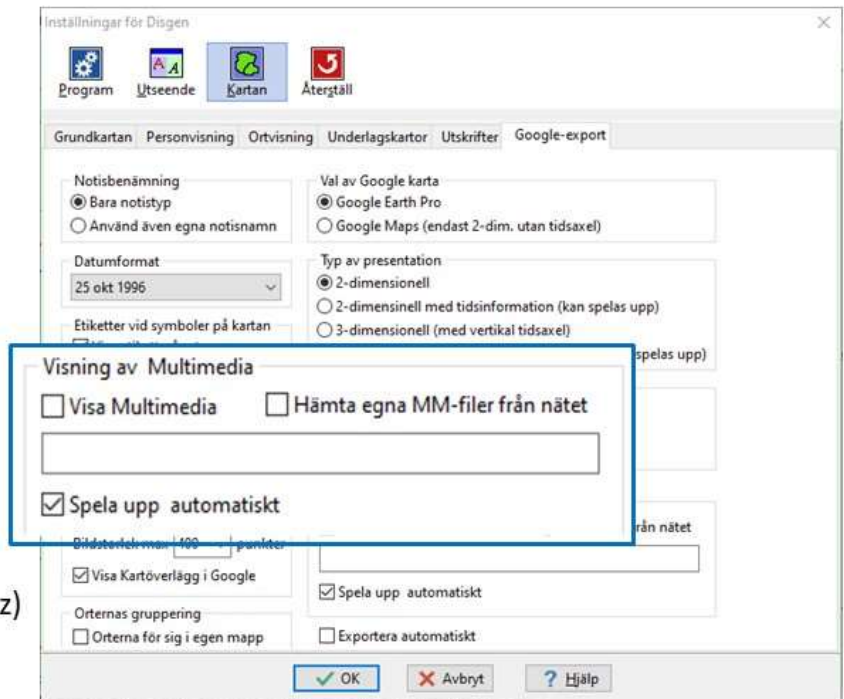
I Kartans Inställningar för Google-export

Avmarkera

- Visa Multimedia
- Hämta egna MM-filer ....

I snabbmenyn

- Exportera till Google ...
  - Välj mappen DgKml
  - Ange filnamn
  - Välj filformat
  - Google-data i KMZ (*.kmz)
  - Spara

KMZ-filen innehåller alla symboler och bilder. Kan visas på valfri dator.

122

Dela presentation med MM i zip-fil

I Kartans Inställningar för Google-export

Markera

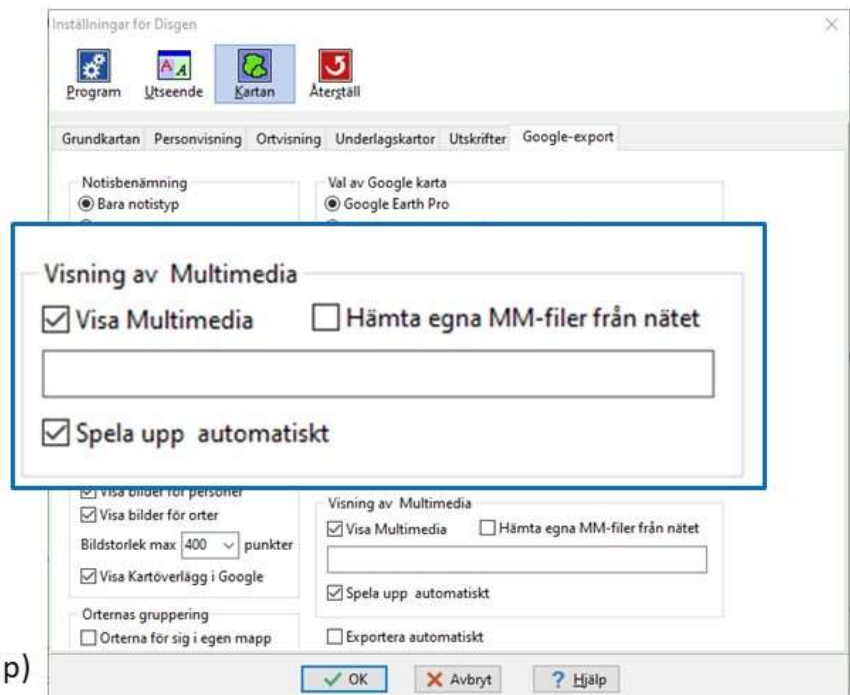
- Visa Multimedia

Avmarkera

- Hämta egna MM-filer ....

I snabbmenyn

- Exportera till Google ...
  - Välj mappen DgKml
  - Ange filnamn
  - Välj filformat
  - Google-data i ZIP (*.zip)
  - Spara

ZIP-filen innehåller alla symboler, bilder och MM. Packas upp och visas på valfri dator.

123

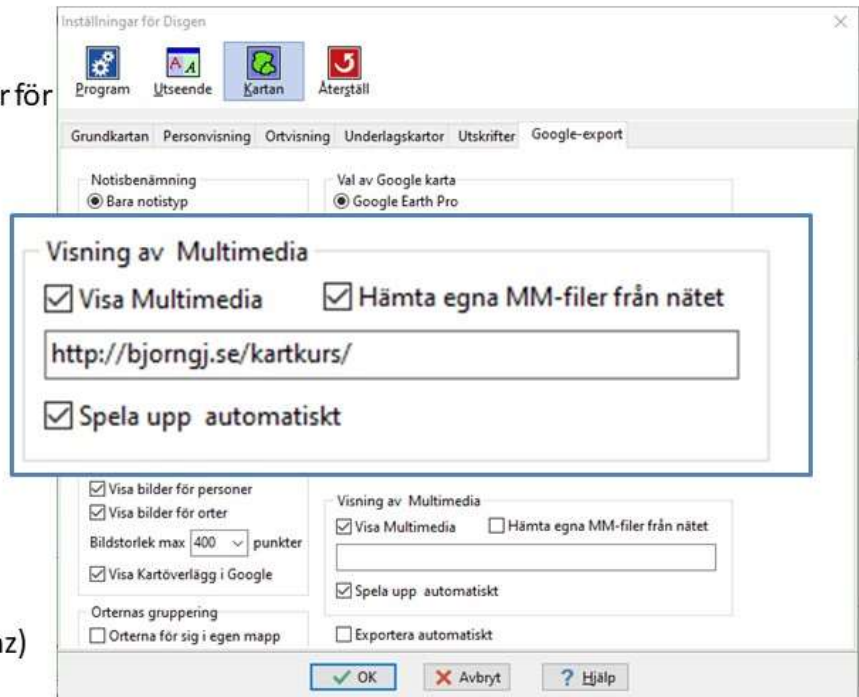
Dela presentation med MM via server

Markera i kartans Inställningar för Google-export

- Visa Multimedia
- Hämta egna MM-filer från nätet och ange nätdress till bilder och MM

Snabbmenyn

- Exportera till Google ...
- Välj mappen DgKml
- Ange filnamn
- Välj filformat
Google-data i KMZ (*.kmz)
- Spara

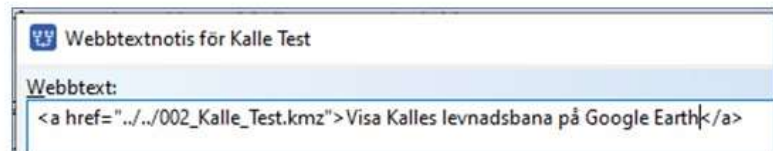

I servern måste alla bilder och MM-filer lagras (kan också ingå i HTML-export)

KMZ-filen innehåller symboler och länkar till bilder och MM. Kan visas på valfri dator. ¹²⁴

Google-resa från webbsida 1

- Lägg in en Webtextnotis med innehållet enl. ex.

Kalle har person-Id nr 002 i Disgen-databasen

Undvik åäö och mellanslag i filnamnet

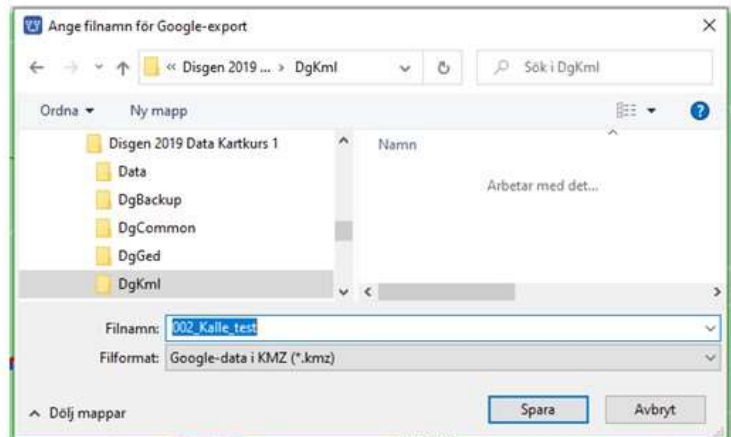
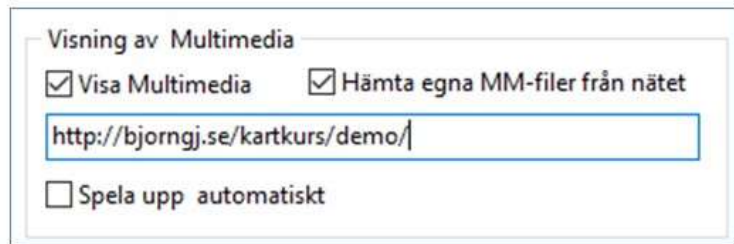
- Gör en HTML-export för Kalle Test och hans hustru (skapa först söklista med de två)

Google-resa från webbsida 2

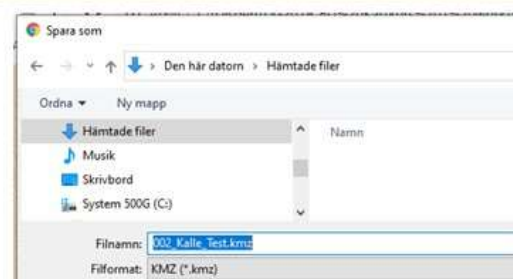
- Ange webbadressen till serverns mapp i Kartans Inställningar för Google-export
- Exportera en KMZ-fil till mappen HTML för Kalle Test.
Filnamn: 002_Kalle_Test
- Kopiera hela HTML-mappen till din server

126

Google-resa från webbsida 3

- Öppna webbsidan
- Öppna sidan med Kalle från Personregistret
- Högerklicka på länken längst ner på sidan och spara länken som ...
- ...KMZ-fil i datorn (t.ex. på skrivbordet eller i mappen Hämtade filer)

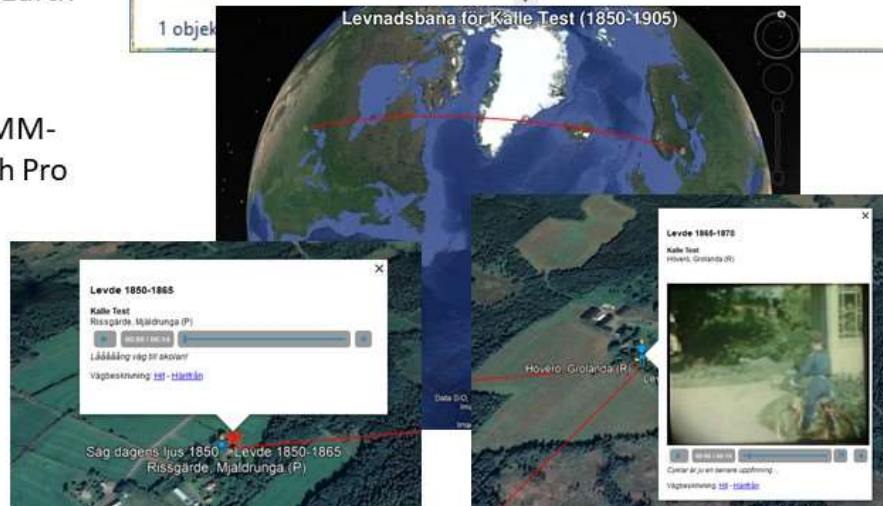
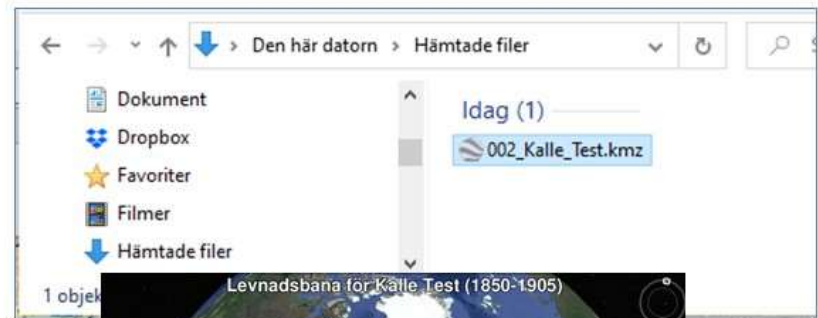

127

Google-resa från webbsida 4

- Klicka på KMZ-filen för att öppna den i Google Earth Pro
- Visa och spela upp MM-filerna i Google Earth Pro

HTML-sidan och GEP kommer båda att använda bild- och MM-filerna på servern

Övningar

Rundvandring i Disgens kartfönster

1. Vid vilken lägsta zoomnivå visar sig länsnamnen?
2. Vid vilken lägsta zoomnivå ser du kyrksymbolerna?
3. På vilken zoomnivå visas en kommun när du drar den från ortpanelen till kartan?
4. Vilka avstånd visas nu på skallinjalen i kartans nederkant.
5. Leta upp församlingen Gunnarp i Falkenbergs kommun i Halland.
6. Vilka församlingar gränsar till Gunnarp?
7. Hur långt är det mellan Gunnarps kyrka och Fagereds kyrka?

Användningen av Disgen-orter

8. Lägg in backstugan "Undantaget" under gården Tokarp
9. Skriv in lite text om backstugan. T.ex. "Stugan beboddes av de gamla på gården Tokarp."
10. Lägg in en gård "Herrvids" på samma nivå som Tokarp

Grundkartan

11. Zooma in kartan och anteckna vid vilka zoomnivåer kommungränserna, församlingsgränserna och församlingsnamnen börjar visas.
12. Finns det anledning att ändra dessa gränser om du forskar i Norrland eller Skåne? I så fall, varför?
13. Vilket avstånd är det mellan linjerna i rutnätet RT90? Jämför med skallinjalen.
14. Välj koordinatsystemet SWEREF 99 TM. Hur ser du skillnaden i kartfönstret?
15. Vilka koordinater har Mjälldrunga kyrka i SWEREF 99 TM?
16. Välj Eriksbergs kyrka som nytt hem.
17. Zooma in så att du ser församlingsgränserna. Ändra visningen av gränser till Länsgräns + Kommungräns. Vad händer i kartbilden?
18. Klicka bort boken för Kyrkors namn. Se vad som händer i kartbilden. Klicka tillbaka boken.
19. Visa Mjälldrunga kyrka och församling. Nu ser du också de gårdar som vi har lagt in i församlingen. Klicka bort boken för Registrerade orter och se vad som händer med dina gårdar. Klicka sedan tillbaka boken för Registrerade orter.

Underlagskartor

20. Hur gör du för att visa alla dina kartblad samtidigt?
21. Mellan vilka zoomnivåer visas Generalstabskartorna?
22. Prova att hålla ner siffran 2 då du tittar på kartan över Mjälldrunga. Vad händer?

Placera orter på kartan

23. Leta upp läget för Rissgårde i Hitta.se och placera gården med dessa koordinater. Flyttade sig namnskylden?
24. Prova samma sak med Google Maps.
25. Placera torpet Undantaget till 150 meter nordost om gården Tokarp.
26. Placera namnskylden för torpet Undantaget strax norr om platsen.

Hitta historiska kartor

27. Leta upp Laga Skifteshandlingen för Tokarp 1874 och ta reda på vilken ägare som fick flytta sina hus
28. Finns det några historiska kartor för Kärnebygd, Gunnarp fs, Falkenberg kn, Halland?

Hitta kyrkböcker via kartan

29. Vilka kyrkböcker finns för Mjälldrunga 1880?
30. Vilka ägde och brukade Tokarp hösten 1870?

Personuppgifter på kartan

31. Fyll på med Levde- och Flyttade-notiser för Kalle Test så att hans levnadsbana blir komplett.
32. Visa Kalles livslinje
33. Visa Kalles levnadsbana med bara Levde-notiser (välj notistyper i inställningar)
34. Visa Kalles levnadsbana med bara Flyttade-notiser
35. Visa alla orter där Giftermål ägt rum för Kalle Test.
36. Öppna två fönster, Översikt och Karta, för Kalle Test i Tokarp.
37. Visa Kalles familjs levnadsbanor. Klicka på Kalles fru Karin och notera vad som händer i kartan. Klicka sedan på Kalle själv.

Dokumentera dina kartvyer

38. Visa Kalle Tests levnadsbana utan underlagskartor och skapa en kartbild i svart/vit och jpg-format, som du placerar i DgTemp
39. Skapa samma kartbild i färg och jpg-format
40. Skapa samma kartbild i färg och i bmp-format
41. Jämför de två kartbilderna i DgTemp och studera kvaliteten dem emellan
42. Ändra textstil för de egna orternas namn (se kartfönstrets inställningar)
43. Gör ny utskrift i färg. Återställ till gamla värden (Tahoma, svart, Fet, 8 punkter)
44. Radera personinformation i kartfönstret och skriv ut (förhandsgranska) en karta utan personuppgifter. Välj automatisk rubrik.
45. Skriv ut en dubbelkarta, den övre med underlagskarta, den undre med bara grundkartan. Ange egen rubrik
46. Visa Kalle Tests levnadsbana och gör en utskrift med en karta, automatisk rubrik, rutnät, teckenförklaringar och utan underlagskarta.

Export till Google Earth

47. Visa Kalle Tests levnadsbana. Exportera KML-fil utan bilder (2D)
48. Exportera KML-fil med bilder för personer och orter, klicka runt och observera.
49. Starta tur för KML-filen.
50. Exportera KML-fil med orterna i egen mapp, studera kartan och mapparna i Google. Tänd och släck ortmappen.
51. Exportera KML-fil utan etiketter för orter och händelser, peka i Google och notera skillnader.
52. Starta en tur för Kalle Test.
53. Öppna två Disgen-fönster, Familieöversikten med Kalle Test och kartan. Slå på automatisk export till Google Earth. Visa sedan uppgifterna för alla i Familieöversikten i kartan, observera Google Earth. Tänd och släck mapparna för familjens olika personer i Google Earth.

Svar och kommentarer till övningarna

1. Nivå 10
2. Nivå 18
3. Nivå 15
4. 10 km / del
5. **Högerklicka** på ett namn i Ortträdet, **välj Sök ort** och skriv in **Gunnarp**. Gunnarp visas i trädet. **Dra ut Gunnarp på kartan** för att komma dit.
6. 10 församlingar: Fagered, Älvsered, Mårdaklev, Kalv, Sandvik, Gryteryd, Drängsered, Krogsered, Gällared och Ullared
7. 12,5 km
8. **Öppna dialogen Redigera orter**, sök och markera **Tokarp**, klicka på **Ny nästa nivå...**, **Skriv in namnet Undantaget**, välj ortstypen **Backstuga**.
9. **Fortsätt från föreg. övning**, klicka på fliken **Beskrivning** och skriv in föreslagen text. Klicka på **OK**.
10. **Öppna dialogen Redigera orter**, sök och markera **Tokarp**, klicka på **Ny samma nivå...**, **Skriv in namnet Herrvids**, välj ortstypen **Gård**, klicka på **OK**
11. Nivåerna 12, 16 och 20
12. I Skåne ligger församlingarna väldigt tätt, därför kan det vara skäl att höja visningsgränsen för församlingsnamnen några steg. I Norrland däremot är det glest mellan församlingarna och då kan namnen visas några steg tidigare.
13. **Högerklicka i kartan och välj Inställningar**. Klicka på **Visa rutnät på fliken Grundkartan**, klicka **OK** och observera att rutnätet alltid visas med två skaldelars avstånd oavsett zoomnivå.
14. På samma sätt som i övningen ovan, hittar du valet av koordinatsystem. Koordinaterna i RT90 visas i statusraden med X framför för den vertikala nordliga riktningen och med Y framför den horisontella östliga riktningen. SWEREF 99 TM har bokstäverna N (North) för den vertikala/nordliga riktningen och E (East) för den horisontella östliga riktningen. **För muspekaren åt olika håll och observera** att koordinatvärdena växer mu mer norrut och österut du för musmarkören i båda koordinatsystemen.
15. Leta upp Mjäldrunga i ortpanelen till vänster i kartfönstret. Högerklicka och välj **Visa ortsinformation**. En ruta visar uppgifterna om kyrkan. SWEREF 99 TM har värdet N 6 438 468, E 396 543. Om du har valt detta koordinatsystem i kartbilden kan du se samma uppgifter i statusraden när du placerar musmarkören på kyrkan.
16. Välj en bra kartvy med Eriksberg kyrka i mitten, högerklicka i kartan och välj **Spara läget som nytt hem**. Snabbknappen för detta är **tangent N**. Om du sedan förflyttar dig till annan plats i kartan och vill tillbaka hit: Högerklicka och välj **Ta mig hem!** eller tryck bara på **tangent H**.
17. Församlingsgränserna försvinner. Så gör också kyrksymbolerna och församlingsnamnen eftersom de är underordnade församlingsgränserna på kartan.
18. Församlingsnamnen över kyrkorna försvinner. Kan vara bra att släcka om du har många hänvisningar till just församlingen och dess kyrka. Annars får du se samma namn två gånger: Församlingsnamnet och kyrkans namn.
19. Alla våra registrerade gårdar försvinner. Kyrkan finns kvar.
20. Högerklicka i kartan och välj **Välj underlagskartor...**, klicka på dubbelpilen åt höger, så flyttas alla kartor i vänster lista till den högra listan. Klicka på **OK**. Nu kommer dina kartblad att visas mellan de definierade zoomnivåerna och på de ytor som de täcker.
21. Slå på **visning av Kartdata** i lagerpanelen till höger. Leta upp rutan för generalstabskartan **GSK E 08** och läs informationen i vita fältet: mellan nivåerna 27 och 33.
22. Mjäldrunga-kartan släcks och tänds i snabb takt så länge tangent 2 hålls nere.
23. Troligen inte. Både Eniro, som du använde under lektionen, och Hitta bör ge dig samma koordinater, d.v.s. om du pekade på samma hussymbol i de båda fallen. Och namnskylden är placerad på samma plats i förhållande till ortsymbolen

24. En liten förskjutning av läget kan observeras. Detta på grund av ett mindre avvikelse mellan Lat/Lon och RT90. Använd alltid koordinatsystemet RT90 för svenska orter och lat/Lon för utländska, även orter i Norge, Danmark och Finland.
25. Välj själv vilken metod du använder: Dra och släpp i kartfönstret eller hämta en tänkt plats från Eniro.
26. Välj placeringsverktyget [x,y] i kartfönstrets vänsterkant, **klicka en gång på Ctrl-tangenten** och dra sedan namnet från ortpanelen till sin plats på kartan.
27. Högerklicka med musmarkören på Tokarp och välj **Visa historiska kartor ....** Öppna Laga Skiftesakten **15-MJÄ-30** i Lantmäterimyndigheternas arkiv för Tokarp 1874 och leta upp sidan 24 (uppslag 20) och läs sista stycket **"Med stöd af förestående beskrifning ..."**
28. Gör på samma sätt som ovan för Kärnebygd. Du hittar kartor från 1694, 1720 och 1767, Laga skifte från 1855 och 1878 mm.
29. Högerklicka på Mjälldrunga i ortpanelen, Välj **Sök orten i Dispos**. Skriv in årtalet **1880** i sökformuläret och klicka på **Sök**. Dispos berättar att det för 1880 finns **AI:7, C:1, F:1 och HII:1**
30. ¼ mtl Carl Jonasson, ¾ mtl Johan August Pettersson (backstuga med Peter Svensson, Soldattorp med Anders Strid)
31. Levde i Rissgårde, Levde i Höverö, Flyttade från Höverö till Amerika, Flyttade Amerika till Tokarp, Levde i Tokarp.
32. Hämta Kalles uppgifter och klicka på knappen **Livslinje** i vänsterkant på kartfönstret.
33. Högerklicka i kartan och välj **Inställningar**, flik **Personvisning**, välj bort Flyttade-notiserna för levnadsbanor (E, I, 2) men behåll Levde-notisen (L). Hämta Kalles uppgifter och se hur levnadsbanan ser ut på kartan.
34. Gör samma sak som i föregående övning, men välj nu bara Flyttade-notiserna (E,I,2) och ta bort Levde-notisen (L). Hämta kalles uppgifter igen och se om levnadsbanan har förändrats. Den skall inte ha ändrats, det är ju samma orter han passerar oavsett notistyp!
35. Gör samma sak som i föregående övning. Denna gång väljer du **Notiser för ortsvisning** och tar bort alla notistyper utom **Gifte (N)**. Skapa en antavla för Johan i Tokarp, hämta in antavlans uppgifter och klicka på knappen **Visa Orter** för valda personer i vänsterkanten av kartfönstret. Du får se Björsjö i Larv , Hällestad och Floby, alla i Skaraborgs län.
36. Klicka på Knappen **Visa alla fönster sida vid sida. Visa**
37. När du hämtat familjens uppgifter till kartan kan du **klicka på de olika personerna i Familjeöversikten** för att se deras del av alla linjerna.
38. Hämta Kalle Tests uppgifter och visa dem som en levnadsbana. Stäng Ort- och lagerpanel. Välj zoom- och bildläge (centrera informationen med knappen **Centrera kring visad personinformation** till vänster i kartfönstret om du vill). Högerklicka i kartan och Välj **Inställningar**. På Flik **Utskrifter** markerar du **JPEG-format** och **Endast svartvitt** tryck OK. Högerklicka igen och välj **Spara karta som bild**. Välj mapp DgTemp för lagring och bildnamn. Tryck **OK**.
39. Använd samma karta. Ändra utskriftsinställningarna till **färg** och upprepa **Spara karta som bild**.Välj annat bildnamn.
40. Upprepa med bildformat **bmp**.
41. Notera att de röda linjerna mellan Orterna i jpg-filen är klart suddigare än i bmp-filen.
42. I Kartans Inställningar, flik Ortsvisning kan du själv välja **Teckensnitt, Stil , Storlek, Effekter och Färg**. Prova några varianter och se resultaten. I Exempelrutan se du hur det kommer att se ut på kartan.
43. ...
44. Tryck H (ta mig Hem) och klicka sedan på **Skrivarknappen** under huvudmenyn Arkiv. I dialogrutan **Utskrift** är Karta redan vald. Klicka på **Fortsätt**. I nästa dialogruta: klicka på Inställningar. I dialogrutan **Inställningar – Karta** väljer du flik **För kartan**. Markera **Skapa sidhuvud automatiskt**, Avmarkera **Ta med andra / nedre bild**. Klicka på << **Välj/Spara**. Klicka på **OK**. Dags att förhandsgranska: En utskriftssida visas med sidrubriken Trakten kring Eriksberg (P). Kartan på sidan har samma form som kartfönstret.
45. Gör som ovan. På fliken **För Kartan** avmarkerar du **Skapa sidhuvud automatiskt**, Markerar **Underlagskartor** och **det lager** du vill skriva ut, Markera även **Ta med andra / nedre bild** men inga ytterligare markeringar. Klicka på << **Välj/Spara** och fyll i din text för **sidhuvud** och förhandsgranska resultatet.

46. Hämta Kalle Tests uppgifter, slå på Teckenförklaringen med Ctrl+T, släck ort- och lagerpanel och välj kartfönstret disposition. Därefter går du till utskrift som ovan och i fliken **För Kartan** markerar du **Skapa sidhuvud automatiskt**, markera också **Teckenförklaringar och Rutnät**, men ej Underlagskartor och en andra nedre bild. Förhandsgranska och notera rubriken i sidhuvudet **Levnadsbana för Kalle Test (1850-1905)**.
47. Visa Kalles levnadsbana på kartan. Högerklicka och välj fliken **KML Export** i Inställningar. Markera **Visa etiketter** på orter och på händelser, markera INTE bilder och gruppering av orter. Markera **2-dimensionell presentation**. Klicka på **OK**. Högerklicka igen och välj **Exportera till Google** Ange ett filnamn och välj att **Visa i Google Earth**.
48. Gör som ovan men markera **Visa bilder för personer och orter** i Inställningar för KML Export. När du klickar på symbolerna i Google Earth får du upp pratbubblor som visar de bilder som du lagt in för orter och före händelsenotiser.
49. Markera personens namn i mappen **Tillfälliga platser** i vänsterpanelen i Google Earth. Klicka sedan på mapp-symbolen nere till höger i paneldelen **Platser**. Följ anvisningarna i handledningens avsnitt för inställningar i Google Earth, meny **Verktyg – Alternativ**.
50. Ändra i Kartans Inställningar för KML Export: **Gruppera orter för sig i egen mapp**, och gör om exporten. Orterna hamnar i en egen mapp i panelens Tillfälliga orter i Google Earth. När du kör turen så börjar den med att passera orterna först och sedan blir det personens tur.
51. Med Kartans Inställning för KLM Export där etiketter ej visas, kommer heller inte uppgifterna visas på kartan. Men klickar du på symbolerna kommer pratbubblorna upp med full information.
52. Se kursavsnittet.

Fördjupningsstudier

I Kartkursens del 2 behandlas arbetet med egna kartbilder. I handledningen ingår

- Underlagskartor i olika lager
- Hitta kartor på nätet
- Klipp av kartbilder från nätet
- Placera kartbild
- Redigera kartbild med PhotoFiltre
- Montera flera delkartor i kartmosaik i PhotoFiltre
- En studie av ett Laga skifte
- Utskrift av kartor
- Export av kartpaket

